

MATIYU KA YESU TA KIBARO DIMAN MIN SEBE

Kitabu faamucogo

Nin kitabu ye Yesu Kirisita ta Kibaro Diman* kitabu folo ye, min b'a yira an na ko Ala tun ka Kisibaga min layiri ta, ko Yesu Kirisita le ye o kisibaga* ye. Ka kapa ni mogo caman ta miiriya ye, Matiyu le kera nin kitabu sebebaga ye. Matiyu tun ye ninsaraminabaga ye; a tun be wele fana ko Levi. Kitabu sebebaga ka Layirikoro ta cirayakuma biwolonfla jagon sebe, k'a yira an na ko Ala tun ka layiri minw ta, ko o layiriw dafara Yesu Kirisita sababu ra; ale le ye Kisibaga ye, ani Den min bora Ala yere ra*. Ni a fora ko Yesu ye Ala den ye, o be a ta Alaya le yira. Matiyu ta kitabu be Yesu Kirisita ta kow lakari an ye, k'a ta a worowagati ra, ka taga a bla a ta kuma laban na, a ka min fo a ta karamogodenw ye. Nka Yesu Kirisita ta kow be ma sebe nin kitabu kono; a sebebaga ka ko minw ye, ani a kera minw seere ye, a ka o le fo an ye.

A be Yesu ta waajuriw taran taranyoro looru; o waajuriw be Ala ta Masaya* ko nafa an ye:

1. Waajuri min kera kuru kan (5-7)
2. Waajuri min kera ka karamogoden tan ni fla karan (10)
3. Waajuri min kera ka Ala ta Masaya ko yira (13)
4. Waajuri min kera ka karamogodenya koro yira (18)

5. Waajuri min kera ka Ala ta Masaya nawagati yira (24-25)

Kitabu kɔnɔkɔw

Yesu worocogo ni a ta buruju (1-2)

Yesu batizeriko ni a ta kɔrɔbɔri (3-4)

Yesu ta kabakow ni ta waajuriw (5-17)

Yesu ka karamɔgɔdenya kɔrɔ yira (18)

Yesu bɔtɔ Galile ka taga Zeruzalemu (19-23)

Yesu ka Ala ta Masaya nacogo fɔ (24-25)

Yesu sacogo ni a kunucogo (26-28)

Yesu ta buruju

(Luka 3.23-38)

¹ Yesu Kirisita ta buruju ye nin ye. Yesu bɔra Dawuda ta duruja ra, Dawuda bɔra Iburahima ta duruja ra.

² Iburahima tun ye Isiyaka face ye.

Isiyaka tun ye Yakuba face ye.

Yakuba tun ye Zuda face ye, ani Zuda balemace tɔw.

³ Zuda tun ye Peresi ni Zara face ye. O bamuso tɔgɔ tun ye ko Tamari.

Peresi tun ye Esiromu face ye.

Esiromu tun ye Aramu face ye.

⁴ Aramu tun ye Aminadabu face ye.

Aminadabu tun ye Naasun face ye.

Naasun tun ye Salimon face ye.

⁵ Salimon tun ye Boozi face ye. A bamuso tun ye Rahabu ye.

Boozi tun ye Obedi face ye. A bamuso tun ye Ruti ye.

Obedi tun ye Yese face ye.

⁶ Yese tun ye masace Dawuda face ye.

Masace Dawuda tun ye masace Sulemani face ye; a bamuso tun ye Huri ta muso ye.

⁷ Masace Sulemani tun ye Robohamu face ye.

Robohamu tun ye Abiya face ye.

Abiya tun ye Asafu face ye.

⁸ Asafu tun ye Yosafati face ye.

Yosafati tun ye Yoramun face ye.

Yoramun tun ye Oziyasi face ye.

⁹ Oziyasi tun ye Yotamu face ye.

Yotamu tun ye Akazi face ye.

Akazi tun ye Ezekiyasi face ye.

¹⁰ Ezekiyasi tun ye Manase face ye.

Manase tun ye Amōn face ye.

Amōn tun ye Yoziyasi face ye.

¹¹ Yoziyasi tun ye Yekoniya face ye, ani Yekoniya balemace tōw. O wagati le ra, o ka Izirayelimogow mina ka taga ni o ye jonya ra Babiloni jamana ra.

¹² Izirayelimogow taganin ko Babiloni: Yekoniya tun ye Salatiyeli face ye.

Salatiyeli tun ye Zorobabeli face ye.

¹³ Zorobabeli tun ye Abiyudi face ye.

Abiyudi tun ye Eliyakimu face ye.

Eliyakimu tun ye Azōri face ye.

¹⁴ Azōri tun ye Sadōki face ye.

Sadōki tun ye Akimu face ye.

Akimu tun ye Eliyudi face ye.

¹⁵ Eliyudi tun ye Elehazari face ye.

Eleyazari tun ye Matan face ye.

Matan tun ye Yakuba face ye.

¹⁶ Yakuba tun ye Yusufu face ye.

Yusufu muso tɔgɔ le tun ye ko Mariyamu. O Mariyamu tɔgɔ le ka Yesu woro, min bɛ wele ko Kirisita*.

¹⁷ Ayiwa, k'a damina Iburahima ra fɔ ka taga se Dawuda ma, duruja tan ni naani le temena. K'a damina Dawuda ra fɔ ka taga se Izirayelimɔgɔw minawagati ma ka taga jɔnya ra Babiloni jamana ra, duruja tan ni naani le temena. K'a damina Izirayelimɔgɔw minawagati ra ka taga Babiloni fɔ ka taga se Kirisita ta wagati ma, duruja tan ni naani le temena fana.

Yesu worocogo
(Luka 2.1-7)

¹⁸ Ayiwa, Yesu Kirisita worocogo kɛra tan le: Mariyamu min kɛra a bamuso ye, ale tun ye Yusufu ta maminamuso le ye; nka Mariyamu nana kɔnɔ ta Nin Saninman* baraka ra k'a sɔrɔ a ni Yusufu ma jen fɔlɔ. ¹⁹ A maminace Yusufu tun ye mɔgɔɔuman ye minke, ani a tun t'a fɛ ka Mariyamu tɔgɔ cɛn minke, a ko a bɛ o furu ko dabra dogo ra. ²⁰ Ka Yusufu to o kow miiri ra, a nana Matigi ta mɛlɛkɛ dɔ ye siko ra; mɛlɛkɛ k'a fɔ a ye ko: «Yusufu, Dawuda mamaden, i kana siran ka Mariyamu ta k'a kɛ i muso ye, sabu a ka kɔnɔ min ta, o bɔra Nin Saninman ta sebgaya le ra. ²¹ A bɛna dɛncɛ le woro; i bɛna a tɔgɔ la ko Yesu*, sabu ale le bɛna a ta mɔgɔw kisi ka bɔ o ta jurumunw na.» ²² O kow bɛɛ kɛra minke, Matigi Ala ta cira tun ka kuma min fɔ, o kɛra can ye, ko: ²³ «Sunguru bɛna kɔnɔ ta ka dɛncɛ woro, o bɛna a tɔgɔ la ko Emanuweli.»

---

* **1:21** 1.21 Yesu tɔgɔ kɔrɔ ye ko: Kisibaga. **1:23** 1.23 Nin kuma fɔra Ezayi 7.14.

(Emanuweli, o kɔrɔ le ye ko Ala be ni an ye).
²⁴ Yusufu wurira sunɔgo ra minke, Matigi ta meleke ka min fo a ye, a ka o ke. A ka Mariyamu ta ka na a ta so, ka a ke a muso ye. ²⁵ Nka Yusufu ma jen ni a ye fo ka taga Mariyamu jigiwagati se; a jigira dence ra, Yusufu ka a togo la ko Yesu.

2

Lɔnnikebagaw ka Yesu kopininka

¹ Yesu worora o cogo le ra Betilehemu, Zude mara ra. A kera masace Herodi* ta tere le ra. O wagati le ra, lɔnnikebaga dow bora tereboyanfan na ka na Zeruzalemu, ² ka na mogow jininka ko: «Yahudiyaw ta masace min worora sisan, a be min? An ka a ta lolo ye tereboyanfan na, an nana ka na a bato.» ³ Masace Herodi ka o kuma men minke, o ko ka ale ni Zeruzalemukaw bee hakiri nagami. ⁴ Masace ka jamana sarakalasebagaw kuntigiw, ani sariya karamogow* bee lajen ka o jininka ko Ala ka Kisibaga* min layiri ta, ko o ka kan ka woro min le? ⁵ Olugu ko masace ma ko a ka kan ka woro Betilehemu le, Zude mara ra, ko sabu cira do ka o le sebe, ko Ala ko:

⁶ «Ayiwa, ele Betilehemu, ele min be Zude mara ra,

i ma ke Zude duguw bee ra fitini ye de!

Sabu kuntigi do bena bo i ra

min bena ke ne ta siya Izirayelimogow korosibaga ye.»

⁷ Herodi ka o men minke, a ka lɔnnikebagaw wele dogo ra ka o jininka kosebe ko o ka lolo ye wagati juman kelen le ra. ⁸ O ko, a ka

lɔnnikeɓagaw bla ka taga Betilehemu, k'a fɔ o ye ko: «Aw ye taga jininkari ke koseɓe den ta ko ra; ni aw k'a ye, aw ye na a fɔ ne ye, janko ne fana ye taga a bato.»

⁹ Lɔnnikeɓagaw ka masace ta kumaw men minke, o tagara. O tagato, o tun ka lolo min ye tereɓoyanfan na, o lolo kelen blara o ja. Den tun be yoro min na, lolo tagara se o yoro kunna minke, a lora. ¹⁰ Lɔnnikeɓagaw ka lolo ye minke, o jusu diyara koseɓe. ¹¹ O donna bon kono. O ka den ye, ani a bamuso Mariyamu. O ka o kinbiri gban ka den bato. O ko, o ka o ta minanw dayele ka sanin ni wusunan di den ma, ani turu kasadiman min togo ye ko miri. ¹² O ko, o sekoto, Ala k'a yira o ra siko ra ko o kana se Herodi fe yi tuun. O ka sira were ta ka taga o ta jamana ra.

Yusufu ka Mariyamu ni Yesu ta ka taga Misiran

¹³ Ayiwa, lɔnnikeɓagaw taganin ko, Matigi ta meleke do k'a fɔ Yusufu ye siko ra ko: «Wuri ka den ni a bamuso ta ka bori ka taga ni o ye Misiran, ka to yi fɔ ni ne nana a fɔ i ye lon min na ko i ye na; sabu Herodi* bena den yorɔɓini ko a be a faga.» ¹⁴ Yusufu wurira o le ra, ka den ni a bamuso ta su fe, o ka taga dogo Misiran. ¹⁵ A tora Misiran fɔ ka taga Herodi sa. O kera minke, cira do tun ka kuma min fɔ, o kera can ye, ko: «Ne ka ne dence wele ka bo Misiran.»

Masace Herodi dimina ka den caman faga

¹⁶ Ayiwa, Herodi* nana a ye ko lɔnnikɛbagaw ka ale janfa minke, a dimina kosebe. A ka mɔgo dɔw ci ka taga Betilehemu dugu kɔnɔ, ani a mara ra, ko dence o dence, ni a si ma teme san fla kan, ko o ye olugu bee faga. A ka o ke ka kapa ni lɔnnikɛbagaw ta lolo yetuma ye, ani o tun ka min fo a ye. ¹⁷ O cogo ra cira Yeremi tun ka min fo, o kera can ye, ko:

¹⁸ «Kan do bora Rama dugu kɔnɔ,
kasikan ni kulekan caman;
Raseli le be kasira a ta denw koson.
A ma son mogo si ye a jusu saaro,
sabu a denw fagara.»

Yusufu bora Misiran ka seko Izirayeli jamana ra

¹⁹ Herodi* nana sa minke, Matigi ta meleke do ka a yere yira Yusufu ra siko ra, ka Yusufu to Misiran. ²⁰ Meleke ko a ma ko: «Wuri ka den ni a bamuso ta, aw ye seko Izirayeli* jamana ra, sabu mogo minw tun be den jinina ka a faga, olugu sara.» ²¹ Yusufu wurira o le ra, ka den ni a bamuso ta, o ka seko ka taga Izirayeli jamana ra. ²² Nka Yusufu nana a men minke ko Arikilayosi le sigira masaya ra Zude mara ra a face Herodi no ra, a siranna ka taga Zude mara ra. Ala ka a lasomi siko ra tuun minke, a tagara to Galile mara ra. ²³ O tagara sigi dugu do ra, min togo ye ko Nazareti. O kera minke, ciraw tun ka kuma min fo Yesu ta ko ra, o kera can ye, ko: «A bena wele ko Nazaretikace.»

3

Yuhana Batizerikebaga ta waajuri

(Marika 1.1-8; Luka 3.1-18; Yuhana 1.19-28)

¹ Ayiwa, wagati dɔ nana se, Yuhana Batizerikebaga ka a yere yira Zude kongokolon kɔnɔ, ka to ka waajuri ke. ² A tun b'a fora mɔgɔw ye ko: «Aw ye nimisa aw ta jurumunw na, sabu sankolo Masaya* wagati surunyara.» ³ Cira Ezayi tun ka Yuhana Batizerikebaga le ko fɔ, ko: «Mɔgɔ dɔ bɛna pɛrɛn kongokolon kɔnɔ k'a fɔ ko: <Aw ye sira labɛn Matigi ye, ka siradenninw bɛɛ laterɛn a ye.> »

⁴ Yuhana ta derege tun ye jɔgɔmesi le ye, a cɛsirinɛn tun ye gbolojuru dɔ le ye. A tun bɛ tɔnw, ani kongokɔnɔli le domu. ⁵ Zeruzalɛmu dugumɔgɔw, ani Zude mara mɔgɔw bɛɛ, ani Zuridɛn kɔba lamini mɔgɔw bɛɛ tun bɛ nana Yuhana fɛ; ⁶ o tun bɛ lɔ o ta jurumunw na k'a fɔ a ja na; Yuhana tun bɛ o batize Zuridɛn kɔji ra. ⁷ Yuhana k'a ye ko Farisi* caman ni Sadusi* caman bɛ nana ka na batize minke, a ko o ma ko: «Aw fɔnfɔnninw! Jɔn le ka aw karan ko aw ye bori Ala ta kiti nata ja? ⁸ Aw ta kɛwalew le ka kan k'a yira ko can ra aw jusukun yɛlɛmana. ⁹ Aw kana a miiri dɔrɔn k'a fɔ ko: <Anw le ye Iburahima ta durujaw ye!> Sabu ni duruja ko lo, ne b'a fɔ aw ye ko Ala bɛ se ka hali nin kabakuruw yɛlɛma ka o ke Iburahima ta durujaw ye. ¹⁰ Jende tara yiriw lilinw tigeri kama ka ban. Yiri o yiri tɛ denpuman ke, o bɛ tige ka ben, ka firi tasuma ra. ¹¹ Ne kɔni bɛ aw

batize ji dama le ra, k'a yira ko aw nimisara ka lo aw ta jurumun na. Nka min bena na ne ko fe, o fanga ka bon ni ne ta ye. Ne te se k'a fo ko ne be hali a ta sanbara bo a sen na. Ale le bena aw batize ni Nin Saninman* ye, ani tasuma. ¹² A ta baarakeminan b'a boro, a be simankise ni a naga bo ngon na. A be simankise ke a ta bondo konon. Nka fen o fen kera naga ye, a bena o bee jeni tasuma ra, tasuma min te faga ka ye.»

Yesu batizeriko

(Marika 1.9-11; Luka 3.21-22)

¹³ Ayiwa, Yesu bora Galile mara ra ka na, ko a bena batize Yuhana fe Zuriden koba ra. ¹⁴ Nka Yuhana ma son. A ko Yesu ma ko: «Ne min tun ka kan ka taga batize ele fe, ele be nana ne fe wa?» ¹⁵ Yesu ka a jaabi ko: «A to a ye ke ten sisan folo, sabu o cogo le ra an bena Ala sago ke k'a dafa.» Yesu ka o fo minke, Yuhana ka a batize. ¹⁶ Yesu batizenin ko doron, a bora ji ra. Sankolo dayelera. A ka Ala Nin jigito ye i ko jenetugani ka na sigi a kan. ¹⁷ Kumakan do bora sankolo konon ko: «Nin le ye ne Dence kanunin ye; a ko ka di ne ye haali.»

4

Setana ko a be Yesu korobo

(Marika 1.12-13; Luka 4.1-13)

¹ O kow bee ko fe, Nin Saninman* blara Yesu na ka taga ni a ye kongokolon konon, janko Setana ye a korobo k'a fe. ² Yesu ka tere binaani ni su binaani ke, a ma domuni ke. O ko, kongon ka a mina. ³ Setana gbarara a ra k'a fo a ye ko: «Den min bora Ala ra*, ni ele lo can ra, a fo nin

kabakuruw ye ko o ye yelema ka ke buru ye ke!»
 4 Yesu k'a jaabi ko: «A sebera Kitabu kono, ko:
 <Domuni dama le te mogo baro, nka kuma min o
 min be bo Ala da ra, o le fana be mogo baro.> »

5 O ko, Setana ka Yesu ta ka taga ni a ye
 Zeruzalemu, dugu saninman kono, ka taga a
 layelen ka a lo Alabatosoba kunna, 6 k'a fo a ye
 ko: «Den min bora Ala ra*, ni ele lo can ra, i pan
 ka i cun dugu ma, sabu a sebera Kitabu kono, ko:
 <Ala bena i ko fo a ta melekew ye, o bena i ta o
 boro kono, janko i sen kana na talon kabakuru
 do ra.> » 7 Yesu k'a jaabi ko: «A sebera Kitabu
 kono fana ko: <I man kan k'a fo ko i be i Matigi
 Ala korobo.> »

8 O ko, Setana tagara ni a ye kuru jamijanba
 do kunna. A ka dunupa jamanaw bee yira a ra,
 ani o cerna bee, 9 k'a fo a ye ko: «Ni i ka son ka
 i kinbiri gban ne koro ka ne bato, ne bena nin
 fenw bee di i ma.» 10 Yesu ko a ma ko: «Taga ka
 bo ne koro Setana! Sabu a sebera Kitabu kono,
 ko: <I ka kan ka i Matigi Ala le bato ka baara ke
 ale kelenpe ye.> » 11 A kera ten minke, Setana
 tagara ka bo a koro. Yesu mako tun be fen minw
 na, meleke dow nana o ke a ye.

Yesu be waajuri ke Kaperinahumu
(Marika 1.14-15; Luka 4.14-15)

12 Yesu nana a men tuma min na ko o ka
 Yuhana Batizerikebaga mina ka a bla kaso ra, a
 tagara Galile mara ra. 13 Nka a ma to Nazareti;

4:4 4.4 Nin kuma fora Sariya 8.3.   **4:6** 4.6 Nin kuma fora
 Zaburu 91.11-12.   **4:7** 4.7 Nin kuma fora Sariya 6.16.   **4:10**
 4.10 Nin kuma fora Sariya 6.13.

a tagara to Kaperinahumu. O dugu siginin be Galile bada ra, Zabolon ni Nefitali mara ra. ¹⁴ A kera o cogo ra minke, cira Ezayi tun ka min fo, o kera can ye, ko:

¹⁵ «Zabolon mara ni Nefitali mara, o yoro minw be Galile ba kere fe, Zuriden ba ko fe, siya were mogow* be Galile min konon.

¹⁶ Mogo minw tun siginin be dibi ra, yeelenba bora olugu kan. Minw tun siginin be saya jamana dibi ra, yeelen do bora olugu ye.»

¹⁷ Yesu ka waajuri damina o wagati le ra. A tun b'a fora mogow ye ko: «Aw ye nimisa aw ta jurumun na, sabu sankolo Masaya* wagati surunyara.»

*Yesu ka jegeminabaga naani wele
(Marika 1.16-20; Luka 5.1-11)*

¹⁸ Yesu temeto Galile bada ra, a ka balemace fla ye: Simon min be wele ko Piyeri, ani a balemace Andere. O tun be jo firira ji ra, sabu o ta baara tun ye jegemina le ye. ¹⁹ Yesu ko o ma ko: «Aw ye tugu ne ko, aw tun be jega mina cogo min na, ne bena aw karan aw ye mogow jini ten.» ²⁰ O yoronin bee, o ka o ta jow to yi ka tugu Yesu ko. ²¹ A tagara na fe tuun, a ka balemace fla were ye. O tun ye Zebede dence Yakuba ni a balemace Yuhana ye. O tun siginin be o ta kurun konon, o ni o face Zebede, o be o ta jow karanna. ²² Yesu ka o wele. O yoronin bee, o bora ka o face to kurun konon ka tugu Yesu ko.

Mɔgɔ caman ka Yesu ko men Galile

²³ Yesu tun be taga Galile mara bee ra. A tun be mɔgɔw karan karansow* kɔnɔ, ka Ala ta Masaya* ta Kibaro Diman* ko waajuri ke mɔgɔw ye, ka mɔgɔw keneya ka bo o ta banaw, ani o ta tɔɔrɔw ra. ²⁴ Yesu tɔgɔ sera fo Siri jamana bee ra. O tun be na ni banabagatɔw bee ye a fe, ani tɔɔrɔ tun be minw na, ani jinatɔw, ani kirikirisiyentɔw, ani muruguw; o tun be na ni olugu bee ye a fe, a tun be o bee keneya. ²⁵ Jamaba tun tugura a ko; dɔw bɔra Galile mara ra, dɔw bɔra Dekapoli* mara ra, dɔw bɔra Zeruzalemu, dɔw bɔra Zude, dɔw bɔra fo Zuriden kɔfeduguw ra.

5

Mɔgɔ minw ta pana
(Luka 6.20-23)

¹ Ayiwa, Yesu ka jama ye minke, a yelenna ka sigi kuru do kan; a ta karamɔgɔdenw gbarara a kɔrɔ. ² A ka ke o karan ye; a ko:
³ «Minw k'a lon ko ni Ala te, ko se te olugu ye, olugu ta pana, sabu olugu ninyɔrɔ bena ke sankolo Masaya* ra.
⁴ Minw jusu kasinin lo, olugu ta pana, sabu Ala bena o jusu saaro.
⁵ Minw sabarinin lo, olugu ta pana, sabu Ala bena dugukolo di o ma cen ye.
⁶ Terenninya logɔ be minw na i ko domuni ni ji, olugu ta pana, sabu o bena terenninya sɔrɔ.

---

* **4:25** 4.25 Dekapoli kɔrɔ ye ko: dugu tan.

7 Minw be makari o mɔgɔɔgɔnw na, olugu ta jana,

sabu Ala bɛna makari o ra fana.

8 Minw jusu saninyanin lo, olugu ta jana, sabu o bɛna Ala ye.

9 Minw be hera ladon o ni o mɔgɔɔgɔnw ce, olugu ta jana,

sabu o bɛna wele ko Ala denw.

10 Minw be tɔɔɔra mɔgɔw boro sabu o be Ala sago ke, olugu ta jana,

sabu sankolo Masaya ye o ta ye.

11 Ni mɔgɔw be aw neni, ka aw tɔɔɔ, ka kojugu suguya bɛɛ la aw kan, ne tɔgɔ kosɔn, aw ta jana.

12 Aw ye jagari ka ninsɔndiya, sabu aw ta baraji bɛna bonya sankolo ra. Sabu cira minw tɛmɛna aw na fɛ, o ka olugu fana tɔɔɔ ten le.»

*Dunuja ta kɔgɔ ni dunuja ta yeelen
(Marika 9.50; Luka 14.34-35)*

13 «Ayiwa, aw le ye dunuja ta kɔgɔ ye. Nka ni kɔgɔ timiya bɔra a ra, mun le be se ka a latimiya tuun? A tɛ se ka ke foyi ye tuun fɔ ka a firi kɛnɛ ma, mɔgɔw tɛmɛtɔ b'a dɔndɔn. 14 Aw le ye dunuja ta yeelen ye. Dugu min siginin be kongori kan, o tɛ se ka dogo. 15 Mɔgɔ si tɛ fitina mana bon kɔnɔ ka fiye biri a kunna. I b'a bla fitinablayɔɔ le ra; ni o kɛra, a yeelen be se bonkɔnɔmɔgɔw bɛɛ ma. 16 Ayiwa, aw ta yeelen ye bɔ ten fana mɔgɔw jana, k'a to o ye aw ta kɛwalepumanw ye; ni o kɛra, aw Fa Ala min be sankolo ra, o bɛna o bonya.»

Yesu be sariya ni ciraw ta kuma dafa

¹⁷ Yesu ko: «Aw kana a miiri ko ne nana ka na sariya* ban, walama ka ciraw ta kumaw sa de! Ne ma na o sa, ne nana o dafa le. ¹⁸ Can ra, ne b'a fo aw ye ko fo ka taga sankolo ni dugukolo wuri, hali Ala ta sariya tomi kelen, walama a seberiden kelen tena bo a no ra, fo ka taga se fen bee laban ma. ¹⁹ O le koson ni mogow min ka hali sariya bee ra fitini kelen cen, ani ka mogow karan ko o ye o jagon ke, o tigi bena ke bee ra fitini ye sankolo Masaya* ra. Nka ni mogow min ka sariya sira tagama, ani ka tow karan a ra ten fana, o tigi bena ke mogoba ye sankolo Masaya ra. ²⁰ Can ra ne b'a fo aw ye ko ni aw ta terenninya ma teme sariya karamogow* ni Farisiw* ta kan, aw tena don sankolo Masaya* ra fiyewu.»

Mogofaga ni benbariya

²¹ «Aw derira k'a men ko Ala k'a fo aw bemaw ye ko: <I kana mogow faga; ko ni mogow min ka mogow faga, kiti be ben o tigi kan.> ²² Nka ne koni b'a fo aw ye ko hali ni i ka dimi doron le i balema korow, kiti ka kan ka ben i kan. Ni mogow min ka a balema neni doron le ko a mogokolon, kititigebagaw ka kan ka kiti tige o tigi kan. Ni mogow do ko a balema ma ko a naloman, o tigi ka kan ka firi jahanama tasuma ra. ²³ O koson, ni i nana sarakaboyow ra ko i be na i ta saraka bla sarakabonan kan, ka i to o yow ra, ni i hakiri ka jigi a ra ko ko do be i ni i balema ce, ²⁴ i ka kan ka i ta saraka to sarakabonan korow yi, ka taga o ko janabo i ni i balema ce folo. O ko, i be sorow ka na i ta saraka di Ala ma.

²⁵ «Ni i ni mɔgɔ dɔ bɛ kɛrɛra; ni o tigi ko a bɛ taga ni i ye fagamaw fɛ, i ka kan ka teliya ka kuma ka bɛn ni a ye ka aw to sira ra; ni o tɛ, ni a tagara i don kititigɛbagaw boro, olugu bɛ i di kasobon kɔrɔsibaga ma, o bɛ i bla kaso ra. ²⁶ Ni i kɔni donna o yɔrɔ ra, ne b'a fɔ i ye ko o ka wari min ben i kan, ni i ma o bɛɛ sara ka ban pewu, i tɛ bɔ kaso ra fiyewu.»

Jɛnɛya ni furu

²⁷ «Aw derira k'a mɛn ko Ala k'a fɔ aw bɛmaw ye ko: <I kana jɛnɛya kɛ.> ²⁸ Nka ne b'a fɔ aw ye ko ni i ka dɔ ta muso flɛ, ka jɔbɔ a fɛ dɔrɔn, i ka jɛnɛya kɛ ni o muso ye ka ban i jusukun na. ²⁹ O koson ni i kininboroyanfan jaden le bɛ kɛ sababu ye ka i bla jurumun na, a wɔgɔbi ka a firi. Sabu ka bɔnɔ i farikolo yɔrɔ kelenpe ra, o ka fisa i ma, sani i farikolo dafanin ye taga firi jahanama kɔnɔ. ³⁰ Ni i kininboro le bɛ kɛ sababu ye ka i bla jurumun na, a tige ka a firi yɔrɔjan. Sabu ka bɔnɔ i farikolo yɔrɔ kelenpe ra, o ka fisa i ma, sani i farikolo dafanin ye taga jahanama kɔnɔ.»

Yesu ko furu man kan ka sa

(Matiyu 19.9; Marika 10.11-12; Luka 16.18)

³¹ «A fɔra ko: <Ni mɔgɔ min b'a fɛ ka a muso bla, a ye furusasebɛ di a ma.> ³² Nka ne kɔni b'a fɔ aw ye ko ni cɛ o cɛ k'a muso bla, k'a sɔrɔ a tun tɛ cɛ wɛrɛ fɛ, o tigi ka o muso bla jɛnɛya siran le kan. Ni cɛ min fana ka muso furusanin ta, o cɛ bɛ jɛnɛya le kɛra.»

Mɔgɔ man kan ka kari foyi ra

³³ Yesu ko: «Aw derira k'a mɛn fana ko Ala k'a fɔ aw bɛmaw ye ko: <I kana kari ka layiri ta, ni i ma a dafa; nka ni i ka layiri ta Ala ye, i ka kan ka a dafa.> ³⁴ Nka ne ko, ko aw kana kari yere le fiyewu: aw kana kari sankolo ra, sabu Ala sigiyɔrɔ lo; ³⁵ aw kana kari dugukolo ra, sabu o ye a senblayɔrɔ ye, aw kana kari Zeruzalemu na, sabu Masaba Ala ta dugu lo. ³⁶ Aw kana kari aw yere kunkolo ra, sabu kunsigi minw bɛ aw kun na, aw tɛ se ka o dɔ gbɛ, walama ka o dɔ fin. ³⁷ Ni o ka aw pininka, aw ye a fɔ <ɔnhɔn, o lo,> walama <ɔn-ɔn, o tɛ,> ka dan o ma. Aw bɛ fɛn o fɛn fara o kan, o bɛ bɔ Setana le ra.»

Sabari ni kanuya (Luka 6.29-30)

³⁸ Yesu ko: «Aw derira k'a mɛn ko a fɔra ko: <Ni min ka mɔgɔ na ci, o ta ka kan ka ci a nɔgon ye; ni min ka mɔgɔ pin bɔn, o ta ka kan ka bɔn a nɔgon ye.> ³⁹ Nka ne ko, ko ni mɔgɔ ka i darabɔ, i kana kere ke ni a ye. Ni mɔgɔ ka i fata i kininboro ye ra, i ye tɔ kelen fana lo a ye. ⁴⁰ Ni mɔgɔ ka i mina fanga ra ko a bɛ taga ni i ye fagamaw fɛ i ta deregedennin koson, i ta deregeba fana to a boro. ⁴¹ Ni mɔgɔ ka i jagboya ko i ye kilo kelen tagama ke ni a ye, a ke kilo fla ye. ⁴² Ni mɔgɔ ka i daari fɛn na, a son. Ni mɔgɔ dɔ ko, ko a bɛ i ta fɛn singa, i kana ban.»

5:33 5.33 Nin kuma fora Sarakalasebagaw 19.2; Jateri 30.3; Sariya 23.22-24. **5:38** 5.38 Nin kuma fora Bori 21.24; Sarakalasebagaw 24.20; Sariya 19.21.

Yesu ko an ye an juguw kanu
(Luka 6.27-28,32-36)

⁴³ «Aw derira k'a men ko a fora ko: <I ka kan ka i mɔgɔɔgɔn kanu ka i jugu kɔninya.> ⁴⁴ Nka ne b'a fɔ aw ye ko: Aw ye aw juguw kanu. [Mɔgɔ minw be aw danga, aw ye dugawu ke olugu ye, aw ye kɔnuman ke aw kɔninyabagaw ye.] Minw be aw minako juguya, ka aw tɔɔɔ, aw ye Ala daari olugu ye. ⁴⁵ Ni aw be o ke, o le bɛna aw ke aw Fa Ala ta denw ye, o min be sankolo ra; sabu ale le be tere bɔ mɔgɔjuguw, ani mɔgɔnumanw ye. A be sanji ben mɔgɔ terreninw, ani mɔgɔ terenbariw ye. ⁴⁶ Ni o tɛ, ni aw be aw kanubagaw dɔɔn le kanu, aw bɛna mun baraji wɛɛ le sɔɔ o ra? Ninsaraminabagaw be o le ke fana. ⁴⁷ Ni aw be aw balemaw dɔɔn le fo, o ye koba ye wa? Hali siya wɛɛ mɔgɔw be o le ke fana. ⁴⁸ O ra, aw ye dafa fɛn bɛɛ ra i n'a fɔ aw Fa Ala min be sankolo ra, ale dafanin lo cogo min na.»

6

Saraka bɔcogo

¹ «Aw kana aw ta Alasira tagama ke mɔgɔw na kɔɔ, janko mɔgɔw ye aw ye dɔɔn. Ni o tɛ, aw tena baraji foyi sɔɔ tuun aw Fa Ala fɛ sankolo ra. ² Ni i ko i be saraka di fagantan dɔ ma, i kana mankan ci ka i yɛɛ yira i n'a fɔ flankafuw b'a ke cogo min na karanso* kɔɔ, ani siradaw ra, janko mɔgɔw ye olugu tando. Can ra ne b'a fɔ aw ye ko o ta baraji be dan mɔgɔw ta tandori le ma. ³ Ni i be saraka bɔ, i kininboro be min di, i

numanboro man kan ka dɔ lɔn o ra, ⁴ janko i ta saraka ye di dogo ra. Ni o kera, i Fa Ala min bɛ ko dogoninw bɛɛ ye, ale bɛna a baraji di i ma.»

Ala daaricogo
(Luka 11.2-4)

⁵ «Ni aw bɛ Ala daari, aw kana a kɛ i n'a fɔ flankafuw; ka lɔ ka Ala daari karansow* kɔnɔ, ani siradaw ra, janko mɔgɔw ye o ye, o le ka di olugu ye. Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko olugu ta baraji bɛna dan mɔgɔw ta tandori le ma. ⁶ Ni ele bɛ Ala daari, don i ta bon kɔnɔ ka da tugu i yɛɛ da ra, ka i Fa Ala daari; ni o kera, i Fa Ala min bɛ hali yɔrɔ dogoninw na, ani a bɛ ko dogoninw ye, ale bɛna o baraji di i ma. ⁷ Ni aw bɛ Ala daari, aw kana to ka kɔsegi kuma kelenw kan ka to ka o fɔ k'a caya, i n'a fɔ siya wɛɛ mɔgɔw. A bɛ olugu hakiri ra ko o ta kuma caya le kosɔn, Ala bɛna o ta daariri lamɛn. ⁸ Aw kana o jɔgɔn kɛ, sabu aw mako bɛ fɛn o fɛn na, aw Fa Ala yɛɛ ka o lɔn k'a sɔrɔ aw ma a daari a fɛ folo yɛɛ. ⁹ Ni aw bɛ Ala daari, aw y'a fɔ ko:

<An Fa min bɛ sankolo ra,

¹⁰ i tɔgɔ saninman ye bonya mɔgɔw bɛɛ fɛ.

I ta Masaya ye na.

I sago ye kɛ dugukolo kan

i ko a bɛ kɛ sankolo ra cogo min na.

¹¹ An ta bi domuni di an ma.

¹² An ta hakɛw yafa an ma

i ko an fana bɛ yafa an hakɛtabagaw ma cogo min na.

¹³ I kana a to Setana ye an nɛgɛ ka an bla kojugu ra,

nka an bɔsi a boro.

[Sabu masaya, ani se bagaya ni bonya ye ele le ta ye wagati beɛ. Amina.]

¹⁴ «Ni aw be mɔgɔ tɔw ta hakew yafa o ma, aw Fa min be sankolo ra, ale fana bena aw ta hakew yafa aw ma. ¹⁵ Nka ni aw te mɔgɔ tɔw ta hakew yafa o ma, aw Fa Ala fana tena aw ta hakew yafa aw ma.»

Sun ta ko

¹⁶ «Lon min ni aw be sun don, aw kana aw na sisi, i n'a fo flankafuw. Olugu be o na kumu janko mɔgɔw y'a lon ko o be sun na. Can ra ne b'a fo aw ye ko olugu ta baraji bena dan mɔgɔw ta tandori le ma. ¹⁷ Ni i be sun don lon min na, i ye i na ko, ka turu kasadiman do ke i yere ra, ¹⁸ janko mɔgɔw kana i ye ka a lon ko i ka sun don, nka i Fa Ala le ye i ye dogo ra ka a lon. Ni o kera, ale min be ko dogoninw ye, ale bena o baraji di i ma.»

Naforo min te ban

(Luka 12.33-34)

¹⁹ «Aw kana naforo lajen ka a bla dunupa ra yan. Tumu be se ka don a ra, son be se ka a mina, sonw fana be se ka da kari ka don ka a sonya. ²⁰ Aw ye aw ta naforo lajen sankolo le ra. Tumu tena don a ra yi, son tena a mina yi, sonw fana tena se ka da kari ka a sonya yi. ²¹ Sabu i ta naforo be yoro min na, i jusukun ta miiriya fana be o yoro le kan.»

Farikolo ta yeelen

(Luka 11.34-36)

²² «Mɔgɔ paden le ye a farikolo ta fitinayeelen ye. Ni i paden ka ni, i fari yoro beɛ be ke yeelen

na. ²³ Nka ni i jaden man ji, i fari yɔrɔ bɛɛ le bɛ kɛ dibi ra. Fɛn min bɛ ele bla yeelen na, ni o yɛrɛ bɛ dibi ra, o tuma i bɛna kɛ dibiba le ra dɛ!»

Dunujafɛnw ta hami
(Luka 16.13; 12.22-31)

²⁴ Yesu ko: «Mɔgɔ si tɛ se ka baara kɛ kuntigi fla ye; sabu a bɛna kelen kɔninya ka tɔ kelen kanu, walama a bɛ nɔrɔ kelen na, ka tɔ kelen mafiyɛnya. Aw tɛ se ka kɛ Ala ta jɔnw ye, ka kɛ wari fana ta jɔnw ye. ²⁵ O kosɔn ne b'a fɔ aw ye ko aw kana hami aw ta baro ko ra, ko aw bɛna mun domu, aw bɛna mun min; walama aw fari ko ra, ko aw bɛna fiyɛrɛbɔ sɔrɔ cogo di. Si nafa man bon ka tɛmɛ domuni kan wa, farikolo fana nafa man bon ka tɛmɛ fiyɛrɛbɔ kan wa? ²⁶ Aw ye kɔnɔw flɛ san fɛ: o tɛ sɛnɛ kɛ, o tɛ siman tige, o tɛ foyi mara bondo kɔnɔ; nka aw Fa Ala min bɛ sankolo ra, ale bɛ o baro. Aw man fisa ni o kɔnɔw ye wa? ²⁷ Aw ra jɔntigi le bɛ se ka hali dɔɔnin fara a si kan hami fɛ? ²⁸ Mun na aw bɛ hami aw fiyɛrɛbɔ ko ra? Aw ye binfiyɛrenw wuricogo flɛ kongo kɔnɔ; o tɛ baara kɛ, o tɛ jese dan k'a kɛ fani ye. ²⁹ Nka ne b'a fɔ aw ye ko hali masacɛ Sulemani ni a ta bonya bɛɛ, a ma fani si don min cɛna ka o binfiyɛren kelen cɛna bɔ. ³⁰ Ayiwa, kongobin min bɛ yan bi, nka sini tasuma bɛna a jɛni, ni Ala bɛ o cɛna tan, yala a tɛna aw fiyɛrɛbɔ ka tɛmɛ o kan wa? Aw ta lanaya ka dɔgɔ dɛ! ³¹ O kosɔn aw kana hami ka to k'a fɔ ko: <An bɛna mun domu, an bɛna mun min, walama an bɛna fiyɛrɛbɔ sɔrɔ min?> ³² Alalɔnbariw bɛ bori o fɛnw bɛɛ le kɔ. Nka aw Fa min bɛ sankolo ra, ale k'a lɔn ko aw mako bɛ o fɛnw na. ³³ Aw ye

jija ka Ala ta Masaya* ni a ta terenninya le jini folo. Ni o kera, a bena o fen tow beɛ di aw ma ka fara o kan. ³⁴Aw kana hami sini kow ra. Aw ye sini kow to sini ja. Aw ye bi ta hami dan bi kelen ta tɔɔɔ le ma.»

7

Mɔgɔ man kan ka a mɔgɔɲɔgɔn kɔɔfɔ (Luka 6.37-38,41-42)

¹ «Aw kana mɔgɔ kɔɔfɔ janko aw fana kana kɔɔfɔ. ² Sabu aw be tow kɔɔfɔ cogo min na, aw fana bena kɔɔfɔ o cogo le ra; aw be mɔgɔ tow mina cogo min na, aw fana bena mina o cogo le ra. ³ Mun kosɔn pamapama fitini min be i balema naden na, i be o ye, k'a sɔɔ yiri belebele min be ele yere naden na, i te o ye? ⁴ Ele be se k'a fo i balema ma cogo di ko: <A to ne ye pamapama nin bo i ja ra,> k'a sɔɔ yiri belebele do le be ele yere ja ra? ⁵ Flankafu fle! I ta yiri belebele bo i yere ja ra folo; ni o kera, ni i yere ja yelera, i be se ka pamapama fitini bocogo lon i balema ja ra.

⁶ «Aw kana fen saninmanw di wuruw ma; ni o te, o bena seko ka na ben aw yere kan. Aw kana aw ta luluw firi lew kɔɔ, ni o te, o bena o dɔndɔn.»

Aladaari (Luka 11.9-13)

⁷ «Aw ye daariri ke, a bena di aw ma; aw ye jinini ke, aw bena a ye; aw ye da gbasi, da bena yeɛ aw ye. ⁸ Sabu ni mɔgɔ o mɔgɔ ka fen daari, o tigi bena o sɔɔ; ni mɔgɔ min ka fen jini, o tigi bena o ye; ni mɔgɔ min ka da gbasi, da bena yeɛ

o tigi ye. ⁹ Jɔn le bɛ aw ra, ni a ta den ko a bɛ buru fɛ, a bɛ kabakuru le ta k'a don a boro? ¹⁰ Walama ni den ko a bɛ jɛgɛ fɛ, a bɛ sa mina k'a di a ma? ¹¹ Ayiwa, aw adamadenw, aw ka jugu, nka aw bɛ fɛnɔnuman lɔn k'a di aw denw ma. Ayiwa, aw ma la a ra ko Fa Ala min bɛ sankolo ra, ko ale bɛ se ka fɛnɔnuman lɔn k'a di a daaribagaw ma fɔ ka tɛmɛ aw ta kan wa?

¹² «Ni aw b'a fɛ mɔgɔw ye fɛn o kɛ aw ye, aw fana ye o ɔgɔn le kɛ o ye. Sariya* ko ten le, ciraw fana ko ten le.»

Da fitini
(Luka 13.24)

¹³ «Aw ye don da fitini le fɛ; sabu da min bɛ mɔgɔ ladon halakiyɔrɔ ra, o da ka bon, a sira fana ka bon; mɔgɔ caman fana bɛ tɛmɛ o le fɛ. ¹⁴ Nka da min bɛ mɔgɔ ladon ɔnamanya ra, o da ka dɔgɔ, a sira fana gbendenin lo, mɔgɔ minw b'a sɔrɔ, olugu man ca.»

Cira faninyafɔbagaw ta ko
(Luka 6.43-44)

¹⁵ «Aw ye aw yɛrɛ kɔrɔsi cira faninyafɔbagaw ra. O bɛ o yɛrɛ kɛ i ko sagaw, ka na aw fɛ; k'a sɔrɔ can ra, wara farimanw lo. ¹⁶ Aw bɛna o lɔn o kɛwalew le fɛ. Mɔgɔ bɛ se ka rɛzenmɔ sɔrɔ ɔnanisun na wa, walama ka toromɔ sɔrɔ yiri gbansan dɔ ra? ¹⁷ Yirijuman bɛɛ bɛ denɔnuman le kɛ; nka yirijugu bɛ denjugu le kɛ. ¹⁸ Yirijuman tɛ se ka denjugu kɛ, yirijugu fana tɛ se ka denɔnuman kɛ. ¹⁹ Ni yiri o yiri fana tɛ denɔnuman kɛ, o bɛ tigɛ ka firi tasuma ra. ²⁰ O

ra, aw be se ka cira faninyafobagaw lon o ta kewalew le fe.»

*Mogɔ ka kan ka Ala sago le ke
(Luka 13.25-27)*

²¹ «Mogɔ minw beɛ b'a fɔra ne ma ko: <Matigi, Matigi,> olugu beɛ le tena don sankolo Masaya* ra de! Ne Fa min be sankolo ra, mogɔ min be o sago ke, o tigi le be don Ala ta Masaya ra. ²² Kiti lon na, mogɔ caman bena a fo ne ye ko: <Matigi, Matigi, anw ma cirayakumaw fo ele togo le ra wa? An ma jinaw gben ka bo mogow ra ele togo le ra wa? An ma kabako caman ke ele togo le ra wa?> ²³ O tuma ne bena a fo o mogow ye, beɛ ja na, ko: <Ne ma aw lon fiyewu; aw kojugukebagaw, aw ye bo ne kɔro!> »

*Bon fla ta ko
(Luka 6.47-49)*

²⁴ «Ayiwa, mogɔ o mogɔ ka nin kumaw lamɛn, ka a sira tagama, o tigi be i n'a fo ce hakiritigi min ka a ta bon lo fara kan. ²⁵ Sanji benna ka kow fa fo ka bo kene ma, fɔno wurira ka ke bon kan, nka a ma ben, sabu a lonin be fara le kan. ²⁶ Nka mogɔ o mogɔ be nin kumaw lamɛn ni a te a sira tagama, o tigi be i n'a fo naloman min ka a ta bon lo kenken kan. ²⁷ Sanji benna ka kow fa fo ka bo kene ma, fɔno wurira ka ke bon kan, bon benna fo ka a bencogo juguya.»

²⁸ Ayiwa, Yesu banna nin kumaw ra tuma min na, a ta karan cogoya tun ka jama kononoban. ²⁹ Sabu Yesu tun be mogow karan ni baraka ye, a tun te o karan i ko o ta sariya karamogow*.

8

Yesu ka kunatɔɔe dɔ kenɛya
(Marika 1.40-45; Luka 5.12-16)

¹ Yesu jigira ka bɔ kuru kan tuma min na, jamaba tugura a kɔ. ² Kunatɔɔe dɔ gbarara ka na a kinbiri gban Yesu kɔrɔ k'a fɔ a ye ko: «Matigi, ni i bɛ sɔn, i bɛ se ka ne saninya.» ³ Yesu ka a boro la a kan k'a fɔ a ye ko: «Ne sɔnna, ko i ye saninya!» O yɔrɔnin bɛɛ, a kenɛyara ka bɔ a ta kuna ra. ⁴ Yesu k'a fɔ a ye ko: «I kana nin ko fɔ mɔgɔ si ye. Taga i yere yira sarakalasebaga* ra. Ciru Musa ka saraka min fɔ kunatow saninyari ko ra, i ye o saraka bɔ, janko k'a yira bɛɛ ra ko i kenɛyara*.»

Yesu ka sorasikuntigi ta baaraden kenɛya
(Luka 7.1-10)

⁵ O kɔ, Yesu donna Kapɛrinahumu dugu kɔnɔ minke, sorasikuntigi dɔ gbarara a ra ka a daari kosebɛ; ⁶ a ko: «Matigi, ne ta baaraden lanin bɛ so kɔnɔ. Bana k'a murugu k'a la; a tɔrɔnin lo kojugu.» ⁷ Yesu ko a ma ko: «Ne k'a mɛn; ne yere bɛna taga, ka taga a kenɛya.» ⁸ Sorasikuntigi ko: «Matigi, a man kan ko ele ye na ne jɔgɔn ta so. Hali ni i ka kuma kelenpe le fɔ, o kuma baraka ra, ne ta baaraden bɛ se ka kenɛya. ⁹ Sabu kuntigi dɔw bɛ ne kunna, nka ne fana bɛ sorasi dɔw kunna. Ni ne k'a fɔ min ma ko: <Taga!>, o bɛ taga; ni ne k'a fɔ min ma ko: <Na yan!>, o bɛ na. Ni ne k'a fɔ ne ta baaraden ye ko: <Nin

---

* **8:4** 8.4 Yesu ka nin kuma fɔ ka kapa nin Musa ta sariya ye: Sarakalasebagaw 14.2-32.

ke tan!», a be o ke.» ¹⁰ Yesu ka o kuma men minke, o ce ko diyara a ye fo ka teme. A ko a nɔfemogow ma ko: «Can ra, ne be a fo aw ye ko ne ma nin lanayaba jɔgon soro mogɔ si fe Izirayeli jamana ra. ¹¹ Ne b'a fo aw ye ko lon do, mogɔ caman bena na ka bo jamana werew ra, tereboyanfan na, ani terebenyanfan na, ka na domuni ke ni Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ye sankolo Masaya* ra. ¹² K'a soro Ala ta Masaya togo lara minw na, o bena olugu firi kene ma, dibi ra; kasi ni jinjimi le bena ke o yoro ra.» ¹³ Yesu ko sorasikuntigi ma ko: «Taga, i ka min fo, i ta lanaya baraka ra, o ye ke i ye.» O wagati yere ra, sorasikuntigi ta baarden keneyara so kono yi.

*Yesu ka banabagato werew keneya
(Marika 1.29-34; Luka 4.38-41)*

¹⁴ O ko, Yesu tagara Piyeri ta so. A tagara Piyeri muso bamuso lanin soro, farigban b'a ra. ¹⁵ Yesu magara a boro ra minke, farigban banna; a wurira ka gba ke o ye. ¹⁶ Tere benna minke, mogow nana ni jinato caman ye Yesu fe. A songora jinaw ra ka o gben ka bo jinato ra, ka banabagato be keneya. ¹⁷ O kera minke, cira Ezayi tun ka kuma min fo, o kera can ye, ko: «A ka an ta torow bo an kan, ka an ta banaw keneya.»

*Karamogodunya ni a tooro
(Luka 9.57-62)*

18 Yesu nana a ye ko jamaba ka ale lamini minke, a k'a fo a ta karamogodenw ye ko o ye taga ba na do kan. 19 Sariya karamogo* do gbarara Yesu ra k'a fo a ye ko: «An karamogo, ne b'a fe ka tugu i ko, ni i be taga yoro o yoro.» 20 Yesu k'a jaabi ko: «I ka kan k'a lon ko dinga be kongowurw fe, naga fana be kononinw fe, nka min kera Adamaden ye*, yoro si te o fe a be se ka a yere laganfiya yoro min na de!» 21 Karamogoden kelen were ko Yesu ma ko: «Matigi, a to ne ye taga ne face su don folo!» 22 Yesu ko o ma ko: «Tugu ne ko; a to suw yere ye o ta suw don.»

Yesu ka fɔɔba lalo baji kan
(Marika 4.35-41; Luka 8.22-25)

23 O ko, Yesu ni a ta karamogodenw donna kurun konɔ. 24 Fɔɔba do barara ka wuri ka o to ji kan. Fɔɔ bonyakojugu fe, jikuruw tun be donna kurun konɔ. Yesu tun be sunogora. 25 Karamogodenw gbarara a ra ka a lakunu, ko: «Matigi, wuri ka an kisi, an sato fle ji ra!» 26 Yesu k'a fo o ye ko: «Mun koson aw be siranna? Aw ta lanaya ka dogo de!» A wurira o le ra ka songo fɔɔ ni ji ra; yoro bee sumana. 27 Karamogodenw kabakoyara. O ka ke a fo ye nagon ye ko: «E! Nin ce ye mogo suguya juman ye? Hali fɔɔ ni ji, o bee be a kan men!»

Yesu ka ce jinato fla keneya
(Marika 5.1-20; Luka 8.26-39)

28 Yesu sera ba na do kan, Gerasakaw ta mara ra. Jinatoce fla bora kaburulo ra ka na a kunben. O jinato fla tun nana fariya, fo a tun te kun mogo

si ra k'a fɔ ko a be tɛmɛ o yɔrɔ ra. ²⁹ O pɛrɛnna k'a fɔ Yesu ye ko: «Den min bɔra Ala ra*, mun le be an ni ele cɛ? I nana an tɔrɔ le, k'a sɔrɔ an tɔrɔwagati ma se ban wa?» ³⁰ O y'a sɔrɔ lɛkuruba dɔ tun be yɔrɔjan, olugu be domuni kɛra. ³¹ Jinaw ka Yesu daari kɔsɛbɛ, ko: «Ni i be an gbɛn, sabari k'a to an ye taga don nin lɛkuru ra.» ³² Yesu ko: «Aw ye taga!» Jinaw bɔra o cɛ fla ra ka taga don lɛw ra. O donna lɛw ra minke, lɛw bɛɛ girinna, ka jigi kuru jigijigi fɛ ka taga ben ji ra. O bɛɛ fagara ji ra yi. ³³ Lɛgbɛnbagaw borira ka taga dugu kɔnɔ ka taga o ko lakari. Min kɛra cɛ jinatɔ fla ra, o ka o le lakari kɔsɛbɛ. ³⁴ Dugumɔgɔw bɛɛ bɔra ka na Yesu kunbɛn. O nana a ye minke, o ka a daari ko a ye sabari ka taga ka bɔ o ta mara ra.

9

Yesu ka murugu dɔ kɛnɛya (*Marika 2.1-12; Luka 5.17-26*)

¹ Yesu donna kurun dɔ kɔnɔ, ka ba tige ka seko ka na a ta dugu ra. ² A sera minke, mɔgɔ dɔw ka murugu dɔ ta ni a ta lanan ye ka na ni a ye a fɛ. Yesu k'a ye ko o mɔgɔw tun lara ale ra minke, a ko murugu ma ko: «Ne dence, i jigi kana tige, i ta jurumunw yafara i ma.» ³ Yesu ka o fɔ minke, sariya karamɔgɔ* dɔw ka kɛ a fɔ ye o yɛrɛ kɔnɔ ko: «Cɛ nin ka Ala tɔgɔ cɛn.» ⁴ Yesu fana ka o ta miiriya lɔn. A ko o ma ko: «Mun kosɔn nin miirijuguw jɔgɔn be aw jusukun na? ⁵ K'a fɔ murugu ma ko a ta jurumunw yafara a ma, walama k'a fɔ a ye ko a ye wuri ka tagama, aw

ɲa na o fla ra juman le ke ka di? ⁶ Ayiwa, ne bena a yira aw ra bi ko ne Min kera Adamaden ye* ko se be ne ye ka jurumun yafa dunuɲa kɔnɔ.» A ko murugu ma ko: «Wuri ka i ta lanan ta ka taga i ta so.» ⁷ Ce wurira ka a ta lanan ta ka taga a ta so. ⁸ Mɔgɔw ka o ye minke, o siranna. O ka ke Ala tando ye, ko Ala ka nin ɲɔgɔn sebayayaba di adamaden ma.

Yesu ka Matiyu wele

(Marika 2.13-17; Luka 5.27-32)

⁹ Yesu tagato, a temeto ka ce do ye, min togo tun ye ko Matiyu, a siginin be ninsaraminabon na; Yesu ko a ma ko: «Tugu ne ko!» Matiyu wurira ka tugu Yesu ko.

¹⁰ Ayiwa, Yesu tun be domuni na Matiyu ta bon kɔnɔ; ninsaraminabaga caman, ani mɔgo kewalejugu werew fana nana sigi domuni na ni Yesu ye, ani a ta karamogodenw. ¹¹ Farisiw* ka o ye minke, o ko Yesu ta karamogodenw ma ko: «Mun koson aw karamogɔ be domuni ke ni ninsaraminabagaw, ani mɔgo kewalejuguw ye?»

¹² Yesu ka o men minke, a ko: «Mɔgo minw ka kene, olugu mako te flakebaga ra; banabagato le mako b'a ra. ¹³ Kuma min fɔra, ko Ala ko: «Ka hina ɲɔgɔn na, ne Ala be o le fe ka teme saraka kan.» Aw ye taga o kuma karan ka a kɔro lon. Ne ma na mɔgo terreninw wele; ne nana jurumuntow le wele.»

Landakow ni Kibaro Diman te kelen ye

(Marika 2.18-22; Luka 5.33-39)

¹⁴ Ayiwa, Yuhana ta karamogodenw nana Yesu fe ka na a pininka. O ko a ma ko: «Mun koson anw ni Farisiw*, anw be to ka sun don, nka ele ta karamogodenw te sun don?» ¹⁵ Yesu ka o jaabi ko: «Yala korocce teriw be se ka o ja kumu k'a soro o ni korocce be jogon fe koroya ra wa? O te se ka ke! Nka lon min na o bena korocce ta ka bo o koro, o lon na koni o bena sun don.

¹⁶ «Mogo si te fanikura ke ka fani koro bari, ni o te, fanikura be fani koro sama ka a faran. A farancogo be cejuguya ka teme folo ta kan. ¹⁷ Mogo si fana te duvenkura ke forogokorow kono. Ni o te forogokorow be faran, duven be bon, forogow fana te foyi ja tuun. Duvenkura ka kan ka ke forogokuraw le kono; ni o kera, i te bono a fla si ra.»

Yahudiyaw kuntigi denmuso kunuko ani muso do keneyako

(Marika 5.21-43; Luka 8.40-56)

¹⁸ Ka Yesu to kuma ra mogow fe, Yahudiyaw ta kuntigi do nana. A nana a kinbiri gban Yesu koro ka a daari ko: «Ne denmusionin sara sisan, sabari ka na i boro la a kan ka a kunu.» ¹⁹ Yesu ni a ta karamogodenw wurira ka tugu ce ko.

²⁰ Ayiwa, muso do gbarara Yesu ra ka na maga a ta derege dagbolo ra a ko fe. Joribon bana tun be o muso ra kabini san tan ni fla. ²¹ A tun b'a fora a yere konoko ko: «Ni ne sera ka maga a ta derege dama ra ne bena keneya.» ²² Yesu ka a ja munu k'a ye. A ko a ma ko: «I kana siran, ne denmuso. I ta lanaya ka i kisi ka bo bana ra.» Muso keneyara o wagati kelen yere ra.

²³ Ayiwa, Yesu tagara se o kuntigi ta so; a ka filenfiyebagaw ye, ka jama ye o be mankan cira minke, ²⁴ a k'a fo o ye ko: «Aw ye bo kene ma! Den ma sa, a be sunogora le.» Mogow ka ke a logobo ye. ²⁵ Jama bee bora kene ma tuma min na, a donna bon konso, ka den mina a boro ma; den wurira. ²⁶ Mogow ka o ko lakari ka se o yoro mara bee ra.

Yesu ka fiyentose fla na yele

²⁷ Ayiwa, ka Yesu tagato to sira kan, fiyentose fla gbanna a ko, o be perenna ko: «Sabari ka na an ma, Dawuda Mamaden*.» ²⁸ Yesu tagara se so konso tuma min na, fiyentose fla gbarara a ra. Yesu ka o pininka ko: «Aw lara a ra ko can ra ne be se ka aw na yele wa?» O ko: «Onhon, Matigi, i be se.» ²⁹ Yesu ka a boro maga o na ra, k'a fo o ye ko: «Aw ta lanaya koson, aw na ye yele.» ³⁰ O na yelera. Yesu k'a fo o ye k'a gbaleya ko o kana a to mogso si y'a lon. ³¹ Nka o bora so konso doron, o ka Yesu ko fo o jamana yoro bee ra.

Yesu ka ce jinato do keneya

³² Ayiwa, o tagato, mogow nana ni ce jinato do ye Yesu fe; o jinato tun ye bobo ye. ³³ Yesu ka jina gben minke, bobo ka ke kuma ye. Jama jusu diyaninba, ka ke a fo ye ko: «Nin ko jogon ma deri ka ye Izirayeli* jamana konso fiyewu!» ³⁴ Nka Farisiw* koni, olugu ko: «Yesu be jinaw gbenna ni jinaw kuntigiba Setana ta se bagaya le ye.»

Jama hina donna Yesu ra

³⁵ Yesu tun be yaala ka teme duguw bee ra, dugubaw, ani dugumisenw. A tun be mogow

karan karansow kɔnɔ, ka Ala ta Masaya* Kibaro Diman* ko waajuri ke mɔgɔw ye, ka mɔgɔw keneya ka bɔ o ta banaw, ani o ta tɔrɔw ra. ³⁶ A nana jama ye a yere kɔ minke, o hina donna a ra, sabu o tun segenin lo, o desenin lo, i ko saga minw tora o yere ma ni gbenbaga ma sɔrɔ o ra. ³⁷ A ko a ta karamɔgɔdenw ma ko: «Siman tigeta ka ca, nka baarakebagaw ka dɔgɔ. ³⁸ Aw ye forotigi daari, janko a ye baarakebagaw ci ka taga a ta siman tige.»

10

*Yesu ka ciraden tan ni fla janawoloma
(Marika 3.13-19; Luka 6.12-16)*

¹ Yesu ka a ta karamɔgɔden tan ni fla wele ka sebagaya di o ma janko o ye se ka jinaw gben, ka mɔgɔw keneya ka bɔ o ta banaw, ani o ta tɔrɔw beɛ ra. ² O karamɔgɔden tan ni fla tɔgɔw ye nin ye: A folɔ ye Simɔn ye, min tɔgɔ lara ko Piyeri; ka a balemace Andere gban ale ra; o kɔ, Yakuba ni a balemace Yuhana, minw ye Zebede dencew ye; ³ o kɔ, Filipe ni Baritelemi, ani Toma ni Matiyu, min tun ye ninsaraminabaga ye, ani Alife dence Yakuba, ani Tade, ⁴ ani Simɔn min be wele ko faso kanubagaba*, ani Zudasi Sikariyoti, min nana Yesu janfa.

*Yesu ka karamɔgɔdenw ci ka taga waajuri ke
(Marika 6.7-13; Luka 9.1-6)*

⁵ Yesu ka nin karamɔgɔden tan ni fla le ci; nka sani o ye taga, a ka o ladi ni nin kumaw

---

* **10:4** 10.4 Faso kanubagaba: Kitabu dow b'a fo ko Zeloti.

ye, ko: «Aw kana taga siya wɛrɛw* fɛ, aw kana don Samarikaw ta duguw ra. ⁶ Izirayeli* jamana mɔɔ minw bɛ i ko saga tununinw, aw ye taga olugu le fɛ. ⁷ Aw tagatɔ, aw ye to ka mɔɔw waaju k'a fɔ o ye ko sankolo Masaya* wagati surunyara. ⁸ Aw ye banabagatɔw kenɛya, ka suw lakunu, ka kunatɔw kenɛya, ka jinaw gbɛn ka bɔ mɔɔw ra. Aw ka a sɔrɔ gbansan, aw fana ye a di gbansan. ⁹ Aw kana sanin, walama warigbɛ, walama siranɛgewari ta ka o bla aw yɛrɛ kun. ¹⁰ Aw kana dugutagabɔrɔ ta, aw kana derege flanan ta, walama sanbaraw, walama tagamabere; sabu baaraden ka kan ni a ta baro ye. ¹¹ Ni aw ka se dugu o dugu ra, ni duguba lo, walama dugudennin, aw ye nininkari kɛ, yala ni mɔɔ bɛ yi min bɛ se ka aw lajigi a ta so. Ni mɔɔ sɔrɔra, aw ye to o tigi fɛ fɔ ka taga aw bɔ o dugu kɔnɔ. ¹² Ni aw ka don lu o lu kɔnɔ, aw ye fori kɛ. ¹³ Ni o sɔnna aw ta fori ma ka aw lajigi, aw ta hera fana bɛna jigi o lu kan, nka ni o fana banna aw ra, o tuma o tɛna aw ta hera sɔrɔ. ¹⁴ Ayiwa, ni lu min mɔɔw, walama ni dugu min mɔɔw ka ban aw ra, ko o tɛ aw ta kuma fɛ, aw bɔtɔ o lu kɔnɔ, walama o dugu kɔnɔ, aw ye aw sennabuguri gbongbon. ¹⁵ Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko kiti lon na, o dugumɔɔw ta kiti bɛna gbɛleya ka tɛmɛ hali Sodomu ni Gomori† ta kan.»

*Yesu ka karamɔɔdenw lasɔmi o ta tɔrɔw ra
(Marika 13.9-13; Luka 21.12-17)*

---

† **10:15** 10.15 Fɔɔfɔɔ, Sodomu ni Gomori dugumɔɔw ta terenbariya kɔsɔn, Ala ka o ta dugu jeni ka o bɛɛ faga (Damina 19).

16 Yesu ko karamogodenw ma ko: «A fe, ne be aw ci ka taga, i ko saga minw be taga waraw ce ra. Aw ye aw janto aw yere ra i ko saw; aw ye ke i ko jenetuganiw, aw ta ko kana se mogoma. 17 Aw ye aw yere korosi mogow ra. O bena aw mina ka taga ni aw ye kititigeyorow ra, ka aw bugo ni gbeje ye o ta karansow* konon. 18 Ne togo koson o bena aw mina ka taga ni aw ye fagamaw fe, ani masacew fe. O sababu ra, aw bena ke ne seerew ye ka ne ta ko fo olugu ye, ani siya werew ye. 19 Nka ni o ka aw mina ka taga ni aw ye kititigeyoro ra, aw kana hami aw ta kumafocogo ra, walama aw ta kumafota ra. Ni o nana aw jininka, aw ka kan ka min fo, Ala yere bena o don aw da ra o wagati kelen yere ra. 20 Sabu kuma tena bo aw yere le ra; aw Fa Ala Nin* le bena kuma don aw da ra. 21 Balema bena a balemapogon mina ka a di, ko o y'a faga; face bena a den di, ko o y'a faga; denw bena wuri o worobagaw kama ka o faga. 22 Bee bena aw koninya ne togo koson. Nka ni min ka jija ka to lanaya ra fo ka taga se a laban ma, o tigi bena kisi. 23 Ni o nana ke aw tooro ye dugu do ra, aw ye bori ka taga dugu were ra. Can ra ne b'a fo aw ye ko sani aw ye Izirayeli* duguw bee tagama ka ban, Min kera Adamaden ye*, o bena na.»

Yesu ka layiri ta a ta karamogodenw ye

24 «Karamogoden te se ka teme a karamogofa kan. Jon fana te se ka teme a matigice kan. 25 A dan ye karamogoden ye ke a karamogofa jigon ye. A dan ye jon fana ye ke a matigice jigon ye. Ni o k'a fo lutigi yere ma ko <Setana>, yala

lukonomogow ta tena juguya ka teme lutigi ta kan wa?»

Mogow ka kan ka siran Ala ja
(Luka 12.2-7)

²⁶ «O koson aw kana siran o ja. Fen dogonin si te yi, ni min tena yira; gundo si te yi ni min tena lon. ²⁷ Ni ne ka min fo aw ye dibi ra, aw ye o fo kene kan bee ja na. Ni min fora da jukoro ka don aw toro ra, aw ye yelen bon kunna ka o wangola bee ye. ²⁸ Mogow minw be mogow faga, ka farikolo doron halaki, ni o te se ka foyi ke mogow nin na, aw kana siran olugu ja. Ala min be se ka mogow nin ni a farikolo bee bla jahanama konon ka a halaki, aw ye siran ale le ja. ²⁹ Yala aw te kononin fla fiyeere tama kelen doron le wa? K'a soron o kononin kelen te ben dugu ma, ni Ala yere ma a latige. ³⁰ Aw koni, hali aw kunsigiw bee jateda lonnin lo Ala fe. ³¹ O ra, aw kana siran fiyewu. Nafa be aw ra ka teme hali kononin caman kan.»

Lanabaga ka kan ka to Yesu ko
(Luka 12.8-9)

³² «Ni mogow o mogow ka son k'a fo mogow ja na ko ale ye ne ta mogow ye, ne fana bena a fo ne Fa Ala ja na sankolo ra ko o tigi ye ne ta ye. ³³ Nka ni mogow min ma son k'a fo mogow ja na ko ale ye ne ta mogow ye, ne fana tena a fo ne Fa ja na sankolo ra ko o tigi ye ne ta mogow ye.»

Mogow bena taran Yesu togow koson
(Luka 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Yesu ko: «Aw kana a miiri ko ne nana ni hera le ye dugukolo kan. Ne ma na ni hera ye de, ne

nana ni kerékemuru le ye. ³⁵ Sabu ne nana ka na dence ni a face faran, ka na denmuso ni a bamuso faran, ka na furumuso ni a buranmuso faran. ³⁶ Mɔgɔ jugu bena ke a yere ta somɔgɔw le ye. ³⁷ Nka mɔgɔ o mɔgɔ be a face walama a bamuso kanu ka teme ne kan, o tigi te ne ta karamɔgɔdenya ja. Mɔgɔ o mɔgɔ fana be a dence walama a denmuso kanu ka teme ne kan, o tigi fana te ne ta karamɔgɔdenya ja. ³⁸ Ni mɔgɔ min ma a ta gbengbenyiri ta‡, ka tugu ne ko, o tigi te ne ta karamɔgɔdenya ja. ³⁹ Ni mɔgɔ min b'a fe k'a nin kunmabo, o tigi bena bono a nin ra; nka ni mɔgɔ min ka bono a nin na ne koson, o tigi bena a nin sorɔ.»

Kojuman baraji
(Marika 9.41)

⁴⁰ Yesu ko: «Ni mɔgɔ min sonna aw ma, o tigi sonna ne le ma; ni mɔgɔ min fana sonna ne ma, o tigi sonna ne cibaga le ma. ⁴¹ Ni mɔgɔ min sonna Ala ta cira do ma ka a minako ja a ta ciraya koson, cira be baraji min sorɔ, o tigi bena o jɔgon sorɔ. Ni mɔgɔ min fana sonna Alapasiranbaga ma ka a minako ja a ta Alapasiran koson, Alapasiranbaga be baraji min sorɔ, o tigi bena o baraji jɔgon sorɔ. ⁴² Ni mɔgɔ o mɔgɔ fana ka hali jisuma jifiye ja kelen doron di ne ta karamɔgɔden do ma a ta karamɔgɔdenya koson, can ra ne b'a fo aw ye ko o tigi tena fon o baraji ra fiyewu.»

---

‡ **10:38** 10.38 Ka gbengbenyiri ta, o korɔ ye ka son tɔrɔ beɛ ma, ka son hali saya yere ma.

11

Yuhana ka a ta karamɔɔɔdenw ci Yesu fe (Luka 7.18-35)

¹ Ayiwa, Yesu ka o kumaw fɔ a ta karamɔɔɔden tan ni fla ye ka ban tuma min na, a bɔra o yɔrɔ ra ka taga mɔɔɔw karan, ka o waaju o yɔrɔ duguw ra.

² Ayiwa, Yuhana Batizerikebaga tora kasobon kɔnɔ, ka Yesu ta kokeninw kibaroya mɛn. A ka a ta karamɔɔɔdenw ci Yesu fe, ³ ka taga a jininka ko: «Kisibaga* min tun ka kan ka na, ele lo wa, walama an ka kan ka dɔ wɛrɛ le makɔnɔ?» ⁴ Yesu ka o jaabi ko: «Aw bɛ kuma minw mɛnna, ani aw bɛ ko minw ketɔ yera, aw ye taga o lakari Yuhana ye, ⁵ ko: fiyentɔw bɛ yeri kɛra, nabaraw bɛ tagamana k'a na, kunatɔw bɛ kɛnyara, torogberenw bɛ menni kɛra, mɔɔɔ saninw bɛ kununa ka bɔ saya ra, Kibaro Diman* bɛ fora fagantanw ye fana. ⁶ Ni mɔɔɔ min ma sigiya ne ta ko ra ka lanaya dabla, o tigi ta jana!»

Yesu ka Yuhana Batizerikebaga ko fɔ

⁷ Yuhana Batizerikebaga ta ciradenw sekɔra ka taga minke, Yesu kumana jama fe Yuhana ko ra. A ko o ma ko: «Aw tun tagara kongo kɔnɔ minke o, aw tagara bin gbansan le ye fɔrɔ b'a lamagara wa? ⁸ O tɛ dɛ! O tuma aw tagara mun le ye? Aw ka mɔɔɔ dɔ le ye min ka fanɔɔman songɔɔbɛlɛn dɔ don wa? Aw yɛrɛ k'a lɔn ko minw bɛ fanɔɔman songɔɔbɛlɛnw don, olugu bɛ sɔrɔ masasow le kɔnɔ. ⁹ Ayiwa, aw tagara mun le ye kongo kɔnɔ sa? Cira dɔ lo wa? ɔnhɔn, ne

b'a fɔ aw ye ko cira lo; a ka bon ka tɛmɛ hali cira kan. ¹⁰ Sabu min sebera Kitabu kɔnɔ ko Ala ko: <A flɛ, ne bɛna ne ta ciraden ci ka taga i ja fɛ ka i ta sira labɛn i ye,>

o ciraden ye Yuhana le ye. ¹¹ Can ra ne b'a fɔ aw ye ko muso si ma den woro fɔlɔ min ta bonya bɛ Yuhana Batizerikebaga ta bɔ. O bɛɛ n'a ta, Sankolo Masaya* ra, mɔgɔw bɛɛ ra fitini ka bon ni Yuhana ye. ¹² K'a damina Yuhana Batizerikebaga ta wagati ra fɔ ka na se sisan ma, sankolo Masaya* ko kɛra fanga ko le ye, minw bɛ jija, olugu le b'a sɔrɔ. ¹³ Ciraw bɛɛ, ani cira Musa ta sariya* kitabu, o bɛɛ kumana Ala ta Masaya ko ra fɔ ka na se Yuhana Batizerikebaga ta wagati ma. ¹⁴ Ni aw kɔni b'a fɛ ka lo a ra, cira Iliya* min ko fɔra ko a bɛna na tuun, Yuhana le ye o ye. ¹⁵ Ni mɔgɔ min b'a fɛ ka faamuri kɛ, o ye jija ka menni kɛ.»

¹⁶ Yesu ko: «Ne bɛ se ka bi mɔgɔw suma ni jɔntigiw le ye? Bi mɔgɔw kɛra i ko denmisennin minw siginin bɛ toron na kenɛgbe ra; dɔw bɛ pɛrɛn k'a fɔ o tɔpɔgɔnninw ma ko:

¹⁷ <A flɛ, anw ka filen fiyɛ aw ye, aw ma dɔn kɛ! Anw ka sangadɔnkiriw la aw ye, aw ma kasi!>

¹⁸ Sabu Yuhana nana, a tun tɛ domuni panaman kɛ, a tun tɛ minnifen min; o ko, ko jina le b'a ra. ¹⁹ Ayiwa, Min kɛra Adamaden ye*, ale nana, a bɛ domuni kɛ, a bɛ minni kɛ. O ko: <E, cɛ nin nogo ka bon kojugu! Dɔrɔminbaga lo,

---

11:10 11.10 Nin kuma fɔra Malaki 3.1. * **11:14** 11.14 Iliya: Dɔw b'a fɔ a ma ko Eli.

ninsaraminabagaw, ani mɔgɔ kɛwalejuguw teri lo.› Nka hakiritigiya min bɔra Ala ra, o bɛ lon mɔgɔ kɛwalew le fɛ.»

Yesu ka dugu dɔw mafiyɛnya
(Luka 10.13-15)

²⁰ O kɔ, Yesu tun ka kabako caman kɛ dugu minw kɔnɔ, a ka kɛ o duguw jaraki ye, sabu o dugumɔgɔw tun ma sɔn ka nimisa. ²¹ A ko: «Korazenkaw, bɔnɔ bɛna aw sɔrɔ! Bɛtisayidakaw, bɔnɔ bɛna aw sɔrɔ! Sabu kabako minw kɛra aw fɛ yan, ni o jɔgɔn tun kɛra Tiri, walama Sidɔn†, o dugumɔgɔw tun bɛna nimisa o ta jurumunw na kabini wagatijan, ka bɔrɔfaniw don o yɛrɛ ra, ka sigi bugurigbɛ ra. ²² O le kosɔn, ne b'a fɔ aw ye ko kiti lon na, Tirikaw, ani Sidɔnkaw ta kiti belɛn bɛna nɔgɔya ka tɛmɛ aw ta kan. ²³ Ayiwa, Kapɛrinahumukaw, aw do? Aw b'a miiri ko aw ta dugu bɛna bɔnya ka se fɔ sankolo ma wa? Fiyewu! Aw bɛna jigi le ka se fɔ jahanama kɔnɔ; sabu kabako minw kɛra aw fɛ, ni o jɔgɔn tun kɛra Sodɔmu, o dugu tun bɛna to a nɔ ra fɔ ka na se bi ma. ²⁴ O le ra ne b'a fɔ aw ye ko kiti lon na, aw ta kiti bɛna gbɛlɛya ka tɛmɛ Sodɔmu ta kan.»

Yesu le bɛ laganfiya di mɔgɔ ma
(Luka 10.21-22)

²⁵ O wagati ra Yesu k'a fɔ ko: «Ne Fa Ala, sankolo ni dugukolo Matigi, ne bɛ baraka la i ye, sabu i ka nin kow dogo dunuɓa hakiritigiw, ani a kolɔnbagaw ma, k'a yira denmisɛnw na. ²⁶ Can

---

† **11:21** 11.21 Tiri ni Sidɔn dugumɔgɔw tun ye siya wɛrɛ mɔgɔw ye minw ta kɛwalew tun ka jugu kɔsɛbɛ.

lo, Ne Fa Ala, ne be i tando, sabu i k'a latige o cogo le ra ka kapa ni i ta jumanya ye.

²⁷ «Ne Fa ka fen bee labla ne ye. Mogo si te Dence lon ni Fa Ala te, mogo si fana te Fa Ala lon ni Dence te, ani ni Dence b'a fe k'a yira mogo min na.

²⁸ «Aw minw segenin lo, ani aw minw desenin lo aw ta doni korɔ, aw ye na ne fe, ne bena laganfiya di aw ma. ²⁹ Aw ye ne ta zu‡ la aw kan na, k'a to ne ye aw karan, sabu ne sabarinin lo, ne majiginin lo fana; ni o kera, aw nin bena laganfiya sorɔ. ³⁰ Ne ta zu tako ka nogon, ne ta doni fana ka fiyen.»

12

Nenekirilon ta ko (Marika 2.23-28; Luka 6.1-5)

¹ Lon do, Yesu tun be temena foro do ce ma; o lon tun ye Nenekirilon* le ye. Kongo tun be karamogodenw na; o ka ke siman dow karikari ye ka o kisesw jimi. ² Farisiw ka o ye minke, o ko Yesu ma ko: «A fe, ko min man kan ka ke Nenekirilon na, i ta karamogodenw be o le kera!» ³ Yesu ka o jaabi, ko: «Wagati min kongo tun ka Dawuda ni a tagamajogonw mina, a ka min ke aw ma o ko karan wa? ⁴ Dawuda ni a tagamajogonw donna Alabatoso kono ka sarakaburuw ta ka a jimi, k'a sorɔ ale o, a tagamajogonw o, mogo si tun man kan k'a jimi ni sarakalasebagaw* doron te. ⁵ Aw ma a

---

‡ **11:29** 11.29 Zu: Nin ye senekemisi tagamasiyen ye. Zu be la a kan na, a be doni ta. Ka baara ke Yesu ye, o ka nogon.

karan fana sariya ra ko Nenekirilon na, ko ni sarakalasebagaw ka baara ke Alabatosoba kono, ko o te jate kojugu ye wa? ⁶ K'a soro do be yan min ka bon ni Alabatosoba ye. ⁷ Ala ko: <Aw ye hina jagon na, ne be o le fe ka teme saraka kan*.> Ni aw tun ka o kuma koro lon, aw tun tena бага karamogodenw ma gbansan. ⁸ Sabu Min kera Adamaden ye*, Nenekirilon kuntigiya be o le boro.»

*Yesu ka ce boro faganin keneya
(Marika 3.1-6; Luka 6.6-11)*

⁹ O ko, Yesu tagara o yoro mogow ta karanso* ra. ¹⁰ Ce do tun be yi, min boro kelen faganin tun lo. O ka Yesu jininka ko: «Ka mogo keneya Nenekirilon* na, yala o daganin lo wa?» O tun be sababu do le pinina janko ka Yesu jaraki. ¹¹ Yesu ka o jaabi ko: «Jon le be aw ra yan ko ni sagaden kelenpe b'a fe, ni o benna dinga kono Nenekirilon na, ko a te a mina k'a labo? ¹² Yala mogo man fisa ni saga ye pewu wa? Ka konuman ke Nenekirilon na, o bennin lo kosebe.» ¹³ O ko, Yesu ko ce ma ko: «I boro foni!» A k'a boro foni minke, a boro keneyara ka ke i ko a boro to kelen. ¹⁴ Farisiw* bora ka taga jagon ye, janko ka cogo jini Yesu fagako ra. Nka Yesu bora o ta janfa koro ma; a bora ka taga.

Cira Ezayi tun ka kuma min fo Yesu ko ra

¹⁵ Yesu tagato, banabagato caman gbanna Yesu ko. A ka o be keneya. ¹⁶ Nka a k'a fo o ye k'a gbeleya ko o kana ale ko fo mogow ye. ¹⁷ A ka o

---

* **12:7** 12.7 Nin kuma fora Oze 6.6, ani Matiyo 9.13.

fɔ minke, cira Ezayi tun ka kuma min fɔ, o kera can ye, ko Ala ko:

¹⁸ «Ne ta baarden ye nin ye, ne ka ale le panawoloma.

Ne ta mɔgɔ kanunin lo, a ko ka di ne ye haali.

Ne bena ne Nin* don a konɔ, a bena siya werew* karan terenninya sira ra.

¹⁹ A tena sosori ke ni mɔgɔ ye, a tena peren,

mɔgɔ tena a perenkan men sira kan yɔrɔ si.

²⁰ A tena hali bin karinin tɔ karikari, a tena hali fitina fagatɔ tɔ dufa†.

A bena to o le kan fɔ ka na terenninya sigi yɔrɔ bɛɛ.

²¹ A tɔgɔ bena ke siya werɛ mɔgɔw bɛɛ jigiya ye.»

Yesu ta fanga ma bɔ Setana ra

(Marika 3.22-30; Luka 11.14-23)

²² O kɔ, o nana ni jinato do ye Yesu fe; o jinato tun ye fiyentɔ ye, ani bobo. Yesu ka a keneya; a kumana, ka yeri ke fana. ²³ Mɔgɔw kabakoyara fɔ ka o hakiri wuri. O ko: «O tuma Dawuda Mamaden* le te ce nin ye wa?» ²⁴ Farisiw* ka o men minke, o ko mɔgɔw ma ko: «Nin ce nin te jinaw gbenna ni fen werɛ ye ni Setana ta sebagaya te, jinaw kuntigiba.» ²⁵ Yesu tun ka o ta miiriya lon; a ko o ma ko: «Ni masaya min o min ta mɔgɔw ka taran ka jɔgɔn kere, o masaya be halaki; ni dugu o dugu, walama ni lu o lu ta mɔgɔw fana ka taran ka jɔgɔn kere, o dugu,

† **12:20** 12.20 Nin kumaw b'a yira ko Yesu tena a fanga digi desebagatow kan, ani ko a tena fagantanw jigi tige. **12:21** 12.21 Nin kuma fora Ezayi 42.1-4.

walama o lu te to a no ra. ²⁶ Ni Setana be a jɛnɔgɔnw gben, a kera i n'a fo a be a yere le kerera. O tuma a ta masaya be se ka to a no ra cogo di? ²⁷ Ayiwa, ni aw ko, ko ne be jinaw gbenna jinaw kuntigiba togo le baraka ra, o tuma aw yere ta mɔgow, olugu be o gbenna jon togo le baraka ra? Aw yere ta mɔgow le bena o kuma ben aw kan. ²⁸ Nka i n'a fo ne be jinaw gbenna Ala Nin le baraka ra, o b'a yira ko Ala ta Masaya* nana se fo aw ma. ²⁹ Mogo be se ka taga don ce barakaman do ta so kono ten ko i be a ta fenw sonya, ni i ma se ka a yere mina ka a siri folo wa? Ni i sera ka a mina ka a siri, o tuma i be se ka a ta fenw ce. ³⁰ Ayiwa, mogo min te ne fe, o tigi ye ne jugu le ye. Min te ne demena ka a lajen, o tigi be a yeregera le. ³¹ O le koson ne b'a fo aw ye ko: <Jurumun suguya bee, ani kumajugu suguya bee be se ka yafa mɔgow ma. Nka ka kumajugu fo Nin Saninman* ma, o jurumun te yafa fiyewu.> ³² Min kera Adamaden ye*, ni mogo o mogo ka kumajugu fo o ma, o tigi bena o jurumun yafa soro; nka ni mogo o mogo ka kumajugu fo Nin Saninman ma, o jurumun te yafa dunupa ra yan, a te yafa lahara fana.»

*Yiri be lon a den fe
(Luka 6.43-45)*

³³ «Ayiwa, aw y'a fo ko yiri ka ni, o tuma a den fana ka ni, walama aw y'a fo ko yiri man ni, o tuma a den fana man ni; sabu yiri be lon a den le fe. ³⁴ Aw fonfonninw! Ka juguya to aw kono, aw be se ka kumapuman fo cogo di? Mogo jusu fanin be min na, a da be o le fo. ³⁵ Mogo

jusujuman be kojuman le bo a jusu ra k'a ke, nka mogow jusujugu be kojugu le bo a jusu ra k'a ke. ³⁶ Ne b'a fo aw ye ko kiti lon na, mogow ka kumakolon o kumakolon bo o da ra, o bena taga o bee nafa Ala na na. ³⁷ I darakuma le koson i bena jo soru, i darakuma le fana koson i bena jaraki.»

*Farisiw ko Yesu ye tagamasiyen do ke
(Marika 8.11-12; Luka 11.29-32)*

³⁸ Ayiwa, sariya karamogow* ni Farisi* dow k'a fo Yesu ye ko: «An karamogow, an b'a fe i ye tagamasiyen do ke an na na.» ³⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Bi mogowuguw, Ala kanblabagaw ko o b'a fe ka tagamasiyen do le ye. Tagamasiyen were tena ke o ye ni cira Yunusu‡ ta tagamasiyen te! ⁴⁰ Cira Yunusu ka tere saba ni su saba ke jageba konu cogo min na, Min kera Adamaden ye*, o fana bena tere saba ni su saba le ke kaburu ra. ⁴¹ Kiti lon na, Ninivekaw bena wuri ka aw bi mogow jaraki, sabu cira Yunusu ka olugu waaju minke, o nimisara; o bena aw jaraki, sabu mogow do be yan bi min ka bon ni cira Yunusu ye, nka o bee n'a ta, aw ma nimisa. ⁴² Kiti lon na, Seba jamana masamuso§ fana bena wuri ka bi mogow jaraki, sabu ale bora fo dununa kun do ra ka na masace Sulemani ta hakiritigiyakumaw lamena. A bena bi mogow jaraki sabu mogow do be yan min ka bon ni masace Sulemani ye, nka aw te o lamenna.»

(Luka 11.24-26)

---

‡ **12:39** 12.39 Cira Yunusu ta ko fora Yunusu 1-4. § **12:42** 12.42 Saba jamana masamuso ta ko fora Masacew folo 10.1-10.

⁴³ Yesu ko: «Ni jina bora mogo do ra, o jina be taga yaalayaala kongo kono ka laganfiyayoro jini, nka a te laganfiyayoro soro. ⁴⁴ A b'a fo o le ra ko: «Ne bena seko ka taga ne boyorokoro ra.» A be seko o tigi fe, ka taga a soro ko o tigi jusukun lakolon lo, i ko bon min kono flanna k'a gbe, k'a laben ka ja. ⁴⁵ O tuma a be taga jina wolonfla were jini ka na, minw ka jugu ni ale yere ye; olugu bena don o jinatokoro ra tuun ka to yi. A laban, o tigi cogo be juguya ka teme a cogokoro kan. Ayiwa, bi mogojuguw ta bena ke ten le.»

*Yesu be mogo minw jate a somogow ye
(Marika 3.31-35; Luka 8.19-21)*

⁴⁶ Ayiwa, ka Yesu to kuma ra jama fe, a bamuso ni a balemaw nana ka na lo kene ma, ko o b'a fe ka kuma ni a ye. ⁴⁷ Do ka o kuma lase Yesu ma ko: «I bamuso ni i balemaw lonin be kene ma, o ko o b'a fe ka kuma ni i ye.» ⁴⁸ Yesu ko o tigi ma ko: «Jon le ye ne bamuso ye, jon le ye ne balemaw ye?» ⁴⁹ A ka a boro sin a ta karamogodenw ma, k'a fo ko: «Ninnugu le ye ne bamuso ni ne balemaw ye. ⁵⁰ Ne Fa min be sankolo ra, mogo o mogo be ale sago ke, o tigi le ye ne balemace, ani ne dogomuso, ani ne bamuso ye.»

13

*Simankisew ta talen
(Marika 4.1-9; Luka 8.4-8)*

¹ O lon yere ra, Yesu bora bon kono ka taga sigi bada ra. ² Jama caman nana lajen a koro, fo a ma ja a donna ka sigi kurun do kono ji

kan. Jama tora bada ra. ³ A ka kuma caman fo o ye ni talenw ye. A ko: «Senekεbaga do le bora ka taga siman seri a ta foro ra. ⁴ A seririketo, simankise dow benbenna sirada ra; konow nana o bee kunukunu. ⁵ Simankise dow benbenna farayorow ra; o yoro bogomugu tun man ca. O siman falenna joona joona, sabu o ma don dugukolo ra ka se yorajan. ⁶ O koson tere nana bo minke, o bee jajara, sabu o liliw ma tagayoro soro dugukolo jukoro. ⁷ Simankise dow benbenna naniw ce ra; naniw wurira ka o datugu. ⁸ Ayiwa, simankise dow benbenna dugukolonuman na. Olugu denna; dow ka den keme ke, dow biworo, dow bisaba.» ⁹ Yesu ko: «Ni mogoo min b'a fe ka nin kow faamu, o ye jija ka nin kumaw lamεn.»

Yesu ka talenw lakun fo

(Marika 4.10-12; Luka 8.9-10)

¹⁰ Karamogodenw gbarara Yesu ra k'a jininka ko: «Mun koson i be kuma ke talenw le ye k'a fo o ye?» ¹¹ Yesu ko o jaabi ko: «Sankolo Masaya* gundow lonniya dira aw le ma, nka a ma di olugu ma. ¹² Sabu do be min fe ka ban, do were bena di o tigi le ma, k'a ta caya; nka do te min fe, hali fitini min b'a fe, o bena bosi a ra. ¹³ O le koson, ne be kuma o fe ni talenw ye, sabu olugu b'a fe, nka o te a ye; o be o toro malo, nka o te a men, o te a faamu fana. ¹⁴ O cogo ra cira Ezayi tun ka kuma min fo o ta ko ra, o kera can ye, ko: <Aw bena menni ke, nka aw tena faamuri ke; aw bena fleri ke, nka aw tena foyi ye. ¹⁵ Sabu nin jamana mogow ka o jusukun gbeleya. O ka o torow datugu, ka o paw datugu,

janko o ja kana yeri ke,
 o toro kana menni ke,
 o jusukun fana kana faamuri ke;
 sabu o t'a fe ka yelema ka na ne fe,
 janko ne ye o kisi.> »

¹⁶ Yesu ko a ta karamogodenw ma ko: «Aw koni, aw ta pana, sabu aw jaw be yeri ke, aw toro fana be menni ke. ¹⁷ Can ra ne b'a fo aw ye ko aw be min yera bi, cira caman ni Alajansiranbaga caman tun b'a fe ka o ye, nka o m'a ye; aw be min menna, o tun b'a fe ka o men, nka o m'a men.»

*Yesu ka simankisew ta talen korɔ fo
 (Marika 4.13-20; Luka 8.11-15)*

¹⁸ «Ayiwa, aw ye simankise ta talen korɔ lamɛn: ¹⁹ Mɔgɔ dɔ be Ala ta Masaya* kumaw lamɛn, nka a te a faamu; o kuma min fora a ye, Setana be na ka na o bo a jusukun na: o tigi le be i ko simankise minw benbenna sirada ra. ²⁰ Simankise minw benbenna farayɔrɔ ra, o korɔ ye mɔgɔ min be Ala ta Kuma lamɛn, ka son a ma jona jona ni ninsɔndiya ye; ²¹ nka o kuma te lili don ka taga yɔrɔjan o tigi korɔ. A ta miiriya yelema ka di. O koson ni sege sera a ma, walama ni mɔgɔw ka a tɔrɔ Ala ta Kuma koson, o be ke sababu ye ka a kunnacen o yɔronin bee. ²² Simankise minw benbenna naniw ce ra, o korɔ ye mɔgɔ min be kuma men, nka dunupa ta kow hami, ani naforo jarabi be a sorɔ, ka ke sababu ye ka o kuma degu, a te foyi ja. ²³ Simankise minw benbenna dugukolonuman na, o korɔ ye

mogɔ min be Ala ta Kuma lamɛn, ka a faamu. A be i ko siman min be den; do be den kemɛ ke, do biwooro, do bisaba.»

Binjugu ta talen

²⁴ Yesu ka talen do wɛrɛ la tuun; a ko: «Sankolo Masaya* be i n'a fo sɛnɛkɛbaga do ta ko: a ka simanɗuman seri a ta foro ra. ²⁵ Nka su fe, ka mogow to sunogɔ ra, a jugu tagara binjugu do kisew seri siman ce ra, ka taga. ²⁶ Ayiwa, siman nana falen tuma min na, ka wuri, ka den, binjugu fana falenna. ²⁷ Forotigi ta baaradenw nana a fo o matigice ye ko: <An matigice, o tuma i tun ma simanɗuman le seri i ta foro ra wa? Binjugu bora min, ka na wuri a ce ra?> ²⁸ O matigice ka o jaabi, ko: <Ne jugu do le ka o baara ke.> Baaradenw ko a ma ko: <I t'a to an ye taga o bonbon wa?> ²⁹ O matigice ko: <On-on, aw y'a to yi; binjuguw bonto aw kana na siman fana bonbon ni a ye. ³⁰ Aw ye o beɛ to o ye wuri jogon fe yi fo ka taga simantigewagati se. Ni simantigewagati sera, ne bɛna a fo simantigebagaw ye ko: Aw ye binjugu bon folo, ka a siri, ka a jeni. O ko, aw be siman tige ka a ladon bondo konɔ.> »

Ala ta Masaya be damina fitini le (Marika 4.30-32; Luka 13.18-19)

³¹ Yesu ka talen do wɛrɛ la mogow ye tuun; a ko: «Sankolo Masaya* be i n'a fo mutaridi kise. Ce do ka o kise ta ka taga a dan a ta foro ra. ³² O kise le ka dogo ka teme yiri tow beɛ kise kan; nka a nana falen minke, a wurira ka ke yiri ye,

ka bonya ka tɛmɛ foro yiri tɔw bɛɛ kan, fɔ kɔnɔw bɛna o ta naɓaw la a yiriborow ra.»

(Luka 13.20-21)

³³ A ka talen dɔ wɛrɛ fɔ tuun. A ko: «Sankolo Masaya* bɛ i ko burufunufen. Ni muso ka burufunufen dɔɔnin kɛ mugu caman na, a bɛ mugu bɛɛ wuri ka a funu.»

(Marika 4.33-34)

³⁴ Yesu ka o kumaw bɛɛ fɔ mɔɓow ye ni talenw le ye. A ma kuma o fɛ cogo wɛrɛ ra ni talenw tɛ.

³⁵ O cogo ra Ala ta cira ka kuma min fɔ, o kɛra can ye, ko Ala ko:

«Ne bɛna ne da yɛɛ ka talenw le fɔ;
ko minw dogonin bɛ kabini dunuɓa danwagati,
ne bɛna o fɔ.»

Yesu ka binjugu ta talen kɔrɔ fɔ

³⁶ O kɔ, Yesu bɔra jama kɔrɔ ka taga don bon kɔnɔ. A ta karamɔɓɔdenw gbarara a ra, k'a fɔ a ye ko: «Binjugu min wurira foro kɔnɔ, o talen kɔrɔ fɔ an ye.» ³⁷ Yesu ka o jaabi ko: «Min kɛra Adamaden ye, o le bɛ simankisɛɓuman seri.

³⁸ Foro, o ye dunuɓa ye; simankisɛɓuman, o ye Ala ta Masaya* mɔɓow ye; binjuguw, o ye Setana ta mɔɓow ye. ³⁹ Jugu min ka binjugu kisɛw seri, o ye Setana ye; simantigɛwagati, o ye dunuɓa laban ye; simantigɛbagaw, o ye mɛɛkɛw ye.

⁴⁰ Binjugu bɛ bɔn ka a firi tasuma ra cogo min na, dunuɓa laban na, a bɛna kɛ ten le. ⁴¹ Min kɛra Adamaden ye*, ale bɛna a ta mɛɛkɛw ci ka na mɔɓɔlafiribagaw, ani kojugukɛbagaw bɛɛ sama ka o labɔ a ta Masaya ra, ⁴² ka o firi tasumaba

ce ma; kasi ni jinjimi le bena ke o yoro ra.
⁴³ Nka mogo terenninw, olugu bena manamana i ko tere, o Fa Ala ta Masaya ra. Min b'a fe ka faamuri ke, o ye jija ka menni ke.»

Ala ta Masaya nafa le ka bon

⁴⁴ Yesu ko: «Sankolo Masaya* be i n'a fo naforo min tun dogonin be foro do kono. Ce min tagara bo a kan, ale ka a lalaga ka a dogo a no ra yi. A jusu diyaninba tagara a borofenw bee fiyeere ka na foro yere san kunkelen.

⁴⁵ «Sankolo Masaya be i n'a fo jagokebaga min tun be lulu pumanmanw jinina. ⁴⁶ A nana lulu songoba do ye lon do, a tagara a borofenw bee fiyeere ka na o lulu san.

⁴⁷ «Sankolo Masaya be i n'a fo jo min firira ji ra. A be jeye suguya bee mina. ⁴⁸ Ni a fara jeye ra, o b'a sama ka na ni a ye jida ra kene ma. Jegeminabagaw be sigi ka jegew woloma. Minw ka ji, o be olugu bla minan kono. Minw man ji, o be olugu firi. ⁴⁹ Dunupa laban na a bena ke ten le. Melekew bena mogojuguw woloma ka bo mogojumanw na, ⁵⁰ ka o firi tasumaba ra. Kasi ni jinjimi le bena ke o yoro ra.»

⁵¹ Ayiwa, Yesu ka karamogodenw jininka; a ko: «Aw ka nin kumaw faamu wa?» O ko: «Onhon.» ⁵² A k'a fo o ye ko: «Ayiwa, ni sariya karamogo* min ka son sankolo Masaya ma, ka karan a ra, o be lonniyakura soro ka fara lonniyakoro kan. A be i n'a fo lutigi min be fen koro ni fenkura soro a ta naforo ra.»

*Nazaretikaw banna Yesu ra
 (Marika 6.1-6; Luka 4.16-30)*

⁵³ Ayiwa, Yesu ka o talenw fɔ ka ban minke, a bɔra o yɔrɔ ra. ⁵⁴ A tagara a lamɔdugu ra. A tagara mɔgɔw karan o ta karanso* kɔnɔ. A ta karan tun ka mɔgɔw kɔnɔnɔban fɔ o ka ke a fɔ ye ko: «A ka nin hakiritigiya ni nin kabakow se bagaya sɔrɔ min? ⁵⁵ Yirilɛsɛbaga dence le tɛ wa? A bamuso tɔgɔ le tɛ Mariyamu ye wa? Yakuba ni Yusufu ni Simɔn ni Zude, olugu le tɛ a dɔgɔcɛw ye wa? ⁵⁶ Yala a dɔgɔmusow bɛɛ tɛ an fɛ yan wa! O tuma ale bɔra ni nin kow bɛɛ ye min?» ⁵⁷ O kow kɛra sababu ye ka o bɛɛ kunnacɛn, o ma la Yesu ra. Yesu k'a fɔ o ye ko: «Cira tɛ dɔgɔya yɔrɔ si, ni a yɛrɛ ta dugu tɛ, ani a yɛrɛ ta so.» ⁵⁸ Yesu ma kabako caman ke o yɔrɔ ra, o mɔgɔw ta lanabariya kosɔn.

14

Yuhana Batizerikɛbaga fagacogo (Marika 6.14-29; Luka 9.7-9)

¹ Ayiwa, o wagati ra, jamanatigi Herodi* nana Yesu ko mɛn. ² A ko a ta baaradenw ma ko: «Yuhana Batizerikɛbaga lo! A kununa ka bɔ saya ra le! O le kosɔn se bagaya b'a fɛ ka kabakow ke.»

³ Ayiwa, Herodi tun ka Yuhana mina ka a siri ka a bla kaso ra. O tun kɛra a balemace Filipe ta muso Herodiyadi le kosɔn. ⁴ Sabu Yuhana tun k'a fɔ Herodi ye ko: «A bɛnnin tɛ ko i ye nin muso furu.» ⁵ Herodi tun b'a fɛ ka Yuhana faga. Nka a tun bɛ siranna jama na, sabu mɔgɔw tun bɛ Yuhana jatera Ala ta cira le ye. ⁶ Ayiwa, Herodi worolon kunben nana se; ka o to o panagbɛ ra, Herodiyadi denmuso ka dɔn ke

mogow ye; a ko diyara Herodi ye, ⁷ fo a karira sungurunin ye ko ni a ka fen o fen daari ale fe, ale bena o di a ma. ⁸ Sungurunin bamuso k'a kononosu; sungurunin ko masace ma ko: «Yuhana Batizerikebaga kunkolo bla minan do konon, k'a di ne ma yan sisan!» ⁹ O kuma ka masace panasisi; nka a karira minke sungurunin ye jama beɛ na na, a ko, ko o ye a di a ma. ¹⁰ A ka mogow do ci ka taga Yuhana kunkolo tige kasobon konon. ¹¹ O ka a kunkolo bla minan do konon ka na a di sungurunin ma; a tagara a di a bamuso ma. ¹² Yuhana ta karamogodenw nana a su ta ka taga a sutara. O tagara o kibaroya fo Yesu ye.

Yesu ka domuni di jama ma

(Marika 6.30-44; Luka 9.10-17; Yuhana 6.1-14)

¹³ Yesu ka o kibaroya men minke, a bora o yoro ra ka don kurun do konon ka ji tige, ka taga yoro do ra kongo konon a danna. Mogow nana o lon minke, o bora o ta duguw konon ka tugu a ko o sen na. ¹⁴ Yesu bora kurun konon minke, a ka jamaba ye; o hina donna a ra. Banabagato minw tun be o ce ra, a ka olugu keneya. ¹⁵ Wulada nana se minke, karamogodenw gbarara a ra, k'a fo a ye ko: «A fe, an be kongo le konon yan, wagati fana janfara. Jama labla, o ye taga kerfeduguw ra ka taga domuni san.» ¹⁶ Yesu ka o jaabi, ko: «O man kan ka taga yoro were ra. Aw yere ye domuni di o ma!» ¹⁷ Karamogodenw ko Yesu ma ko: «Burukun looru ni jegeden fla doron le be an fe.» ¹⁸ Yesu ko: «Aw ye na ni o ye yan.» ¹⁹ A ko mogow ye sigi dugu ma binmisenw kan. A ka burukun looru ni jegeden fla ta ka a ja korota

san fε ka baraka la Ala ye. O kɔ, a ka buru tigetige k'a di karamɔɔdenw ma; olugu k'a tarantaran jama ra. ²⁰ Mɔɔɔ bεε ka domuni ke fɔ ka fa. O kɔ, burukunkurunw ni jεε tɔ minw tora, o ka segi tan ni fla fa ni o ye. ²¹ Mɔɔɔ minw tun ka o domuni ke, olugu ra cεw tun be mɔɔɔ waga looru bɔ; musow ni denmisenw ma jate.

Yesu tagamana ji kan

(Marika 6.45-52; Yuhana 6.15-21)

²² O kɔ, Yesu ka karamɔɔdenw jagboya ko o ye kurun ta ka ba tige, ka bla ale na, sani ale ye jama labla. ²³ Yesu ka jama labla minke, a yelenna kuru kan ka Ala daari a kelen na. A kelen tora yi fɔ ka na su ko. ²⁴ O y'a sɔɔ karamɔɔdenw ta kurun yɔɔ tun janyara bada ra ka ban. Fɔɔ nana ke o kunben ye; jikuruw ka ke o ta kurun fifafifa ye. ²⁵ Su dugutarama fε, Yesu tagamana ji kan ka taga o nɔ fε. ²⁶ Karamɔɔdenw nana Yesu tagamato ye ka na ji kan minke, o ja tigera; o ko, ko su dɔ ja lo. O siranna, fɔ o ka ke kule ci ye. ²⁷ O yɔɔnin bεε, Yesu ko: «Aw ye aw hakiri sigi, ne lo! Aw kana siran!» ²⁸ Piyeri ko Yesu ma ko: «Matigi, ni ele lo, a fɔ ne ye tagama ji kan ka taga i nɔ fε.» ²⁹ Yesu ko: «Na!» Piyeri bɔra kurun kɔɔ ka ke tagama ye ji kan ka taga Yesu fε. ³⁰ Nka Piyeri nana a ye ko fɔɔ be bonyara minke, a siranna. A nana ke jigi ye ji jukɔɔ minke, a pɛrenna ko: «Matigi, ne kisi!» ³¹ O yɔɔnin kelen bεε Yesu k'a mina, k'a fɔ a ye ko: «I ta lanaya le ka dɔɔ. Mun na i sigiyara?» ³² O donna kurun kɔɔ. Fɔɔ lɔra. ³³ Mɔɔɔ tɔ minw tun be kurun kɔɔ, olugu bεε ka o kinbiri gban

Yesu koro; o ko: «Can ra, Den min bora Ala ra*, ele lo.»

Yesu ka banabagatow keneya Zenesareti mara ra

(Marika 6.53-56)

³⁴ Yesu ni a ta karamogodenw ka ba tige; o tagara se Zenesaretikaw ta mara ra. ³⁵ O yoro mogow ka Yesu ye minke, o ka a lon. O ka o kibaro lase yorow bee ra. Mogow nana ni banabagatow bee ye. ³⁶ Mogow tun b'a daarira ko a ye sabari k'a to olugu ye maga a ta derege dagbolo dama ra. Min o min magara a ra, o bee keneyara.

15

Farisiw ni sariya karamogow ta landakow

(Marika 7.1-13)

¹ Ayiwa, Farisiw* ni sariya karamogo* dow bora Zeruzalemu ka na Yesu fe, ka na a jininka ko: ² «Mun koson i ta karamogodenw be an bemaw ta landaw cenna? O te o tege ko* ka soro ka domuni ke!» ³ Yesu ka o jaabi ko: «Aw do? Mun na aw fana be aw ta landaw ta ka Ala ta sariya* cen? ⁴ Ala ko: <I fa ni i ba bonya,> ko: <Ni mogow min ka kumajugu fo a face walama a bamuso ma, o tigi ka kan ka faga†.> ⁵ Nka aw ko, ko ni mogow min k'a fo a face walama a bamuso ye ko a tun b'a fe ka fen min di a ma, ko a ka o di Ala ma saraka ye, ko o tuma jagboya te tuun ko o tigi

---

* **15:2** 15.2 Farisiw ta tegokocogo tun be ke ka kapa ni o ta landaw le ye. † **15:4** 15.4 Nin kumaw fora Bori 20.12; Sariya 5.16; Bori 21.17; Sarakalasebagaw 20.9.

ye fɛn di a faɛe walama a bamuso ma. ⁶ Ayiwa, o cogo ra, aw ka Ala ta Kuma ke fɛngbansan ye, ka aw ta landakow le ta. ⁷ Aw flankafuw, cira Ezayi ka kuma min fɔ aw ta ko ra, o bɛnna kosebɛ, ko Ala ko:

⁸ <Nin mɔgɔw kɔni b'a fɔ o da ra le ko o bɛ ne bonya,

k'a sɔrɔ o jusukun yɔrɔ ka jan ne ra!

⁹ O bɛ ne batora gbansan le, sabu o bɛ adamadenw ta landa sigininw le ta ka mɔgɔw karan o ra.> »

Fɛn minw bɛ se ka mɔgɔ lanɔgɔ
(Marika 7.14-23)

¹⁰ O kɔ, Yesu ka jama wele k'a fɔ o ye ko: «Aw ye aw toro malɔ ka nin faamu kosebɛ. ¹¹ Fɛn min bɛ don mɔgɔ da ra, o tɛ mɔgɔ lanɔgɔ; nka min bɛ bɔ a da ra, o le bɛ a lanɔgɔ.» ¹² Yesu ka o kuma fɔ minke, a ta karamɔgɔdenw gbarara a ra; o ko a ma ko: «I m'a lɔn ko i ta kuma digira Farisiw* ra wa?» ¹³ Yesu ko: «Nɛ Fa min bɛ sankolo ra, ni ale yɛrɛ ma yiri o yiri turu, o bɛɛ bɛna bɔn ka bɔ yi le.» ¹⁴ A ko: «Aw ye Farisiw to yi. Fiyentɔw lo; olugu yɛrɛ le fana ye jɔgɔn ta bereminabagaw ye. Ni fiyentɔ dɔ ka dɔ wɛrɛ ta bere mina, o fla bɛɛ le bɛna ben dinga kɔnɔ.»

¹⁵ Piyeri ko Yesu ma ko: «O kuma kɔrɔ fɔ an ye.» ¹⁶ Yesu ko: «O tuma hakiri tɛ aw fana fɛ wa?

¹⁷ Aw m'a lɔn ko domunifɛn o domunifɛn bɛ don mɔgɔ da ra, o bɛ taga a kɔnɔbara le ra wa, o kɔ o tigi bɛ taga so kɔ, ka o fɛnw labɔ wa? ¹⁸ Nka kuma minw bɛ bɔ mɔgɔ da ra, o bɛ bɔ a jusukun

le ra; o le be mogo lanogo. ¹⁹ Miiriyajuguw be bo mogo jusukun le ra; o le be mogo bla mogofaga ra, ani jencya, ani jatoya, ani sonyari, ani faninya seereyaw, ani togocenri. ²⁰ O kow le be mogo lanogo; nka ka domuni ke ni i tegekobari ye, o te mogo lanogo.»

*Siya wεre muso min tun lara Yesu ra
(Marika 7.24-30)*

²¹ Yesu bora o yoro ra, ka taga Tiri ni Sidon mara ra. ²² Ayiwa, Kanaanakamusu do tun signin be o mara ra; ale nana Yesu fe ka na kule, ko: «Matigi, Dawuda Mamaden*, sabari ka ja ne ma. Jina do be ne denmuso torora kosebe!» ²³ Nka Yesu ma foyi fo. A ta karamogodenw gbarara a ra, k'a fo a ye ko: «I te muso labla wa? A fe, a be kulera an ko cogo min na!» ²⁴ Yesu ko: «Ala ka ne ci Izirayelimogow doron le fe, minw be i ko saga tununinw.» ²⁵ Nka muso nana a kinbiri gban Yesu koru, k'a fo a ye ko: «Matigi, na ne demε.» ²⁶ Yesu k'a jaabi ko: «Ka denmisenw ta domuni ta ka o firi wurudenninw koru, o man ni.» ²⁷ Muso ko: «Matigi, o ye can ye, nka lutigi domuniketo, domuni murumuru minw be benben, wurudenninw be o domu de!» ²⁸ A ka o fo minke, Yesu ko: «E, muso, i ta lanaya ka bon. I ka min pini, o ye ke i ye.» O yoronin bee ra, muso ta den keneyara.

Yesu ka banabagato caman keneya

²⁹ Yesu bora o yoro ra, ka na Galile ba kerεfeyorow ra. A sera yoro do ra, a yelenna kuru do kan ka sigi. ³⁰ Jamaba nana a fe ni nabaraw ye, ani fiyentow, ani senkelenw, ani

bobow, ani banabagato suguya caman were. O nana olugu bee bla Yesu korɔ; a ka o bee keneya. ³¹ Jama k'a ye minke ko bobow kumana, senkelenw tagamana, nabaraw be tagamana, fiyentow na yelera, o bee jusu diyara. O ka Izirayeli* ta Ala tando.

*Yesu ka domuni di jama caman ma
(Marika 8.1-10)*

³² Yesu k'a ta karamogodenw wele k'a fo o ye ko: «Nin jama hina be ne ra de! Nin ye o tere saba ye ne korɔ yan, foyi te o boro k'a domu. Ne t'a fe ka o kongoto bla ka taga, ni o te, o baraka bena ban sira ce.» ³³ Karamogodenw ka Yesu jaabi ko: «An bena buru sorɔ min kongokolon konɔ yan, janko nin jamaba ye domuni ke ka fa?» ³⁴ Yesu ko o ma ko: «Burukun jori le be aw fe yan?» O ko: «Burukun wolonfla, ani jegeden fitini dama dama.» ³⁵ Yesu ko mogow ye sigi dugu ma. ³⁶ O ko, a ka o burukun wolonfla ni jegew ta, ka baraka la Ala ye, ka o tigetige, ka o di a ta karamogodenw ma; karamogodenw k'a tarantaran jama ra. ³⁷ Jama bee ka domuni ke fo ka fa. Burukunkurun ni jerge to min tora, o ka o ce ka segi wolonfla fa. ³⁸ Mogo minw tun ka domuni ke, o ra cew tun ye ce waga naani; musow ni denmisenw ma jate. ³⁹ O ko, Yesu ka jama labla, ka don kurun do konɔ ka taga Magadankaw ta mara ra.

16

Farisiw ni Sadusiw ko Yesu ye tagamasiyen do

*yira olugu ra**(Marika 8.11-13; Luka 12.54-56)*

¹ Ayiwa, Farisiw* ni Sadusi* dɔw nana Yesu fɛ; o tun b'a fɛ ka Yesu kɔrɔbɔ le. O ko Yesu ma ko a ye tagamasiyen dɔ kɛ ka a yira olugu ra, min b'a yira ko a bɔra Ala ra. ² Yesu ka o jaabi ko: «Ni wulada sera, ni aw ka sankolo na wulennin ye, aw b'a fɔ ko sanji tɛ ben. ³ Sɔgɔmada fɛ ni aw ka san na finnin ye, aw b'a fɔ ko sanji bɛ ben bi, sabu san na finna. Ayiwa, ni aw bɛ sankolo na cogoya ye k'a lɔn, mun na aw tɛ se ka nin wagati ta kow tagamasiyenw faranfasi ka o lɔn fana? ⁴ Bi mɔgojuguw, Ala kanblabagaw ko o b'a fɛ ka tagamasiyen dɔ le ye. Tagamasiyen wɛrɛ tena kɛ o ye ni cira Yunusu ta tagamasiyen tɛ!» Yesu ka o fɔ minkɛ, a bɔra o kɔrɔ ka taga.

*Farisiw ni Sadusiw ta burufunufen**(Marika 8.14-21)*

⁵ Ayiwa, Yesu ta karamɔgɔdenw tagatɔ ba ko, o tun jinana o ma buru ta. ⁶ Ayiwa, Yesu nana a fɔ o ye ko: «Aw ye aw yɛrɛ kɔrɔsi Farisiw* ni Sadusiw* ta burufunufen na dɛ!» ⁷ Karamɔgɔdenw ka kɛ a fɔ ye jɔgɔn ye ko: «An ma buru ta minkɛ, o kosɔn a bɛ nin kuma fɔra!» ⁸ Yesu tun ka o ta miiriya lɔn minkɛ, a ko: «Aw ta lanaya ka dɔgɔ dɛ! Mun kosɔn aw b'a miirira ko aw ma buru ta minkɛ, ko o kosɔn ne ka nin kuma fɔ? ⁹ Wagati min ne ka burukun looru di mɔgɔ waga looru ma, o k'a domu ka fa, mɔgɔw fanin kɔ aw ka segi na dama min cɛ buru tɔ ra, aw hakiri tɛ o ra wa? Aw ma o faamu wa? ¹⁰ Ani ne ka burukun wolonfla di mɔgɔ waga naani ma minkɛ, aw ka segi na dama min sɔrɔ buru tɔ

ra, aw hakiri tɛ o fana ra wa? ¹¹ Ne ko minke ko aw ye aw yere korɔsi Farisiw, ani Sadusiw ta burufunufen na, mun na aw tɛ a faamu ko buru min bɛ domu, ko ne tɛ o le ma?» ¹² O yɔɔ ra karamɔɔdenw ka sɔɔ k'a faamu ko a tun tɛ burufunufen yere le ma, nka a tun b'a fɛ k'a fɔ ko o ye o yere korɔsi Farisiw* ni Sadusiw* ta karan le ra.

*Piyeri ko Yesu le ye Kisibaga ye
(Marika 8.27-30; Luka 9.18-21)*

¹³ Yesu tagara se Sezare Filipi mara ra minke, a ka a ta karamɔɔdenw nininka ko: «Mɔɔw bɛ ne jatera jɔntigi le ye dɛ, ne Min kɛra Adamaden ye*?» ¹⁴ Karamɔɔdenw ko: «Dɔw ko i ye Yuhana Batizerikebaga le ye, dɔw ko i ye cira Iliya* le ye, dɔw ko i ye cira Yeremi le ye, walama cira dɔ wɛɛ.» ¹⁵ Yesu ko o ma ko: «Aw do? Aw ta miiriya ra ne ye jɔntigi le ye?» ¹⁶ Simɔn Piyeri k'a jaabi ko: «Ele le ye Kisibaga* ye, Ala ka min panawoloma, ani Den* min bɔra Ala panaman na.» ¹⁷ Yesu k'a jaabi, ko: «Yunusu dence Simɔn, ele ta pana, sabu i ka min fɔ, o ma bɔ adamaden na; ne Fa min bɛ sankolo ra, a bɔra ale le ra. ¹⁸ Ne fana b'a fɔ ko ele ye Piyeri† ye; ne bɛna ne ta lanabagaw ta jenkuru* lɔ kabakuru min kan, ele le ye o kabakuru ye. Setana ni a ta sebgaya tɛna se sɔɔ o jenkuru kan. ¹⁹ Ne bɛna sankolo Masaya* lakilew di i ma. Ni i ka fɛn o fɛn siri dugukolo kan yan, o bɛna siri sankolo ra; ni i fana ka fɛn o fɛn foni dugukolo kan

---

* **16:14** 16.14 Iliya: Dɔw b'a fɔ a ma ko Eli. † **16:18** 16.18 Piyeri tɔɔ kɔɔ le ye ko kabakuru.

yan, o bena foni sankolo ra fana.» ²⁰ Yesu k'a fo karamogodenw ye k'a gbeyaya ko o kana a fo mogo si ye ko ale le ye Kisibaga ye.

*Yesu ta saya ni a kunuko
(Marika 8.31-9.1; Luka 9.22)*

²¹ Ayiwa, k'a ta o wagati ra, Yesu ka ke a yira ye a ta karamogodenw na, ko jagboya lo ale ye taga Zeruzalemu, ka taga tooro kosebe cekorobaw, ani sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamogow* boro; ko o bena ale faga, nka a tere sabanan, ale bena kunu. ²² Ayiwa, Piyeri ka Yesu wele ka taga kere fe, k'a mafiyenya o kuma koson, ko: «Matigi, Ala ye an kisi o ma! Nin ko jagon tena se i ma fiyewu.» ²³ Yesu k'a ja munu k'a fo Piyeri ma ko: «Bo ne ko, ele setanamogo! Ele ye ne kunnacenbaga le ye; sabu Ala sago ye min ye, ele te miiri o ra de, fo adamadenw sago.»

Mogo be tugu Yesu ko cogo min na

²⁴ O ko, Yesu ko a ta karamogodenw ma ko: «Ni mogo min b'a fe ka tugu ne no fe, o tigi ka kan ka ban a yere ra, k'a ta gbengbenyiri ta ka tugu ne ko. ²⁵ Sabu ni mogo o mogo b'a fe k'a nin kisi, o tigi bena bono a nin na; nka ni mogo o mogo ka bono a nin na ne koson, o tigi bena a nin soro. ²⁶ Ni mogo ka dunupa bee soro, ka taga bono a nin na lahara, dunupasoro ka mun le ja o tigi ye? Mogo be se ka mun le di min be se ka ke a nin kunmabosara ye? ²⁷ Min kera Adamaden ye*, lon min na o bena na ni a Fa ta nooro ye, ani a ta melekew, o lon na a bena bee sara ka kapa ni a tigi kecogo ye. ²⁸ Can ra, ne b'a fo aw ye ko

minw lonin be yan bi, o dow tena sa fiyewu, fo Min kera Adamaden ye, o ye o nato ye ka na sigi a ta masaya ra.»

17

*Yesu nɔɔɔ yirara karamɔɔdenw na
(Marika 9.2-13; Luka 9.28-36)*

¹ Ayiwa, tere wɔɔɔ temenin kɔ, Yesu ka Piyeri ni Yakuba ni Yakuba balemace Yuhana wele ka taga ni o ye kuru jamijan dɔ kan o danna. ² O yɔɔ ra, Yesu cogoya yelemana o ja na. A pada manamanana i ko tere, a ta faniw gbera pepe i ko yeelen. ³ O kɔ, karamɔɔden saba ka cira Musa ni cira Iliya* ye, o be kumana ni Yesu ye. ⁴ Piyeri ko Yesu ma ko: «Matigi, an nana yan minke, o jana de! Ni i sɔnna, ne bɛna fanibon saba lo: ele ta kelen, cira Musa ta kelen, ani cira Iliya ta kelen.» ⁵ Ka Piyeri to o kuma ra, sankaba dɔ manamanato nana o bɛɛ datugu. O ka kumakan dɔ men ka bɔ o sankaba ra, ko: «Nin le ye ne Dence kanunin ye; a ko ka di ne ye haali. Aw y'a lamɛn!» ⁶ Karamɔɔden saba ka o kuma men minke, o sirankojugu fe o bɛɛ benna ka o ja biri dugu ma. ⁷ Nka Yesu gbarara o ra ka a boro la o kan, k'a fo o ye ko: «Aw kana siran, aw ye wuri.» ⁸ O ka o ja korɔta minke, o ma mɔɔ si ye ni Yesu kelen te.

⁹ Ayiwa, ka o jigito to ka bɔ kuru kan, Yesu ka nin kuma fo o ye k'a gbɛɛya ko: «Aw ka ko min ye, aw kana o fo mɔɔ si ye folo, fo Min kera Adamaden ye*, o ye kunu ka bɔ saya ra.»

---

* **17:3** 17.3 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli.

¹⁰ O kɔ, karamɔɔdenw ka Yesu jininka ko: «Mun kosɔn sariya karamɔɔw* b'a fɔra ko: <Cira Iliya le ka kan ka kɔn ka na fɔlɔ?» » ¹¹ Yesu ka o jaabi ko: «Can lo Iliya le ka kan ka na fɔlɔ ka fɛn bɛɛ labɛn. ¹² Nka ne b'a fɔ aw ye ko cira Iliya nana ka ban, nka mɔɔw m'a lɔn; o ka a kɛ o sago ye. O cogo kelen le ra, Min kɛra Adamaden ye, ale fana bɛna tɔɔrɔ o boro.» ¹³ Karamɔɔdenw k'a lɔn o tuma ra ko a tun bɛ kumana o fɛ Yuhana Batizerikebaga ta ko le ra.

Yesu ka den jinatɔ dɔ kɛɛya
(*Marika 9.14-29; Luka 9.37-43a*)

¹⁴ Yesu ni o karamɔɔdenw nana se jama kɔrɔ tuma min na, cɛ dɔ nana a kinbiri gban Yesu kɔrɔ k'a fɔ ko: ¹⁵ «Ne Matigi, sabari ka ja ne dence ma. Kirikirisiyen le b'a ra, a b'a tɔɔrɔra kosebe; wagati dɔw ra a bɛ ben tasuma ra, wagati dɔw ra a bɛ ben ji ra. ¹⁶ Ayiwa, ne nana ni a ye i ta karamɔɔdenw fɛ, nka o ma se ka a kɛɛya.» ¹⁷ Yesu ko: «Aw mɔɔjugu lanabariw, ne bɛna to ni aw ye fɔ tuma juman, janko aw ye la ne ra? Ne bɛna aw ta kow sɔnmina fɔ ka taga se wagati juman le? Aw ye na ni den ye ne fɛ yan.» ¹⁸ Yesu songɔra jina ra; jina bɔra den na; a kɛɛyara o yɔrɔnin kelen bɛɛ ra.

¹⁹ Yesu ta karamɔɔdenw gbarara a kɔrɔ ka a jininka o danna ko: «Mun kosɔn anw ma se ka nin jina gben?» ²⁰ Yesu ka o jaabi ko: «Aw ta lanaya ka dɔɔɔ kojugu. Can ra ne b'a fɔ aw ye ko ni aw ta lanaya bonya tun ka hali mutaridi

kise† bɔ, ni aw tun k'a fɔ nin kuru ye ko: «Bɔ i nɔ ra ka taga yan fɛ,» a tun bɛ bɔ a nɔ ra. Foyi si tun tena aw kapa. ²¹ [Nka nin jina jɔgɔn koni, foyi tɛ se ka ale bɔ ni sundon ni Aladaari tɛ.]»

Yesu k'a ta saya ko fɔ tuun
(*Marika 9.30-32; Luka 9.43-45*)

²² Ayiwa, ka karamɔgɔdenw bɛɛ lajennin to jɔgɔn fɛ Galile mara ra, Yesu k'a fɔ o ye ko: «Min kɛra Adamaden ye*, o bɛna o mina k'a don mɔgɔw boro. ²³ O bɛna a faga, nka a saya tere sabanan a bɛna kunu.» O kuma ka karamɔgɔdenw jusu kasi kosebɛ.

Yesu ka Alabatosoba wari sara

²⁴ Yesu ni a ta karamɔgɔdenw sera Kaperinahumu minkɛ, Alabatosoba ta ninsaraminabagaw gbarara Piyeri ra ka a jininka ko: «Aw karamɔgɔ tɛ Alabatosoba wari sara wa?» ²⁵ Piyeri ka a jaabi ko: «A b'a sara.» Piyeri dontɔ bon kɔnɔ, Yesu fɔlɔra ka kuma ta k'a fɔ ko: «Simɔn, i bɛ mun miiri? Nin dunɔpa masaw bɛ ninsɔngɔ walama wusugu mina jɔn le fɛ? Jamanadenw wa, walama lonanw?» ²⁶ Piyeri ka Yesu jaabi ko: «Lonanw lo.» Yesu ko: «O tuma jamanadenw man kan ka a sara. ²⁷ O bɛɛ n'a ta, an t'a fɛ ka ko dɔ kɛ min bɛ digi nin mɔgɔw ra. O ra, taga ba ra ka taga dulɛn bla ji ra; i bɛna jɛgɛ fɔlɔ min mina, i ye o sama ka bɔ, ka a da waga. I bɛna wari dɔ sɔrɔ a da ra; i bɛ o bɔ ka na ne ta wari ni ele ta wari sara ni o ye.»

† **17:20** 17.20 Yahudiyaw fɛ, mutaridi kise le tun ka dɔgɔ ka tɛmɛ simankise tɔw bɛɛ kan.

18

*Mogɔ min ye namogɔ ye Ala ta Masaya ra
(Marika 9.33-37; Luka 9.46-48)*

¹ Ayiwa, o wagati ra, karamogɔdenw gbarara Yesu ra ka a jininka ko: «Jɔntigi le ye namogɔ ye Ala ta Masaya* ra?» ² O tuma Yesu ka denfitini do wele, ka na o lo o ce ra, ³ k'a fo o ye ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko ni aw ma aw cogoya yeɛma ka ke i ko denfitiniw, aw tena don sankolo Masaya ra fiyewu. ⁴ Mogɔ min ka a yere majigi ka ke i n'a fo nin denmisen, o tigi le ye namogɔ ye sankolo Masaya ra. ⁵ Ni mogɔ o mogɔ ka nin denfitini jɔgɔn do mina ka ja ne togo koson, o tigi ka ne yere le mina ka ja.»

*Fen minw be mogɔ bla jurumun na
(Marika 9.42-48; Luka 17.1-2)*

⁶ «Nka nin denfitini minw lanin be ne ra ka ban, sani mogɔ do ye ke sababu ye ka o ra kelen kunnacen ka bo lanaya ra, a ka fisa o ye wugu belebeleba do le dulon o tigi kan na ka a firi kogoji ra.

⁷ «Boɔo be dunupamogow soro o ta kunnacennikow koson, sabu o kunnacenni kow ke ye jagboya le ye. Nka mogɔ min be ke sababu ye ka o ke, boɔo bena o tigi soro!

⁸ «Ayiwa, ni i boro kelen walama ni i sen kelen le be ke sababu ye ka i bla jurumun na, a tige ka a firi yorojan; sabu ka taga don ni i boro kelen walama ni i sen kelen ye arijana ra, o ka fisa i ma, sani i boroflatigi walama i senflatigi ye taga firi jahanama ra tasuma banbari kono yi.

⁹ Ayiwa, ni i paden kelen le be ke sababu ye ka i

bla jurumun na, a wogobi ka a firi yorɔjan; sabu ka taga don ni i paden kelen ye arijana ra, o ka fisa i ma, sani i padenflatigi ye taga firi jahanama tasuma ra. ¹⁰ Aw ye aw yere korɔsi, aw kana nin denmisen do dogoya, sabu ne b'a fo aw ye ko o ta melekew be ne Fa Ala na korɔ sankolo ra tuma bee. ¹¹ [Sabu Min kera Adamaden ye*, o nana mogɔ tununinw le jini ka o kisi.]»

*Saga tununin ta ko
(Luka 15.3-7)*

¹² Yesu ko: «Aw b'a miiri di? Ni saga keme be ce do fe, ni kelen ka tunu, a te a to bikononton ni kononton to kongori kan yi ka taga saga tununin yorɔjini wa? ¹³ Ayiwa, ni a k'a ye, a be ninsondiya min sorɔ, a te o ninsondiya jagon sorɔ to bikononton ni kononton koson. ¹⁴ O cogo kelen na, aw Fa Ala min be sankolo ra, ale t'a fe nin denmisenw ra hali kelenpe ye tunu.»

Yesu ko balemaw ka kan ka yafa jagon ma

¹⁵ «Ayiwa, ni i balema ka kojugu do ke, taga kuma ni a ye, i kelen ni a kelen. Ni a sonna i ta kuma ma, aw ta balemaya be to a no ra. ¹⁶ Nka ni a ma son ka i lamɛn, i ye mogɔ kelen, walama mogɔ fla fara i yere kan, aw ye taga a fe, janko o ko bee ye janabo ka kapa ni seere fla, walama ni seere saba ta kuma ye. ¹⁷ Nka ni a banna ka aw lamɛn, a fo lanabagaw ta jenkuru ye; ni a ma son ka lanabagaw ta jenkuru* fana lamɛn, o tuma, i ye a jate i ko Alalɔnbari, walama i ko ninsaraminabaga. ¹⁸ Ayiwa, can ra, ne b'a fo aw

ye ko ni aw ka fɛn o fɛn siri dugukolo kan yan, o bɛna siri sankolo ra; ni aw ka fɛn o fɛn foni dugukolo kan yan, o bɛna foni sankolo ra fana.

¹⁹ «Ne b'a fɔ aw ye fana ko dugukolo kan yan ni aw ra mɔgɔ fla ka bɛn ko o ko ra ka a daari, ne Fa Ala min bɛ sankolo ra, ale bɛna o di aw ma. ²⁰ Sabu ni mɔgɔ fla, walama mɔgɔ saba ka jɔgɔn lajɛn yɔrɔ o yɔrɔ ne tɔgɔ ra, ne bɛ kɛ ni o ye.»

Baaradenjugu yafabari ta ko

²¹ Ayiwa, Piyeri gbarara Yesu ra ka a jininka ko: «Matigi, ni ne balema bɛ ne hake ta, ne ka kan ka yafa a ma ka se fɔ sɔnaga jori le? Sɔnaga wolonfla wa?» ²² Yesu ko: «Ɔn-ɔn, ne m'a fɔ i ye ko sɔnaga wolonfla dɛ, nka fɔ sɔnaga biwolonfla sigiyɔrɔma wolonfla.

²³ «Sankolo Masaya* bɛ i n'a fɔ masace min tun b'a fɛ ka a ni a ta baaradenw ta warikow janabo. ²⁴ Ka o to o jate ra, o nana ni baaraden dɔ ye a fɛ, ko a ta wari waga camanba juru bɛ o ra. ²⁵ Nka se tun t'a ye ka o juru sara minke, a matigice ko o ye a fiyeere, ale ni a muso ni a ta denw, ani a borofɛnw bɛɛ, janko ka juru sara.

²⁶ Ayiwa, o baaraden k'a yɛɛ firi dugu ma, k'a kinbiri gban a matigice kɔrɔ, k'a daari kosebɛ, ko: «Sabari ka muɲu, ne bɛna juru bɛɛ sara!»

²⁷ A makari k'a matigice mina; a matigice ka a ta juru bɛɛ to a ye, ko a ye taga.

²⁸ «O baaraden bɔra minke, ale tagara bɛn ni a baaradenjɔgɔn dɔ ye, a ta wari deniye kemɛ*»

---

* **18:28** 18.28 Wari deniye: Yesu ta wagati ra deniye kelen tun ye senɛkebaga ta tere kelen baara sara le ye.

juru tun be o ra. A ka o kan ce, ka a kan dere, k'a fo a ye ko: <Ne ta juru min be i ra, a sara!> ²⁹ A tɔɔɔɔnce benna ale fana sen koro, k'a daari ni makarikanw ye, ko: <Sabari ka muɔu, ne bena i ta juru sara.> ³⁰ Nka a ma son! A tagara ce bla kaso ra, ko fo ale ta wari bee ye na sara ka ban. ³¹ A baaradenɔɔɔɔnw ka o ye minke, o ko ka olugu jusu tɔɔɔɔ kosebe. O tagara o kow bee lakari o matigice ye. ³² O tuma, o matigice ka o baaraden wele ka na a fo a ye ko: <Baaradenjugu! Ne tun ka i ta juru bee to i ye, sabu i ka ne daari ko ne ye sabari. ³³ Ne makarira i ra cogo min na, i fana tun te se ka makari i tɔɔɔɔɔn na ten wa?> ³⁴ A matigice tun dimina kosebe; a ka baaraden bla kaso ra janko a ye taga tɔɔɔɔ yi, fo a ye a ta juru bee sara ka ban.»

³⁵ Yesu ko: «Aw ra, ni min te son ka yafa a balema ma ni a jusukun bee ye, ne Fa Ala min be sankolo ra, ale bena o tigi mina o cogo le ra.»

19

Yesu ko furu man kan ka sa (Marika 10.1-12)

¹ Ayiwa, Yesu ka mɔɔɔow karan ka ban tuma min na, a bora Galile mara ra, ka taga Zude mara yoro do ra, min be Zuriden ba ko fe. ² Jamaba gbanna a ko; a ka o ta banabagatow keneya o yoro ra yi.

³ Farisi* dow gbarara Yesu ra; o tun b'a fe k'a korobo le. O k'a jininka ko: «Yala ka kapa ni sariya* ye, ce be se ka a muso bla sababu bee koson wa?» ⁴ Yesu ka o jaabi ko: «Kitabu ka min

fɔ, aw ma o karan wa? A ko: <Dunuɗa damina ra, Danbaga ka ce ni muso le dan.> ⁵ A ko: <O le koson ce be bo a face ni a bamuso korɔ, ka nɔrɔ a muso ra. O fla be jen ka ke mogɔ kelen ye.>

⁶ O te jate mogɔ fla ye tuun; o be jen ka ke mogɔ kelen ye. O le koson, Ala ka min jen k'a ke kelen ye, mogɔ si kana o faran ka bo jɔgon na.»

⁷ Farisiw* ka Yesu jininka tuun ko: «O tuma mun koson cira Musa k'a fɔ ko ce ye furusasebe di a muso ma ka a bla?» ⁸ Yesu ka o jaabi ko: «Aw ta jusukungbeleya le koson cira Musa sonna ko aw ye aw ta musow bla; ni o te, dunuɗa damina ra a tun ma fɔ ten. ⁹ Ne koni b'a fɔ aw ye ko ni ce o ce k'a muso bla ka muso were furu, o ce be jencya le kera, fɔ ni a kera ko o muso tun be ce were le fe.»

¹⁰ Yesu ta karamogodenw ko a ma ko: «Ni ce ka kan k'a ke ten ni a muso ye, o tuma furubariya le ka fisa.» ¹¹ Yesu ka o jaabi ko: «Mogɔ bee te se ka son nin kuma ma, fɔ ni Ala yere ka a se di minw ma. ¹² Sababu caman be mogow bla furukebariya ra: Dow worora ni o ta ye; dow ta ye adamadenw no ye, dow fana ta kun ye Ala ta Masaya* ko ye. Ni mogɔ min be se ka son nin kumaw ma, o tigi ye son o ma.»

*Yesu ka dugawu ke denmisenw ye
(Marika 10.13-16; Luka 18.15-17)*

¹³ Ayiwa, mogɔ dow nana ni denmisen dow ye Yesu fe, janko a ye a boro la o kan ka Ala daari o ye; nka karamogodenw ka o mogow mafiyenya.

19:4 19.4 Nin kuma fora Damina 1.27; 5.2.   **19:5** 19.5 Nin kuma fora Damina 2.24.   **19:7** 19.7 Nin kuma fora Sariya 24.1; Matiyo 5.31.

¹⁴ Yesu ko o ma ko: «A y'a to denmisɛnw ye na ne fɛ, aw kana o bari; sabu mɔgɔ minw bɛ i ko denmisɛnw, sankolo Masaya* ye olugu le ta ye.»
¹⁵ O kɔ, a ka a boro la o kan ka dugawu kɛ o ye, ka sɔrɔ ka taga ka bɔ o yɔrɔ ra.

Cɛ naforotigi ta ko

(Marika 10.17-31; Luka 18.18-30)

¹⁶ Ayiwa, cɛ dɔ gbarara Yesu ra k'a jininka ko: «An karamɔgɔ, ne ka kan ka kojuman juman le kɛ, janko ne ye janamanya banbari sɔrɔ?»
¹⁷ Yesu k'a fɔ a ye ko: «Mun kosɔn i bɛ ne jininka kojuman ko ra? Ala kelenpe le ka ni. Ni i b'a fɛ ka janamanya banbari sɔrɔ, i ka kan ka Ala ta sariyaw* tagama.»

¹⁸ Cɛ ko: «O ye sariya jumanw ye?» Yesu ka a jaabi ko: «I kana mɔgɔ faga; i kana jɛnɛya kɛ; i kana sonyari kɛ; i kana faninya fɔ ka a la i mɔgɔɲɔgɔn na; ¹⁹ i fa ni i ba bonya; i mɔgɔɲɔgɔn kanu i ko i yɛrɛ.» ²⁰ O kanbelen ko Yesu ma ko: «Ne ka nin siraw bɛɛ tagama; ne ka kan ka mun wɛrɛ le kɛ tuun?» ²¹ Yesu ko a ma ko: «Ni i b'a fɛ ka dafa, taga i borofɛnw bɛɛ fiyeere, ka o wari tarantaran fagantanw na. Ni o kɛra, naforoba bɛna kɛ i fɛ sankolo ra. O kɔ, i bɛ na ka na tugu ne kɔ.» ²² Kabini o kanbelen ka o mɛn, a janasisinin wurira ka taga, sabu naforoba tun b'a fɛ.

²³ O tuma Yesu ko a ta karamɔgɔdenw ma ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye ko naforotigi don ka gbɛlɛn sankolo Masaya* ra dɛ! ²⁴ Ne b'a fɔ aw ye

---

19:19 19.19 Nin kuma fɔra Bori 20.12-16; Sariya 5.16-20; Sarakalasebagaw 19.18.

fana ko jɔgɔmɛ don ka di miseniwo fɛ ka tɛmɛ naforotigi don kan Ala ta Masaya ra.»

²⁵ Karamɔgɔdenw ka o men minke, o kɔnɔnɔbanna kosɛbɛ. O ko: «O tuma jɔn le bɛna kisi sa?» ²⁶ Yesu ka o flɛ, k'a fɔ o ye ko: «Mɔgɔw fɛ a tɛ se ka kɛ, nka Ala fɛ fɛn bɛɛ bɛ se ka kɛ.»

²⁷ Piyeri ka kuma ta o le ra k'a fɔ Yesu ye ko: «A flɛ, anw jenna fɛn bɛɛ kɔ ka tugu i nɔ fɛ; anw ta bɛna kɛ cogo di sa?» ²⁸ Yesu k'a fɔ o ye ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye ko ni fɛn bɛɛ nana kɛ kura ye tuma min na, Min kɛra Adamaden ye*, ni o nana sigi a ta masasiginan nɔɔrɔman kan fɛn bɛɛ kunna, aw minw tugura ne nɔ fɛ, aw fana bɛna sigi masasiginan tan ni fla kan, ka Izirayeli* ta siya tan ni fla ta kiti tige.»

²⁹ «Ayiwa, ni mɔgɔ o mɔgɔ ka jɛn a ta bonw kɔ, walama a balemacew kɔ, walama a balemamu-sow kɔ, walama a face kɔ, walama a bamuso kɔ, walama a muso kɔ, walama a denw kɔ, walama a ta forow kɔ, ne tɔgɔ kosɔn, o tigi bɛna o fɛnw bɛɛ jɔgɔn kɛmɛ kɛmɛ sɔrɔ, ka janamanya banbari fana sɔrɔ. ³⁰ Nka jafɛmɔgɔ caman bɛna kɛ kɔfɛmɔgɔw ye, kɔfɛmɔgɔ caman fana bɛna kɛ jafɛmɔgɔw ye.»

20

Forotigi ni a ta baardenw ta ko

¹ Ayiwa, Yesu ka talen dɔ la o ye; a ko: «Ala ta Masaya* bɛ i n'a fɔ forotigi min bɔra sɔgɔmada jona fɛ ka baardenw jini ka taga baara kɛ a ta rɛzɛnforo ra. ² Ayiwa, forotigi ni o baardenw

benna a ra ko tere kelen baara sara bena ke wari deniye* kelen ye. A ka o bla ka taga baara ke a ta rezenforo ra. ³ Tere nana wuri doonin minke, forotigi bora tuun ka taga mogo dow lonin ye barokegoro do ra dugu kono, o te foyi kera. ⁴ A ko olugu fana ma ko: <Aw ye taga ne ta rezenforo ra ka taga baara ke. Aw ka kan ni sara min ye, ne bena o di aw ma.> ⁵ O mogo tagara rezenforo ra. Forotigi nana bo tereghan fe, a ka dow ye, ka olugu fana ta. Wulada fe, a ka taga dow ye tuun, a ka olugu fana ta. ⁶ Forotigi nana bo tuun wuladanin fe, a ka mogo dow lonin ye. A ko olugu ma ko: <Mun na aw lora yan ka tere bee ban, aw ma foyi ke?> ⁷ Olugu k'a jaabi ko: <Mogo si le ma an ta baara ra.> A ko olugu fana ma ko: <Aw ye taga ne ta rezenforo ra ka taga baara ke.>

⁸ «Ayiwa, tere nana ban minke, forotigi k'a fo baaradenw kuntigi ye ko: <Baaradenw wele ka na o sara; nka a damina mogo labanw folo, ka soro ka se mogo folow ma.> ⁹ Minw tun tara wuladanin fe, olugu bee kelen kelen ka wari deniye kelen kelen soro. ¹⁰ A nana se mogo folow ma tuma min na, olugu nana; o tun b'a miiri ko olugu ta sara bena caya ka teme tow ta kan, nka olugu fana ka wari deniye kelen kelen le soro. ¹¹ Ayiwa, o wari dira o ma minke, o dimina, ka forotigi jaraki. ¹² O ko: <Nin kafemogow ka wagati doonin le ke baara ra, nka i ka anw ni olugu bee ta sara ke kelen ye, k'a soro anw le ka tere kururu bee ke sege ra, ka baara ke tere

---

* **20:2** 20.2 Wari deniye: Yesu ta wagati ra deniye kelen tun ye senekabaga ta tere kelen baara sara le ye.

kɔrɔ.> ¹³ Ayiwa, forotigi ko o ra kelen ma ko: <Ne terice, ne ma i toɔɔ de! Yala an tun ma ben wari deniye kelen le ma wa? ¹⁴ O tuma, i ta sara ta ka taga. Min kera kɔfemɔgɔ ye, ne ka min di o ma, ne be o ɔgɔn le di ele fana ma. ¹⁵ Yala min ka di ne ye, ne te se ka o ke ni ne ta wari ye wa? Walama, ne ta numanya nangboya le be i ra wa?>
»

¹⁶ O kɔ, Yesu ko: «Minw ye kɔfemɔgɔw ye, olugu bena ke ɔfemɔgɔw ye; minw ye ɔfemɔgɔw ye, olugu bena ke kɔfemɔgɔw ye.»

*Yesu ka a ta saya ni a kunuko fɔ tuun
(Marika 10.32-34; Luka 18.31-34)*

¹⁷ Ayiwa, ka Yesu tagato to Zeruzalemu, a ka a ta karamɔgɔden tan ni fla wele danna; ka o tagamato to, a k'a fɔ o ye ko: ¹⁸ «An tagato fle Zeruzalemu; Min kera Adamaden ye*, o bena don sarakalasebagaw* kuntigiw boro, ani sariya karamɔgɔw*. O bena kiti tige a kan, ko a ka kan ka faga. ¹⁹ O bena a don siya werɛ mɔgɔw* boro. Olugu bena a logobo, k'a bugo ni gbɛɛ ye, k'a gbengben yiri ra; nka a saya tere sabanan na a bena kunu.»

*Zebede ta muso ka Yesu daari
(Marika 10.35-45)*

²⁰ Ayiwa, Zebede ta muso nana Yesu fe ni a dence fla ye. A gbarara Yesu ra ka a kinbiri gban a kɔrɔ ka a daari. ²¹ Yesu ko a ma ko: «I be mun le fe?» A ko: «Ne b'a fe ko ni i nana sigi i ta masaya ra, ne dence fla minw ye nin ye, i ye a to kelen ye sigi i kininboroyanfan fe, to kelen ye sigi i numanboroyanfan fe.» ²² Yesu

ka a jaabi ko: «Aw be fen min daarira, aw yere ma o lon; ne bena tooo cogoya min na, aw be se ka tooo o cogo ra wa?» O ka Yesu jaabi ko: «Onhon, an be se.» ²³ Yesu ka o jaabi ko: «Can lo aw bena tooo ne ta tooocogo ra. Nka ka sigi ne kininboroyanfan fe, walama ne numanboroyanfan fe, o dibaga te ne ye. Ne Fa Ala ka o sigiyoo laben mogo minw ye, a bena di olugu le ma.»

²⁴ Karamogoden to tan ka o kuma men minke, olugu dimina o balemae fla koo. ²⁵ O ra, Yesu ka o wele k'a fo o ye ko: «Aw k'a lon ko siya were mogo ta kuntigiw be o mara jagboya ra; jamana mogobabaw fana be o ta fanga digi mogo tow kan. ²⁶ Nka a man kan ka ke ten aw ce ra. Min b'a fe ka ke mogoba ye aw ra, o tigi ka kan ka ke tow ta baarden le ye. ²⁷ Min b'a fe ka ke aw ra namogo ye, o tigi ka kan ka ke aw ta jon ye. ²⁸ O le koson Min kera Adamaden ye*, ale yere ma na janko mogo ye na baara ke a ye, nka a nana ka na baara ke mogo ye le, ani ka a yere nin di, ka ke mogo caman kunmabosara ye.»

*Yesu ka fiyentoe fla na yele Zeriko
(Marika 10.46-52; Luka 18.35-43)*

²⁹ Ayiwa, Yesu ni a ta karamogodenw boto Zeriko, jamaba tugura a ko. ³⁰ Fiyentoe fla tun siginin be sirada ra; olugu k'a men minke ko Yesu le be temena, o perenna ko: «An Matigi, Dawuda Mamaden*, sabari ka na anw ma.» ³¹ Jama tun be songora o ra ko o ye je; nka o belen ka do le fara o perenkan kan tuun ko: «An Matigi, Dawuda

Mamaden*, sabari ka ja anw ma.» ³² Yesu lora; a ka o wele k'a fo o ye ko: «Aw b'a fe ne ye mun le ke aw ye?» ³³ O ko Yesu ma ko: «An Matigi, a to anw ja ye yele.» ³⁴ O makari ka Yesu mina; a magara o jaw ra. O yorɔnin beɛ o jaw yelera; o tugura Yesu ko.

21

Yesu tagato Zeruzalemu

(Marika 11.1-11; Luka 19.28-40; Yuhana 12.12-19)

¹ Ayiwa, Yesu ni a ta karamogodenw surunyara Zeruzalemu na; o sera Betifaze, Oliviyesunw kuru keɛ fe minke, Yesu ka a ta karamogoden fla ci. ² A k'a fo o ye ko: «Dugu min fle an ja, aw ye taga yi; ni aw sera yi dorɔn, aw bena falimuso do sirinin ye, a den be a korɔ; aw ye o foni ka na ni o ye. ³ Ni mogɔ do ka aw jininka, aw y'a jaabi ko: «An matigice le mako be o ra.» Ni o kera, a bena o to aw boro.» ⁴ Ayiwa, o kera janko cira tun ka nin kuma min fo, o ye ke can ye, ko:

⁵ «Aw y'a fo Siyon dugumogow ye ko:

aw ta masace nato fle aw fe,

a majiginin le be nana,

a yelennin be fali le kan,

a siginin be faliden kan, falimuso ta falidennin.»

⁶ Ayiwa, karamogodenw tagara; Yesu tun ka min fo o ye, o tagara o ke. ⁷ O nana ni falimuso ni a den ye; o ka o ta derege dow la faliw ko ra, Yesu yelenna ka sigi a kan. ⁸ Jama ra mogɔ caman ka o ta deregebaw lala sira kan Yesu ja; dow fana ka

yiriboromisɛnw tigɛtigɛ ka o lala sira ra. ⁹ Jama dɔ tun bɛ Yesu ja, dɔ tun bɛ a kɔ. O bɛɛ tun bɛ pɛrɛnna ko:

«Hozana*! An ye Ala tando Dawuda Mamaden*
kosɔn;

min bɛ nana Matigi tɔgɔ ra, dugawu ye kɛ o ye!
Nɔɔɔ ye la Ala tɔgɔ kan sanfɛyɔrɔw bɛɛ ra!»

¹⁰ Yesu donna Zeruzalɛmu tuma min na, dugu bɛɛ wurira ka lɔ sen kan. Mɔgɔw ko: «E, jɔn le ye nin ye?» ¹¹ Jama ka kɛ a fɔ ye ko: «Yesu lo, cira min bɔra Nazaretɪ, Galile mara ra.»

Yesu ka jagokɛbagaw gbɛnna

(*Marika 11.15-19; Luka 19.45-48; Yuhana 2.13-22*)

¹² Ayiwa, Yesu donna Alabatosoba lu kɔnɔ. Fiyɛɛrɛkɛbaga ni sannikɛbaga* minw tun bɛ Alabatosoba lu kɔnɔ, a ka olugu bɛɛ gbɛn ka bɔ; a ka warifalɛnbagaw ta tabaliw jɔnɪjɔnɪ ka ben, ani tunganifiyɛɛrɛbagaw ta siginanw. ¹³ A k'a fɔ o ye ko: «A sɛbɛra Kitabu kɔnɔ, ko: <Ne ta bon bɛna wele le ko Aladaariyɔrɔ.> Nka aw kɔni ka a yɛlɛma ka a kɛ sonw dogoyɔrɔ le ye†.»

Sarakalasebagaw kuntigiw dimina Yesu kɔrɔ

¹⁴ Ka Yesu to Alabatosoba kɔnɔ, fiyɛntɔw, ani nabara dɔw gbarara a ra; a ka olugu kɛnɛya.

¹⁵ Ayiwa, sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔgɔw* dimina, sabu o ka Yesu ta kabako kɛninw ye, ani k'a ye ko denmisɛnw fana bɛ

21:9 21.9 Nin kuma fɔra Zaburu 118.26. * **21:12** 21.12 O mɔgɔw tun bɛ bɛganw fiyɛɛrɛ sarakabɔbagaw le ma, walama ka wari falɛn o ye. † **21:13** 21.13 Nin kuma fɔra Ezayi 56.7 ani Yɛrɛmi 7.11.

perenna Alabatosoba kɔnɔ, ko: «Hozana*! An ye Ala tando Dawuda Mamaden* koson!» ¹⁶ O ko Yesu ma ko: «Denmisɛnw bɛ min fɔra, i bɛ o mɛnna kɛ!» Yesu ko: «Ne b'a mɛnna.» A ko: «Min sebera Ala ta Kuma ra, aw ma o karan ka ye le wa? A sebera ko:

<Ala ka tandorikan don denmisɛnninw da ra, k'a don sinmindenw da ra.> »

¹⁷ Yesu bɔra o kɔrɔ, ka bɔ dugu kɔnɔ ka taga Betani, ka taga si o yɔrɔ ra.

Yesu ka torosun danga
(Marika 11.12-14,20-24)

¹⁸ O dugusagbɛ sɔgɔma, Yesu sekɔtɔ ka na Zeruzalɛmu, kɔngɔ ka a mina. ¹⁹ A ka torosun dɔ ye sirada ra. A gbarara a ra, nka a ma taga den foyi sɔrɔ a ra, fɔ flaburu gbansan. A ko torosun ma ko: «Den tɛna sɔrɔ ele ra tuun fiyewu!» O yɔrɔnin bɛɛ torosun jara. ²⁰ Karamɔgɔdenw ka o ye minke, o kabakoyara. O ko: «E, nin torosun kɛra cogo di ka ja yɔrɔnin kelen na tan?» ²¹ Yesu ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye ko ni lanaya bɛ aw fɛ, ni aw tɛ sigiya fiyewu, min kɛra torosun nin na, aw tɛna dan o nɔgɔn dɔrɔn ma, nka hali ni aw k'a fɔ kuru nin ye ko a ye bɔ a nɔ ra ka taga ben kɔgɔji ra, a bɛ kɛ ten. ²² Ni aw ka fɛn o fɛn nini ni lanaya ye, ka Ala daari a ra, aw bɛna o sɔrɔ.»

Yesu ta fanga sɔrɔyɔrɔ
(Marika 11.27-33; Luka 20.1-8)

²³ Yesu tagara don Alabatosoba kɔnɔ; ka a to karan na, sarakalasebagaw* kuntigiw, ani

Yahudiyaw ta cekorobaw nana a fe ka na a jininka ko: «I be nin kow kera fanga juman sababu le ra, ani jon le fana ka o fanga di i ma?» ²⁴ Yesu ko: «Ne fana bena aw jininka fen kelenpe ra. Ni aw ka ne jaabi o ra, o tuma, min ka fanga di ne ma ka nin kow ke, ne bena o fo aw ye.» ²⁵ Yesu ko: «Jon le ka Yuhana Batizerikebaga ci ka na mogow batize? Ala wa, walama mogow?» O ka ke a fo ye jagon ye ko: «Ni an ko: <Ala lo>, a bena a fo ko: <O tuma mun koson aw ma la a ra?> ²⁶ Nka ni an fana k'a fo ko: <Mogow lo>, o tuma an ka kan ka la a ra ko jama tena an to yi, sabu bee lanin b'a ra ko Yuhana ye Ala ta cira le ye.» ²⁷ O ra, o ka Yesu jaabi ko: «An m'a lon.» Yesu fana ko: «Ayiwa, ni o lo, min ka fanga di ne ma ka nin kow ke, ne fana tena o fo aw ye.»

Dence fla ta ko

²⁸ Yesu ko: «Aw be mun miiri nin ko ra? Dence fla tun be cekoroba do fe. A ko dence folo ma ko: <Ne dence, taga baara ke rezenforo ra bi.> ²⁹ Den ko: <Ne te taga.> Nka ko fe, a nimisara, a tagara foro ra. ³⁰ Faceman ka o kuma kelen fo dence flanan ye. Ale ko: <Baba, ne be taga.> Nka a ma taga yi. ³¹ O den fla ra, juman le ka a face sago ke?» Mogow ko: «Dence folo lo.» Yesu ko: «Can ra ne b'a fo aw ye, ko ninsaraminabagaw, ani jatamusow bena kon aw na Ala ta Masaya* ra. ³² Sabu Yuhana Batizerikebaga nana aw fe terenninya sira le ra, nka aw ma son ka la a ra; nka ninsaraminabagaw, ani jatamusow lara a ra. Aw ka o ye, nka o bee n'a ta, aw ma na nimisa o ko fe ka la a ra.»

*Baaradenjuguw ta ko
(Marika 12.1-12; Luka 20.9-19)*

³³ Yesu ko: «Aw ye talen dɔ wɛrɛ lamɛn: Forotigi dɔ tun ka rɛzɛnforo dɔ sɛnɛ, ka a lamini ni sansan ye, ka rɛzɛncɔngɔyɔrɔ dɔ sogi fara ra, ka gbata dɔ lɔ foro kɔrɔsibagaw ye. O kɔ, a ka foro karifa baaraden dɔw ma, ka taga tagama ra. ³⁴ Rɛzɛn bɔwagati nana se tuma min na, a ka a ta baaradenw ci rɛzɛnforo kɔrɔsibagaw fɛ ko o ye taga rɛzɛnmɔ dɔ mina ka na ni a ye. ³⁵ Rɛzɛnforo kɔrɔsibagaw ka o baaradenw mina; o ka kelen bugɔ, ka kelen faga, ka sabanan bon ni kabakuru ye. ³⁶ Ayiwa, forotigi ka baaraden wɛrɛw ci tuun, minw tun ka ca ka tɛmɛ fɔlɔtaw kan; nka rɛzɛnforo kɔrɔsibagaw ka olugu fana kɛ i ko fɔlɔtaw. ³⁷ A laban, a ka a yɛrɛ dɛncɛ le ci o fɛ. A ko: <O bɛna ne dɛncɛ kɔni bonya.> ³⁸ Nka rɛzɛnforo kɔrɔsibagaw nana forotigi dɛncɛ natɔ ye minke, o k'a fɔ jɔgɔn ye ko: <Nin le bɛna cɛn ta! Aw ye na an y'a mina ka a faga; ni o kɛra, foro bɛ kɛ an ta ye.> ³⁹ O k'a mina ka taga ni a ye foro kɔ fɛ ka taga a faga.» ⁴⁰ Yesu ko: «Ayiwa, ni forotigi nana na sisan o, a bɛna mun le kɛ o rɛzɛnforo kɔrɔsibagaw ra?» ⁴¹ Mɔgɔw ko: «A bɛna o mɔgɔjuguw bɛɛ faga fɔ ka o fagako juguya; a bɛna a ta foro karifa mɔgɔ wɛrɛw ma, minw bɛna a ta foro nafa di a ma a wagati ra.» ⁴² Yesu ko: «Aw ma nin kuma karan kitabuw kɔnɔ fɔlɔ wa, ko:

<Bonlɔbagaw banna kabakuru min na,
o le nana kɛ kabakuru sɔbɛman ye, ka kɛ bon
kabakuru fɔlɔ ye.

O kow bæe bora Matigi yere le ra; a kera kabako ye an ja na.> »

⁴³ Yesu ko: «O le koson, ne b'a fo aw ye ko Ala ta Masaya* bena bo aw boro, ka a di siya were* ma min bena a sira tagama, ka Ala sago ke. ⁴⁴ [Ayiwa, ni mogo o mogo koni ka ben o kabakuru kan, o tigi kolow bæe be karikari. Ni o kabakuru fana ka ben mogo o mogo kan, a be o tigi jɔjɔ.]» ⁴⁵ Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Farisiw* ka o talenw men; o k'a faamu ko Yesu be olugu le ma. ⁴⁶ O tun b'a fe ka Yesu mina, nka o tun be siranna jama ja, sabu mogow tun be Yesu jatera Ala ta cira do le ye.

22

Kɔɔdomuni ta talen (Luka 14.15-24)

¹ Yesu ka talen do were fo mogow ye tuun; a ko: ² «Sankolo Masaya* be i n'a fo masace min tun ka panagbe do laben a dence ta kɔɔya ra. ³ Nanagbe tun labenna minw togo ra, a ka a ta baaradenw ci ko o ye taga olugu wele. O tagara o wele, nka o ma son ka na. ⁴ Masace ka baaraden werew ci o fe tuun. A ko: <Aw ye taga a fo o ye ko ne ka domuniba le laben, ko misiw fagara, ka fara began tɔɔnin caman were kan; ko a bæe labenna, ko o ye na kɔɔdomuni na.> ⁵ Nka o mogow ma masace ta weleri jate. O tagara o tagayɔw ra: do tagara a ta foro ra, do tagara a ta jagokeɔw ra. ⁶ Tɔw ka masace ta baaradenw mina ka o tɔw kosebe,

fɔ ka o faga. ⁷ Masace dimina; a ka a ta sorasiw ci ka taga o mɔgɔfagabagaw faga, ka o ta dugu jeni. ⁸ Masace ko a ta baardenw ma ko: <Ƙɔɔdomuni labenna, nka minw welera, olugu si tun man kan ni a ye. ⁹ O ra, aw ye taga sirabadaw ra, ni aw ka mɔgɔ o mɔgɔ sɔɔ, aw ye o bɛɛ wele ka na.> ¹⁰ Baardenw wurira ka taga siradaw ra. O ka mɔgɔ o mɔgɔ sɔɔ, mɔgɔɔnuman o, mɔgɔɔjugu o, o ka o bɛɛ wele ka na. Bon fara domunikebagaw ra. ¹¹ Masace nana don ko a bɛ taga mɔgɔw fɛ. A tagara cɛ kelen ye, ƙɔɔɔfani tun tɛ ale ra. ¹² Masace ko a ma ko: <Ne tericɛ, ele ƙɛra cogo di ka don yan ka sɔɔ i ma ƙɔɔɔfani don?> Cɛ ma foyi sɔɔ k'a fɔ. ¹³ Masace ko baardenw ma ko: <Aw ye a senw ni a borow siri ka a firi ƙɛnɛ ma dibi ra yi; kasi ni jinjimi le bɛna ƙɛ o yɔɔ ra.> »

¹⁴ O ƙɔ, Yesu ko: «Mɔgɔ weleninw ka ca, nka mɔgɔ janawolomaninw ka dɔgɔ.»

Ninsɔngɔ sarako

(Marika 12.13-17; Luka 20.20-26)

¹⁵ O ƙɔ, Farisiw* tagara ɔgɔn ye, janko k'a lon o bɛ se ka Yesu sɔɔ ka a mina cogo min na ni a yɛɛ darakumaw ye. ¹⁶ O ka o ta karamɔgɔdenw ni Herodi* ta mɔgɔ dɔw ci ka taga Yesu fɛ. Olugu tagara a fɔ Yesu ye ko: «An karamɔgɔ, an k'a lon ko i bɛ can le fɔ, i bɛ mɔgɔw karan Ala ta sira ra ka ƙaɓa ni can ye; i tɛ siran mɔgɔ ɔa, i fana tɛ mɔgɔ bɔ mɔgɔ ra. ¹⁷ Ayiwa, i ta miiriya fɔ an ye nin ko ra: Ka ninsɔngɔ sara masaceba Sezari ye, yala o bennin lo wa, walama a bennin tɛ?» ¹⁸ Ayiwa, Yesu tun bɔra o mɔgɔw ta nanbara

kɔrɔ ma; a ko o ma ko: «Aw flankafuw, mun na aw b'a fɛ ka ne kɔrɔɔ? ¹⁹ Aw bɛ wari min kɛ ka ninsɔngɔ sara, aw ye o dɔ yira ne ma.» O ka tama kelen yira a ra. ²⁰ A ka o jininka ko: «Jɔntigi ja ni a tɔgɔ le bɛ wari nin kan?» ²¹ O ko: «Masaceba Sezari!» Yesu ko: «Ayiwa, ni o lo, aw ye Sezari ta kɔsegi Sezari ma, ka Ala ta kɔsegi Ala ma.» ²² O ka kuma min mɛn, o kuma ka o kabakoya; o bɔra Yesu kɔrɔ ka taga.

*Sadusiw ka Yesu jininka suw kunuko ra
(Marika 12.18-27; Luka 20.27-40)*

²³ O lon kelen na Sadusiw* minw b'a fɔ ko mɔgɔ si su tena kunu lahara, olugu gbarara Yesu ra ka a jininka. ²⁴ O ko: «An karamɔgɔ, cira Musa tun k'a fɔ ko: <Ni cɛ dɔ ka muso furu, ka sa k'a sɔrɔ a ma den sɔrɔ, a balemace ka kan ka a muso ta ka den sɔrɔ ni a ye balemace nɔ ra.> ²⁵ Ayiwa, balemace wolonfla tun bɛ an fɛ yan. Fɔlɔ ka muso furu ka sa, a tun ma den sɔrɔ minke, ale balemace ka muso ta. ²⁶ Nka a balemace flanan fana ta kɛra ten, sabanan fana ta kɛra ten, fɔ ka taga se o balemace wolonfla bɛɛ ma. ²⁷ Olugu bɛɛ sanin kɔ, muso yere sara. ²⁸ Ayiwa, ni suw nana kunu lahara o, muso bɛna kɛ o wolonfla ra jɔn kelen le ta ye sa? Sabu muso tun kɛra o bɛɛ fɛ.» ²⁹ Yesu ka o jaabi, ko: «Aw firira, sabu aw ma Kitabuw ta kumaw faamu, aw ma Ala ta sebgaya fana lon. ³⁰ Sabu ni mɔgɔw nana kunu lahara, cɛ tena muso furu, muso fana tena di cɛ ma. Mɔgɔw bɛna kɛ le i ko Ala ta mɛlekew bɛ cogo min na sankolo ra. ³¹ Min ye

---

22:24 22.24 Nin kuma fora Sariya 25.5-6.

suw kunuko ye, o tuma Ala ka min fɔ aw ye, aw ma o karan wa? ³² A ko: <Ne le ye Iburahima ta Ala ye, ani Isiyaka ta Ala, ani Yakuba ta Ala.> O kɔrɔ ye ko Ala tɛ mɔgɔ saninw ta Ala ye; mɔgɔ janamanw ta Ala lo.» ³³ Jama minw bɛɛ tun bɛ Yesu ta kuma lamenna, a ta karan ka olugu bɛɛ kɔnɔnɔban.

Sariyaw bɛɛ ra belebeleba

(Marika 12.28-34; Luka 10.25-28)

³⁴ Farisiw* nana a mɛn ko Yesu ka kuma ben Sadusiw* kan minke, olugu ka nɔgɔn lajɛn ka na.

³⁵ Sariya* karamɔgɔba kelen tun bɛ o ra, ale tun b'a fɛ ka Yesu kɔrɔbɔ; a k'a jininka ko: ³⁶ «An karamɔgɔ, juman le ye Ala ta sariyaw* bɛɛ ra belebeleba ye?» ³⁷ Yesu k'a jaabi ko: «I ka kan ka i Matigi Ala kanu ni i jusukun bɛɛ ye, ani i nin bɛɛ, ani i ta miiriya bɛɛ. ³⁸ Sariyaw bɛɛ ra fɔlo, ani o bɛɛ ra belebeleba le bɛ o ye. ³⁹ A flanan min bɔra a fɛ fana, o ye nin ye, ko: <I ka kan ka i mɔgɔnɔgɔn kanu i ko i yɛɛ.>

⁴⁰ Sariya tɔw bɛɛ, ani ciraw ta kumaw bɛɛ sirinin bɛ nin sariya fla le ra.»

Kirisita ma ke Dawuda Mamaden dɔrɔn ye

(Marika 12.35-37; Luka 20.41-44)

⁴¹ Ka Farisiw* lajennin to, Yesu ka o jininka.

⁴² A ko: «Ala ka Kisibaga* min layiri ta, aw bɛ mun le miiri o ta ko ra? Jɔntigi mamaden lo?» O ka Yesu jaabi, ko: «Dawuda Mamaden* lo.»

⁴³ Yesu ko o ma ko: «O tuma mun kosɔn Dawuda

22:32 22.32 Nin kuma fɔra Bori 3.6,15-16. **22:37** 22.37
Nin kuma fɔra Sariya 6.5. **22:39** 22.39 Nin kuma fɔra
Sarakalasebagaw 19.18.

yere kumana Ala Nin* baraka ra ka a wele ko a Matigi? ⁴⁴ Sabu Dawuda ko:

«Matigi Ala k'a fo ne Matigi ye ko:

Na i sigi ne kininboroyanfan fe,

fo ne ye i juguw mina ka o bla i sen korɔ.»

⁴⁵ Ayiwa, ni Dawuda be o Kisibaga wele ko a Matigi, o tuma a be se ka ke Dawuda Mamaden cogo di?» ⁴⁶ Mɔɔ si ma se ka Yesu jaabi. K'a ta o lon na, mɔɔ si ma son ka a jininka tuun.

23

Yesu ka sariya karamɔɔw ni Farisiw dɔɔya
(*Marika 12.38-40; Luka 11.39-42,43,46; 20.45-46*)

¹ O ko fe, Yesu kumana jama fe, ani a ta karamɔɔdenw fe; a ko: ² «Sariya karamɔɔw* ni Farisiw* ta baara ye ka mɔɔw karan cira Musa ta sariya* ra. ³ Ayiwa, o koni be min fo aw ye, aw ye o ke, ka a sira bee tagama. Nka aw kana tagama ka kana ni olugu yere ta kewalew ye de! Sabu o be min fo, o te o ke. ⁴ O be doni gbirimanbaw siri ka o la mɔɔw kun na; nka olugu yere te son ka hali o borokanden kelen maga a ra ka mɔɔw deme hali donin. ⁵ O be o ta kow bee ke janko mɔɔw ye o fle doron. O koson o be sebebaw tu ka o siri o yere ra, ka masirifenw siri o ta deregebaw senkorɔyɔrɔw ra, ka o janya kosebe. ⁶ Ni o ka o wele domuniyɔrɔw ra, nafesigiyɔrɔw le ka di o ye; karansow* konɔ fana, sigiyɔrɔnumanw le ka di o ye. ⁷ O b'a fe mɔɔw tow le ye olugu fo jamayɔrɔw ra, ka o

wele ko: «An karamoƙo.» ⁸ Aw kɔni, aw kana a to moƙow ye aw wele ko «karamoƙo», sabu karamoƙo kelenpe le be aw fe; aw beɛ ye noƙon balemaw le ye. ⁹ Aw kana moƙo si wele dugukolo kan yan ko aw «Fa». Sabu Fa kelenpe le be aw fe, aw Fa min be sankolo ra. ¹⁰ Aw kana a to moƙow ye aw wele ko «Kuntigi», sabu Kuntigi kelen le be aw fe, Kirisita* lo. ¹¹ Aw beɛ ra moƙoba, o ka kan ka ke aw ta baaraden ye. ¹² Moƙo o moƙo be a yere kɔrota, Ala be o tigi majigi, nka moƙo o moƙo be a yere majigi, Ala be o tigi kɔrota.»

¹³ «Boƙo bena aw soro, aw sariya karamoƙow*, ani aw Farisi* flankafuw! Sabu aw be sankolo Masaya* datugu moƙow na; aw yere te don a ra, minw fana b'a fe ka don, aw t'a to olugu ye don.

¹⁴ «[Boƙo bena aw soro, aw sariya karamoƙow, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw be muso ce saninw borofenw beɛ domu. Aw be Ala daari ka meen janko moƙow ye aw kɔrosi. O le koson, aw ta kiti bena gbeleya ka teme tow ta kan.]

¹⁵ «Boƙo bena aw soro, aw sariya karamoƙow, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw be tagama-janw ke siraw kan, ani ji kan yoro beɛ, moƙo kelen koson, ka a ladon aw ta diina ra. Nka ni a donna fana, aw yere be a yeɓema ka a ke jahanamaden ye ka a juguya fo sijnaga fla ka teme aw yere kan.

¹⁶ «Boƙo bena aw soro, sabu aw minw fiyenna, aw ko aw be sira yira tow ra! Aw ko ni moƙo ka kari Alabatosoba ra, ko o te jate, nka sanin min be Alabatosoba kono, ni moƙo ka kari o ra, ko o le be jate. ¹⁷ Aw ta ye nalomanya ni

fiyentōya le ye! Juman le ka bon? Sanin le ka bon wa, walama Alabatosoba min be sanin saninya, o le ka bon? ¹⁸ Aw ko fana ko ni mōgō ka kari sarakajenifen* na, ko o te jate. Ko nka saraka min be sarakajenifen kan, ni i ka kari o ra, ko o le be jate. ¹⁹ Fiyentōw fle! Juman le ka bon? Saraka le ka bon wa, walama sarakajenifen min be saraka saninya, o le ka bon? ²⁰ Ni i ka kari sarakajenifen na, fen o fen b'a kan, i karira fana o be le ra. ²¹ Ni mōgō min ka kari fana Alabatosoba ra, o tigi karira Alabatosoba ni a tigi Ala yere le ra fana. ²² Ni mōgō min ka kari sankolo ra, o tigi karira Ala sigiyoro ni Ala yere le ra.

²³ «Bōnō bēna aw soro, aw sariya karamogow, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw be aw ta nankō flaburumisēnw be kelen kelen yaga bō; nka min ka bon sariya* ra, terreninya, hina, ani kankelentiya, aw te o ke. Aw tun ka kan ka kōn o le ma, ka ko tōw fana ke ka fara o kan. ²⁴ Aw minw fiyenna, aw ko aw be sira yira tōw ra. Aw be ji sensen ko aw t'a fe hali limogō fitini ye soro aw ta minji ra, k'a soro fen min be teme ka taga aw kōnō, o be jōgōme bō bonya ra, nka aw be o kunu.

²⁵ «Bōnō bēna aw soro, aw sariya karamogow, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw be jifiye ni minan kenemayoro ko k'a gbē, k'a soro a kōnō fanin lo aw ta fen sonyaninw na, aw ka minw soro tōpōri ni natabaya sababu ra. ²⁶ Aw Farisi fiyentōw! Aw ye kōn ka jifiye ni minan kōnōyoro le saninya fōlō; o kō, a kenemayoro fana be saninya.

27 «Bɔnɔ bɛna aw sɔrɔ, aw sariya karamɔgɔw, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw bɛ i n'a fɔ o ka kaburukɔrɔ min kenɛmayɔrɔ mun k'a gbɛ ka ja, k'a sɔrɔ a kɔnɔ fanin lo mɔgɔkolow, ani nɔgɔ suguya bɛɛ ra. 28 Ayiwa, aw fana, kenɛ ma, mɔgɔw bɛ aw jate ko aw terennin lo, nka aw kɔnɔ fanin lo flankafuya ni kojugu ra.

29 «Bɔnɔ bɛna aw sɔrɔ, aw sariya karamɔgɔw, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw bɛ ciraw ta kaburuw lo, mɔgɔ terennin minw sara, ka olugu ta kaburuw lalaga ka o cɛɲa, 30 k'a fɔ ko: <Ni an tun bɛ an bɛmaw ta wagati ra, an tun tena fara o kan ka ciraw faga.> 31 O ra, aw yɛɛ le kera aw yɛɛ ta seerew ye ka aw yɛɛ jaraki, k'a yira ko minw ka ciraw faga, ko aw ye olugu ta denw le ye tigitigi. 32 Ayiwa, aw ye aw bɛmaw ta baara tɔ laban sa! 33 Aw sajuguw! Aw fɔnfɔnnindenw! Aw bɛna bɔsi jahanama tɔrɔ ma cogo di? 34 O kosɔn ne bɛna ciraw, ani mɔgɔ hakiritigiw, ani karamɔgɔw ci aw fɛ. Aw bɛna dɔw gbengben yiri ra ka o faga, aw bɛna dɔw bugɔ ni gbɛɲɛ ye aw ta karansow* kɔnɔ, ka tugu o kɔ ka o tɔrɔ ka bɔ dugu dɔ ra ka taga dɔ wɛɛ ra. 35 O kosɔn aw ka mɔgɔ o mɔgɔ faga gbansan dugukolo kan yan, olugu bɛɛ kelen kelen hake bɛ aw kunna; k'a ta Abila* faga ma, ale min tun ye mɔgɔ terennin ye, ka na a bla Berekiya dence Jakariya faga ma; aw ka ale faga Alabatosoba ni sarakajɛnifɛn* cɛ. 36 Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko o fagariw bɛɛ hake bɛ bi mɔgɔw kan.»

---

* 23:35 23.35 Abila: Dɔw b'a fɔ ko Abeli.

*Yesu kumana Zeruzalemu ta ko ra
(Luka 13.34-35)*

³⁷ Yesu ko: «E, Zeruzalemu! Zeruzalemu! Ele min be ciraw faga, ani Ala be mogɔ minw ci i fe, i be olugu bon ni kabakuru ye ka o faga! Sɔnaga caman ne tun b'a fe ka i ta denw lajen, i ko siseba be a denw lajen a kaman korɔ cogo min na, nka aw ma son o ma. ³⁸ Sisan a fe, Ala bena aw ta so ke yorɔ lakolon ye; ³⁹ sabu ne b'a fo aw ye ko aw na tena la ne kan tuun, fo lon min na aw bena a fo ko: <Min be nana Matigi Ala togo ra, dugawu ye ke o ye.> »

24

*Yesu ka Zeruzalemu ciko fo
(Marika 13.1-2; Luka 21.5-6)*

¹ Ayiwa, Yesu bora Alabatosoba konɔ minke, a tagato a ta karamogodenw gbarara a ra k'a fo a ye ko a ye Alabatosoba locogo ni a ceɓa fe. ² Yesu ka o jaabi ko: «Aw na be nin bee ra ke! Can ra ne b'a fo aw ye ko nin bonw bee bena cici, ka a kabakuruw bee yerege ka bo jɔgon kunna.»

*Yesu ka dunuɓa laban ta toɔrɔkow fo
(Marika 13.3-13; Luka 21.7-19)*

³ Yesu tagara sigi Oliviyesunw kuru kan. A ta karamogodenw nana o danna ka na a jininka ko: «O kow bena ke wagati min na, ani i nawagati tagamasiyen ni dunuɓa labanwagati tagamasiyen fo an ye.»

⁴ Yesu ka o jaabi ko: «Aw ye aw yere korɔsi, aw kana a to mogɔ si ye aw lafiri. ⁵ Sabu mogɔ caman bena na ni ne togo ye, k'a fo ko olugu le

Kisibaga* ye. O bɛna mɔgɔ caman lafiri. ⁶ Aw bɛna kɛrɛ mankanw mɛn, ka kɛrɛ kibaroyaw mɛn. Aw hakiri kana jagami; sabu jagboya lo o kow ye kɛ. Nka o si tɛ a laban ye fɔlɔ. ⁷ Siya dɔ bɛna wuri dɔ wɛrɛ kama, jamana dɔ bɛna wuri dɔ wɛrɛ kama. Kɔngɔba ni dugukoloyɛrɛyɛrɛ bɛna kɛ yɔrɔ caman na. ⁸ Nka o bɛɛ bɛna kɛ tɔrɔw damina le ye, i n'a fɔ muso jigibagato ta tɔrɔ damina.

⁹ «O bɛna aw mina ka aw di, janko o ye aw tɔrɔ; o bɛna aw faga. Siyaw bɛɛ bɛna aw kɔninya ne tɔgɔ kosɔn. ¹⁰ O bɛna kɛ sababu ye k'a to mɔgɔ caman ye bɔ lanaya ra, ka jɔgɔn janfa, ani ka jɔgɔn kɔninya. ¹¹ Cira faninyafɔbaga caman bɛna wuri, ka mɔgɔ caman lafiri. ¹² Jurumun cayakojuɟu fɛ, mɔgɔ caman ta kanuya bɛna dɔgɔya. ¹³ Nka ni mɔgɔ min ka nin kow sɔnmɛna fɔ ka taga se a laban ma, o tigi bɛ kisi. ¹⁴ Ala ta Masaya* Kibaro Diman* bɛna fɔ dunupa yɔrɔ bɛɛ ra, janko siyaw bɛɛ ye o seereya mɛn. O kɔ, a laban bɛ sɔrɔ ka se.»

Fɛn haramunin ta tɔrɔ
(*Marika 13.14-23; Luka 21.20-24*)

¹⁵ «Ayiwa, Ala bɛ fɛn haramunin min kɔninya, cira Daniyɛli ka min ko fɔ, ni aw nana o siginin ye Alabatosoba kɔnɔ (min bɛ nin kumaw karan, o ye jija ka a kɔrɔ lɔn)! ¹⁶ Ni o wagati sera ka mɔgɔ min sɔrɔ Zude mara ra, olugu ye bori ka taga kuruw fan fɛ. ¹⁷ Ni o wagati ka mɔgɔ min sɔrɔ biribon san fɛ, o tigi kana jigi ko a bɛ tagara fɛn dɔ ta bon kɔnɔ. ¹⁸ Ni a kɛra ka mɔgɔ min sɔrɔ foro ra, o kana sekɔ so kɔnɔ ko a bɛ taga

a ta derege ta. ¹⁹ O lonw na bono bena muso lasiritow soro, ani minw be sin dira denw ma.

²⁰ «Aw ye Ala daari janko aw boriwagati kana ben neneba wagati ma, walama Nenekirilon* do ma. ²¹ Sabu a bena ke tɔɔɔba le ye, min jɔɔɔn ma deri ka ye ban, kabini dunupa dantuma fo ka

na se bi ma; a jɔɔɔn fana tena ye tuun fiyewu.

²² Ni Ala tun ma o tɔɔɔw wagati surunya, mɔɔɔ si tun tena kisi. Nka a ka o tɔɔɔw wagati surunya a ta mɔɔɔ janawolomaninw koson.

²³ Ni do k'a fo aw ye ko: «A fe, Kisibaga* be yan,» walama ko: «A be yan fe yi,» aw kana la a ra.

²⁴ Sabu faninyafobaga dow bena wuri ko olugu le ye Kisibaga ye; cira faninyafobaga dow fana bena wuri. O bena tagamasiyenbaw, ani kabakow ke, janko ka hali Ala ta mɔɔɔ janawolomaninw lafiri, ni o tun be se ka ke.

²⁵ Ayiwa, ne koni ka aw lasomi ka ban.

²⁶ «Ni dow ko: «A fe, Kisibaga be kongo konɔ!», aw kana taga yi; ni dow ko: «A dogora bon do konɔ!», aw kana la a ra. ²⁷ Sabu san be man-

amana cogo min na ka bo tereboyanfan na ka taga fo terebenyanfan na, Min kera Adamaden ye*, o nacogo bena ke ten le. ²⁸ Ni sogosu ka ke

yoro min na, dugaw be lajen o yoro le ra.»

Yesu nacogo ka bo sankolo ra

(Marika 13.24-27; Luka 21.25-28)

²⁹ Yesu ko: «Ayiwa, o wagati tɔɔɔw temenin ko, tere bena ke dibi ye, karo fana tena yeelen bo tuun; lolow bena bo sankolo ra ka benben. Sankolo ta sebayaw bena yuguyugu ka bo o no ra. ³⁰ O tuma ra, Min kera Adamaden

ye*, mɔgɔw bɛna o ta tagamasiyɛn ye sankolo ra. Dugukolo gbaw bɛɛ bɛna kasi; Min kɛra Adamaden ye, o bɛna o natɔ ye sankabaw kan ka bɔ sankolo ra ni sebayaba ni nɔɔrɔba ye. ³¹ O kɔ, burufiyɛkanba bɛna bɔ; a bɛna a ta mɛlekɛw ci ka na a ta mɔgɔ janawolomaninw lajɛn ka bɔ dunupa fan naani na, ka a damina sankolo kun dɔ ma ka taga a bla a kun dɔ ra.»

Torosun ta karan
(*Marika 13.28-31; Luka 21.29-33*)

³² «Aw ye torosun cogo kɔrɔsi, k'a to o ye aw karan: ni aw k'a ye ko a borow bɛ nugura ka flaburuw bɔ tuma min na, aw b'a lɔn ko samiya surunyara. ³³ O cogo kelen na, ni aw nana a ye ko nin kow bɛ kɛra tuma min na, aw y'a lɔn ko Min kɛra Adamaden ye* ko o nawagati le surunyara, ko a sera ka ban. ³⁴ Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko bi mɔgɔw bɛɛ tɛna sa ka ban, fɔ nin kow bɛɛ ye kɛ ka dafa. ³⁵ Sankolo ni dugukolo bɛna tɛmɛ, nka ne ta kuma tɛna tɛmɛ fiyewu.»

Mɔgɔ si tɛ dunupa labanwagati lɔn
(*Marika 13.32-37; Luka 17.26-30,34-36*)

³⁶ Yesu ko: «Nin kow bɛna kɛ lɔn min na ni wagati min na, mɔgɔ si tɛ o lɔn; sankolo mɛlekɛw t'a lɔn, Dɛncɛ t'a lɔn; Fa Ala kelenpe le b'a lɔn. ³⁷ Min kɛra Adamaden ye*, sani o ye na, ko minw kɛra Nuho ta tere ra, o jɔgɔn le bɛna kɛ. ³⁸ Nuho ta tere ra, tuma min na sanjiba tun ma na fɔlɔ, mɔgɔw tun bɛ domuni ni minni le ra, ka to ka furuw kɛ, ka o ta denw di furu ra. O tora o le ra fɔ lɔn min Nuho donna kurunba kɔnɔ. ³⁹ O ma somi foyi ra, fɔ sanjiba nana, ka taga ni o

bɛɛ ye. Min kɛra Adamaden ye*, ale ta nawagati ra a bɛna kɛ ten le. ⁴⁰ O tuma ra, cɛ fla bɛna kɛ kongo kɔnɔ nɔɔn fɛ, kelen bɛna ta ka kelen to yi. ⁴¹ Muso fla bɛna kɛ mugusi ra nɔɔn fɛ, kelen bɛna ta ka tɔ kelen to yi. ⁴² O kosɔn aw ye aw janto aw yɛrɛ ra, sabu aw Matigi bɛna na lon min na, aw ma o lon. ⁴³ Aw yɛrɛ ka a lon ko ni bontigi tun ka soncɛ nawagati lon su fɛ, a tun tɛna la ka sunɔɔ k'a to soncɛ ye na a ta bonda kari ka don! ⁴⁴ O kosɔn, aw fana ye labɛn, sabu aw tɛ miiri wagati min na, Min kɛra Adamaden ye*, ale bɛna na o wagati le ra.»

(Luka 12.41-48)

⁴⁵ «Jɔn le bɛna kɛ o baaraden terennin hakiriman ye sa, min matigicɛ bɛna a bla a ta baaradenw kunna, janko a ye domuni di o ma a wagati ra? ⁴⁶ Ayiwa, o baaraden min matigicɛ bɛna a sɔrɔ ko a bɛ o baarapuman kɛra, o baaraden ta bɛna ja. ⁴⁷ Can ra ne b'a fɔ aw ye, a matigicɛ bɛna a sigi a borofɛnw bɛɛ kunna. ⁴⁸ Nka ni o baaraden ka kɛ baaradenjugu ye, ni a k'a miiri k'a fɔ ko: «Ne matigicɛ bɛna mɛɛn ka sɔrɔ ka na», ⁴⁹ ni a ka kɛ a baaradenjɔɔnw bugɔ ye, ka to ka domuni kɛ, ka minni kɛ ni dɔrɔtɔw ye, ⁵⁰ ayiwa, o baaradenjugu tɛ miiri lon min na, ani a tɛ wagati min lon, a matigicɛ bɛna na ka na bara a ra o wagati le ra. ⁵¹ A bɛna a bugɔ kosɛbɛ, k'a gbɛn, k'a bla ni flankafuw ye. Kasi ni jinjimi le bɛna kɛ o yɔrɔ ra.»

25

Sungurunin tan ta talen

¹ Ayiwa, o ko, Yesu ka talen do la o ye; a ko: «Ala ta Masaya* bena ke i n'a fo sungurunin tan minw ka o ta fitinaw ta su fe ko o be taga kono ce kunbenyoro ra. ² O ra looru tun ye hakirintanw ye, to looru tun ye hakiritigiw ye. ³ Ayiwa, hakirintanw ka o ta fitinaw ta, nka o ma turu ta o yere boro. ⁴ Nka hakiritigiw ka o ta fitinaw ta ka turu do ke minan dow kono ka taga ni a ye o yere boro. ⁵ Kono ce nana men, a te nana minke, sunogo ka o sungurunin tan bee mina, o bee sunogora.

⁶ «Ayiwa, perenkan nana bo su dugutarama fe ko: <Kono ce ye, aw ye bo ka taga a kunben!> ⁷ O sungurunin tan wurira ka o ta fitinaw laben. ⁸ Hakirintanw ko hakiritigiw ma ko: <Aw ye aw ta turu do di an ma, ni o te, an ta fitinaw be jini ka faga de!> ⁹ Nka hakiritigiw ko o ma ko: <On-on, an ta turu tena se ka an bee labo, aw ye taga turufiyeerebagaw fe ka taga do san.> ¹⁰ Ayiwa, ka o taganin to turusanyoro ra, kono ce nana. Minw tun labenna, olugu donna ni kono ce ye kono bon kono; o ka da sogo. ¹¹ O ko fe, sunguru tow nana; o ko: <An Matigice, an matigice, dayele an ye!> ¹² Nka matigice ka o jaabi ko: <Can ra, ne b'a fo aw ye ko ne ma aw lon!> »

¹³ Yesu ko: «Aw ye aw janto aw yere ra, sabu aw te a lon lon, aw te a wagati fana lon.»

*Baaraden saba ta ko
(Luka 19.11-27)*

¹⁴ Yesu ko: «Ala ta Masaya* be i ko ce min tagato tagama ra, a ka a ta baaradenw wele ka na a ta wari karifa o ma. ¹⁵ A ka warigbe keme

looru di kelen ma, ka keme fla di kelen were ma, ka keme di sabanan ma; a ka o bee kelen kelen ta di o ma ka kapa ni o seko ye; o ko, a tagara. ¹⁶ Baaraden min tun ka warigbe keme looru soro, ale sinna ka baara ke ni a ta wari ye, ka warigbe keme looru were soro ka fara a ta kan. ¹⁷ Min tun ka warigbe keme fla soro, ale fana ka a ke o cogo kelen na, ka warigbe keme fla were soro ka fara a ta kan. ¹⁸ Nka warigbe keme tun dira min ma, ale tagara dinga le sogi ka a matigice ta wari dogo yi.

¹⁹ «Ayiwa, a meenna, lon do o baaradenw matigice nana; a ka o wele ka na jate ke. ²⁰ Min tun ka warigbe keme looru soro, ale nana ni warigbe keme looru were ye, k'a fo ko: <Ne matigice, i tun ka warigbe keme looru le karifa ne ma, nka keme looru were fle nin ye; ne ka o le soro.>

²¹ «A matigice ko a ma ko: <O pana; i kera baaradenpuman ye, ani lanamogo. Fen fitini le dira i ma, nka i kera lanamogo ye o ra. Sisan ne bena caman karifa i ma. Na, i ni i matigice ye jagari jogon fe.>

²² «Ayiwa, baaraden min tun ka warigbe keme fla soro, ale fana nana a matigice fe k'a fo a ye ko: <Ne matigice, i tun ka warigbe keme fla le karifa ne ma, nka warigbe keme fla were fle nin ye. Ne ka o le soro.>

²³ «A matigice ko a ma ko: <O pana; i kera baaradenpuman ye, ani lanamogo. Fen fitini le dira i ma, nka i kera lanamogo o ra. Sisan ne bena caman karifa i ma. Na, i ni i matigice ye jagari jogon fe.>

24 «Ayiwa, baaraden min tun ka warigbe keme dɔrɔn sɔrɔ, ale nana a fɔ ko: <Ne matigice, ne tun ka a lon ko ele ye mɔgɔ jusukungbelen le ye. I ma siman min dan, i be o kan; i ma foro min sene, i be o siman tige. 25 O le koson ne siranna, ne tagara dinga le sogi ka i ta wari dogo yi. I ta wari ye nin ye, a mina.>

26 «A matigice ko a ma ko: <Ele baaradenjugu, salibagato. I k'a lon ko ne ma siman min dan ko ne be o kan, ko ne ma foro min sene ko ne be o siman tige; 27 mun na i ma taga ne ta wari bla waribon na? Ni o tun kera, ne koseginin, ne tun bena ne ta wari ta, ka tonɔ sɔrɔ ka fara a kan!> 28 A ko mɔgow ma ko o ye a ta warigbe keme bosi a ra, k'a di warigbe waga kelen tigi ma. 29 A ko: <Sabu do be min fe, do were bena di o le ma, a ta be caya; nka do te min fe, hali fitini min b'a fe, o bena bosi a boro.> 30 A ko: <Aw ye baaradenkolon firi kene ma dibi ra yi; kasi ni jinjimi le bena ke o yoro ra.> »

Ala ta kiti

31 Yesu ko: «Min kera Adamaden ye*, ni o nana sigi a ta masaya ra lon min na ni melekew bee ye, o lon na a bena sigi a ta masasiginan nɔɔroman kan. 32 Siyaw bee bena lajen a ja koro. A bena o woloma ka bo jɔgon na, i ko sagagbenbaga be sagaw ni baw woloma ka bo jɔgon na cogo min na. 33 A bena sagaw bla a kininboroyanfan fe, ka baw bla a numanboroyanfan fe.

34 «Minw be a kininboroyanfan fe, Masace bena a fɔ olugu ye ko: <Aw ye na, ne Fa Ala ta baraka be aw minw kan. Ala ka Masaya* min laben kabini dununa jusigiwagati ra, aw ye o

Masaya cen ta. ³⁵ Sabu kongo ka ne mina, aw ka domuni di ne ma, jiminlogo ka ne soro, aw ka ji di ne ma. Ne tun ye lonan ye, aw ka ne lajigi aw ta so. ³⁶ Ne fari lakolon tun lo, aw ka fani don ne ra. Ne tun man kene, aw ka aw janto ne ra. Ne tun be kaso ra, aw tagara ne fle.>

³⁷ «O tuma, o mogo terenninw bena a jaabi ko: <Matigi, lon juman anw ka ele kongo ye, ka domuni di i ma? Lon juman fana anw ka ele minlogo ye, ka ji di i ma? ³⁸ Lon juman anw ka ele ye lonanya ra ka i lajigi an ta so? Walama lon juman anw ka i fari lakolon ye ka fani don i ra? ³⁹ Lon juman anw ka i banabagato ye, walama k'a men ko i be kaso ra, an ka taga i fle?>

⁴⁰ «Masace bena olugu jaabi ko: <Can ra ne b'a fo aw ye ko ni aw ka o kojuman ke ne balemaw be ra fitini do ye, o tuma aw ka o ke ne yere le ye.>

⁴¹ «O ko, minw be a numanboroyanfan fe, masace bena a fo olugu ye ko: <Aw ye bo ne koro, aw mogo danganinw! Aw ye taga tasma fagabari ra, tasma min lalagara Setana ni a ta melekew ye! ⁴² Sabu kongo ka ne mina, aw ma domuni di ne ma. Minlogo ka ne soro, aw ma ji di ne ma. ⁴³ Ne tun be lonanya ra, aw ma son ka ne lajigi aw ta so. Aw ka ne fari lakolon ye, aw ma son ka fani don ne ra. Ne tun man kene, ne tun be kaso ra, nka aw ma taga ne fle.>

⁴⁴ «Ayiwa, olugu fana bena Matigi jaabi ko: <Matigi, lon juman le an ka i kongo ye, ka i minlogo ye, ka i ye lonanya ra, ka i fari lakolon ye, ka i banabagato ye, walama ka i ye kaso ra, an ka ban an ma foyi ke i ye?> ⁴⁵ Masace bena

olugu fana jaabi ko: <Can ra ne b'a fo aw ye ko ni aw ma o kojuman ke ne balemaw be ra fitini do ye, o tuma aw m'a ke ne yere le ye.> ⁴⁶ Ayiwa, olugu bena taga to tɔɔɔ banbari ra; nka mɔɔɔ terenninw be taga to janamanya banbari ra.»

26

Mɔɔɔw ka janfa siri Yesu kama

(Marika 14.1-2; Luka 22.1-2; Yuhana 11.45-53)

¹ Yesu banna o kumaw be ra tuma min na, a ko a ta karamɔɔɔdenw ma ko: ² «Aw k'a lon ko a to ye tere fla Jonyaban janagbe* be se. Min kera Adamaden ye*, o bena o don mɔɔɔw boro, o bena a gbengben yiri ra.»

³ Ayiwa, o wagati ra sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cekɔɔɔɔɔɔɔw tagara jɔɔɔɔ ye sarakalasebagaw kuntigiba Kayife ta lu kɔɔɔ.

⁴ O k'a latige ko o bena Yesu mina ceguya ra, k'a faga. ⁵ Nka o ko, ko a ko man kan ka ke janagbe wagati ra, ko ni o te, mɔɔɔw bena muruti.

Muso do ka turu kasadiman ke Yesu kun na

(Marika 14.3-9; Yuhana 12.1-8)

⁶ Ayiwa, Yesu tun be Betani, kunatɔɔɔ Simɔɔn ta bon kɔɔɔ. ⁷ Muso do nana gbara Yesu ra. Daganin ceɔnumanba do tun be a boro, o tun fara turu kasadiman songɔɔɔɔɔɔɔɔɔ do ra. Ayiwa, ka Yesu to domuni na, muso ka turu kasadiman ke Yesu kun na. ⁸ Karamɔɔɔdenw ka o ye minke, olugu dimina; o ko: «Nin cenri kun ye mun ye? ⁹ Nin turu tun be se ka fiyeere songɔɔɔɔɔɔɔɔɔ ra, ka o wari di fagantanw ma.» ¹⁰ Yesu bora o ko kala ma; a ko o ma ko: «Mun koson aw be nin muso

jusu kasira? A ka kewaleɓuman le ke ne ye. ¹¹ Sabu fagantanw kɔni, olugu be ni aw ye yan wagati bee; nka ne tena to ni aw ye yan wagati bee de! ¹² A ka turu kasadiman ke ne fari kan, ka ne laben ne ta sutarari kama. ¹³ Can ra ne b'a fo aw ye ko ni nin Kibaro Diman* waajuri kera yoro o yoro dunuɓa kono, nin muso ka min ke, o ko fana bena lakari, ka mogow hakiri jigi a ra.»

Zudasi ka Yesu janfa

(Marika 14.10-11; Luka 22.3-6)

¹⁴ O tuma karamogoden tan ni fla ra kelen min togo ye ko Zudasi Sikariyoti, ale tagara sarakalasebagaw* kuntigiw fe. ¹⁵ A ko o ma ko: «Ni ne ka Yesu don aw boro, aw bena mun le di ne ma?» O ka warigbe bisaba di a ma. ¹⁶ K'a ta o wagati ra, Zudasi ka ke cogo do jini ye, a bena Yesu soro ka a don o boro cogo min na.

Jonyaban janagbe ta domuni

(Marika 14.12-21; Luka 22.7-14,21-23; Yuhana 13.21-30)

¹⁷ Ayiwa, Burufunubari janagbe* tere folo, karamogodenw nana Yesu jininka ko: «I b'a fe an ye taga Jonyaban janagbe domuni laben i ye min le?» ¹⁸ Yesu ka mogow do yira o ra, ko o ye taga o tigi fe dugu kono, ka taga a fo a ye ko: «An karamogow ko, ko ale ta wagati surunyara, ko a b'a fe ka na Jonyaban janagbe ke i fe, ale ni a ta karamogodenw.» ¹⁹ Yesu ka min fo, karamogodenw k'a ke ten. O tagara domuni laben. ²⁰ Tere benna minke, a ni a ta karamogoden tan ni fla sigira domuni na.

²¹ Ka Yesu ni a ta karamogodenw to domuni na, a ko o ma ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko aw ra kelen bena ne janfa.» ²² Karamogodenw jusu kasira kosebe. O beɛ kelen kelen ko a ma ko: «Matigi, ne lo wa?» ²³ Yesu ko: «Mogɔ min boro ni ne boro be minan kɔnɔ ɲogɔn fe, o tigi le bena ne don mogow boro. ²⁴ Min kera Adamaden ye*, o bena sa, i ko a sebera a ta ko ra Kitabun kɔnɔ cogo min na. Nka mogɔ min bena ke sababu ye k'a janfa, bonɔ bena o tigi sɔrɔ. O tigi worobariya le tun ka fisa a ma.» ²⁵ Zudasi, min tun ye a janfabaga ye, ale fana ka kuma ta; a ko: «An karamogɔ, ne lo wa?» Yesu ko a ma ko: «I yere le k'a fo.»

Jɛnɲogɔnya domuni

(Marika 14.22-26; Luka 22.15-20; Korentikaw foɓɓo 11.23-25)

²⁶ Ayiwa, ka o to domuni na, Yesu ka buru ta, ka baraka la Ala ye, k'a tigetige k'a di karamogodenw ma, k'a fo o ye ko: «Aw y'a mina ka a domu; nin ye ne farikolo le ye.» ²⁷ O ko, a ka jifiye ta; rezenji tun b'a kɔnɔ. A ka baraka la Ala ye, ka a di o ma, k'a fo o ye ko: «Aw beɛ ye do min; ²⁸ sabu nin ye ne jori le ye, Ala ta jɛnɲogɔnya* jori min bonna mogɔ caman kosɔn, ka o ta jurumunw yafa. ²⁹ Ne b'a fo aw ye ko ne tena rezenji min tuun fiyewu, fo lon min na ne bena a min ni aw ye ne Fa ta Masaya* ra tuun, cogo were ra.» ³⁰ Ayiwa, o ka Alatandodɔnkiri dɔw la, ka wuri ka taga Oliviyesunw kuru kan.

Yesu ko Piyeri bɛna ban ale ra
(Marika 14.27-31; Luka 22.31-34; Yuhana 13.36-38)

³¹ Ayiwa, Yesu k'a fɔ karamɔɔɔdenw ye ko: «Ne ta ko bɛna kɛ sababu ye k'a to aw bɛɛ ye bori ka ne to bi su fɛ; sabu a sɛbɛra Kitabu kɔnɔ, ko:

«Ne bɛna sagagbɛnbaga faga, sagaw bɛɛ bɛna janjan.» »

³² Yesu k'a fɔ tuun ko: «Nka ni ne nana kunu ka bɔ saya ra, ne bɛna taga aw kɔnɔ Galile.»

³³ Ayiwa, Piyeri ka kuma ta, k'a fɔ Yesu ye ko: «Hali ni tɔw bɛɛ borira ka i to, ne kɔni tɛna bori ka i to fiyewu!» ³⁴ Yesu ko a ma ko: «Can ra, ne b'a fɔ i ye ko bi su nin na yɛɛ, sani dondo ye kasi, ele bɛna a fɔ mɔɔɔw ye fɔ sɔnaga saba ko i ma ne lɔn.» ³⁵ Piyeri ko: «Hali ni a kɛra ko ne bɛna sa ni i ye le, ne tɛna sɔn k'a fɔ ko ne ma i lɔn.» Karamɔɔɔden tɔw bɛɛ ka o kuma kelen fɔ.

Yesu ni karamɔɔɔdenw tagara Zetisemane
(Marika 14.32-42; Luka 22.39-46)

³⁶ O kɔ, Yesu tagara ni a ta karamɔɔɔdenw ye yɔrɔ dɔ ra, min tɔɔɔ ye ko Zetisemane. A ko o ma ko: «Aw ye sigi yan, ne bɛna gbara ɲa fɛ ka taga Ala daari.» ³⁷ A tagato, a tagara ni Piyeri ni Zebede dence fla ye. Jusukasi ka kɛ a sɔrɔ ye, k'a nin tɔrɔrɔ kɔsɛɛ. ³⁸ A k'a fɔ o ye ko: «Ne nin tɔrɔrɔnin lo kɔsɛɛ, fɔ k'a kɛ i ko ne bɛna sa. Aw ye to yan, ka to ɲana ni ne ye.»

³⁹ A tagara ɲa fɛ dɔɔnin. A ka a kinbiri gban ka a ɲa biri dugu ma, ka Ala daari; a ko: «Ne Fa, ni

a tun be se ka ke ko nin tɔɔɔ kana ne sɔɔɔ! Nka o beɛ n'a ta, ne yeɛ sago kana ke fɔ ele sago.»

⁴⁰ O kɔ, a sekɔra ka na karamɔɔɔdenw kɔɔ, ka na a sɔɔ ko olugu be sunɔɔɔra. A ko Piyeri ma ko: «Piyeri, aw ma se ka to jana ka hali wagati kelen ke ni ne ye! ⁴¹ Aw ye to jana ka Ala daari, janko Setana kana aw neɛɛ ka aw bla kojugu ra. Koɔnuman miiriya be mɔɔɔ kɔɔ, nka a farisogo baraka ka dɔɔɔ.»

⁴² O kɔ, a bɔra o kɔɔ a sijaga flanan na ka taga Ala daari tuun, ko: «Ne Fa, ni a te se ka ke ko nin tɔɔɔ ye mabɔ ne ra fiyewu, fɔ a ye ne sɔɔ le, o tuma i sago ye ke.»

⁴³ A sekɔra tuun ka na a sɔɔ o be sunɔɔɔra, sabu sunɔɔ tun ka o jadenw gbiriya. ⁴⁴ A bɔra o kɔɔ ka taga a sijaga sabanan na. A tagara Ala daari ka sekɔ o kuma kelen kan tuun.

⁴⁵ A sekɔra ka na karamɔɔɔdenw kɔɔ tuun, k'a fɔ o ye ko: «Aw be sunɔɔɔra ka aw yeɛ laganfiya le wa? Ayiwa, wagati surunyara; Min kera Adamaden ye*, o bena don jurumunkebagaw boro. ⁴⁶ Aw ye wuri an ye taga! Ne janfabaga nato ye nin ye!»

Yahudiyaw nana Yesu minayɔɔ ra

(Marika 14.43-50; Luka 22.47-53; Yuhana 18.3-12)

⁴⁷ Ka Yesu to kuma ra, a ta karamɔɔɔden tan ni fla ra kelen min tɔɔ ye ko Zudasi, ale nana; jamaba tun b'a kɔ; kerekemuruw, ani berew tun be o boro. Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cekɔɔɔbaw le tun ka o ci. ⁴⁸ Zudasi min tun kera Yesu janfabaga ye, ale tun ka tagamasiyen dɔ yira Yesu minabagaw ra; a ko: «Ni aw nana a

ye ko ne ka mɔgɔ min fo ni kanuyafari ye, ale lo; aw y'a mina.» ⁴⁹ O sera minke dɔrɔn, Zudasi gbarara Yesu ra k'a fo, ko: «An karamɔgɔ, i ni su.» A ka Yesu fo ni kanuyafari ye.

⁵⁰ Yesu ko a ma ko: «Cε, i nana min kama, o κε.» O tuma mɔgɔw kera Yesu kan, ka a mina. ⁵¹ Yesu ta karamɔgɔden minw tun be ni a ye, o ra kelen ka a ta muru sama ka bɔ, ka sarakalasebagaw kuntigiba ta jɔnce toro kelen caron ka bɔ yi. ⁵² Yesu ko o karamɔgɔden ma ko: «I ta muru don a nɔ ra yi; sabu mɔgɔ o mɔgɔ be muru ta, o tigi be halaki muru sababu le ra. ⁵³ Ele b'a miiri ko ne tε se ka ne Fa wele ko a ye melekew ci ne ma sisan, minw ka ca ni meleke jamakuruba tan ni fla ye sisan wa? ⁵⁴ Nka ni o kera, o tuma a sebera ko ko minw ka kan ka ke, olugu bena ke k'a dafa cogo di?»

⁵⁵ O wagati ra, Yesu ko jama ma ko: «Aw nana ne kɔ ni berew ni kerεkemuruw ye ko aw bena ne mina, k'a ke i ko ne ye benkannebaga le ye. K'a sɔrɔ ne tun be sigi ka mɔgɔw karan Alabatosoba kɔnɔ lon beε, aw ma se ka ne mina. ⁵⁶ Nka nin kow beε kera janko ciraw tun ka ko minw sebe, o ye ke can ye.»

O tuma karamɔgɔdenw beε borira ka a kelen to.

O tagara ni Yesu ye kititigeyɔrɔ ra

(Marika 14.53-65; Luka 22.54-55,63-71; Yuhana 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Yesu minabagaw tagara ni a ye sarakalasebagaw kuntigiba* Kayife fe yi. Sariya karamɔgɔw* ni cekɔrɔbaw tagara jɔgɔn lajen yi. ⁵⁸ Piyeri tora yɔrɔjan, a be tugura o kɔ, fo ka

taga se sarakalasebagaw kuntigiba ta lu ma. A donna ka sigi ni lu kɔɔsibagaw ye, k'a fɛ a ko bɛna laban cogo min na.

⁵⁹ Sarakalasebagaw kuntigiw, ani Yahudiyaw ta kititigɛbagaw ta jɛnkuru mɔgɔw bɛɛ tun bɛ kuma dɔ jinina Yesu kama min bɛ se ka kɛ a fagasababu ye. ⁶⁰ Seere faninyafɔbaga caman nana o ta fɔ; nka o ma Yesu fagasababu sɔɔ o si ra. A laban, mɔgɔ fla ko: ⁶¹ «A ko ale bɛ se ka Alabatosoba ci ka a lɔ kokura tere saba kɔnɔ.» ⁶² Sarakalasebagaw kuntigiba wurira ka lɔ, k'a fɔ Yesu ma ko: «Mɔgɔw bɛ kuma minw fora i kama, i ko di o ra?» ⁶³ Yesu jera. Sarakalasebagaw kuntigiba ko a ma ko: «Ne b'a fɛ i ye kari Ala panaman tɔgɔ ra k'a fɔ an ye ni ele le ye Kisibaga* ye, ani Den min bɔra Ala ra*.»

⁶⁴ Yesu ka a jaabi ko: «I yɛɛ le k'a fɔ. Nka o dɔɔɔn tɛ, ne b'a fɔ aw ye ko k'a ta bi ra, Min kɛra Adamaden ye*, aw bɛna o siginin ye Sebɛɛtigi Ala kininboroyanfan fɛ, o kɔ, aw bɛna a nato ye sankaba kan ka bɔ sankolo ra.»

⁶⁵ O fora minke, sarakalasebagaw kuntigiba dimina fɔ ka a yɛɛ ta derege mina ka a faran; a ko: «A ka Ala tɔgɔ cɛn. An mako tɛ mɔgɔ si ta seereya ra tuun! Aw yɛɛ ka a ta Alatɔgɔcɛnkuma mɛn ka ban! Aw ta miiriya ye juman ye?» ⁶⁶ Mɔgɔw ko: «A ka kan ka faga le!» ⁶⁷ O ka kɛ daji tu ye a pada kan, ka a bugɔ ni borokuruw ye. Dɔw k'a fata, k'a fɔ a ye ko: ⁶⁸ «Kisibaga, min ka i bugɔ, o tɔgɔ lɔn k'a fɔ an ye!»

Piyeri ko a ma Yesu lɔn
(Marika 14.66-72; Luka 22.56-62; Yuhana 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Ayiwa, Piyeri tun siginin be lu kɔnɔ. Baaradenmuso dɔ gbarara a ra, k'a fɔ a ye ko: «Ele fana tun be ni Yesu Galilekace ye.» ⁷⁰ Nka Piyeri banna ka lɔ a ra mɔgɔw bee ja na. A ko muso ma ko: «Ne ma i ta kuma faamu.» ⁷¹ O kɔ, Piyeri ka ke taga ye luda fan na. Baaradenmuso dɔ wɛrɛ k'a ye minke, ale k'a fɔ mɔgɔw ye o yɔrɔ ra ko: «Cɛ nin tun be ni Yesu Nazaretikace ye!» ⁷² Piyeri banna tuun ka lɔ a ra. A karira ko ale tɛ. A ko: «Ne yɛrɛ ma cɛ nin lɔn.» ⁷³ Dɔɔnin kɛra tuun, mɔgɔ minw tun be o yɔrɔ ra, olugu gbarara Piyeri ra k'a fɔ a ye ko: «Sigiya t'a ra, ele fana ye Yesu ta mɔgɔ dɔ le ye; i kumacogo le b'a yira.» ⁷⁴ O tuma Piyeri karira fɔ k'a yɛrɛ danga; a ko: «Ne ko ne tɛ cɛ nin lɔn.» O yɔrɔnin bee ra, dondo kasira. ⁷⁵ O tuma Yesu tun ka kuma min fɔ, Piyeri hakiri jigira o ra, ko: «Sani dondo ye kasi, ele bɛna a fɔ sɔnaga saba ko i ma ne lɔn.» Piyeri bɔra kɛnɛ ma ka taga kasi kɔsɛbɛ.

27

O ka kiti ben Yesu kan
(Marika 15.1; Luka 23.1-2; Yuhana 18.28-32)

¹ Ayiwa, sɔgɔmada jona fɛ sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cɛkɔrɔbaw bee tagara jɔgɔn ye Yesu kama, janko k'a faga. ² O k'a mina k'a siri, ka taga ni a ye jamanatigi Pilati fɛ.

Zudasi ka a yɛrɛ faga
(Kɛwalew 1.18-19)

³ Ayiwa, Zudasi, min tun ka Yesu janfa, ale nana a ye ko o ka kiti ben Yesu kan ko a ye faga minke, a nimisara. O tun ka warigbe bisaba min di a ma, a sekora ka taga o di sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cekorobaw ma. ⁴ A ko: «Ne ka jurumun ke, sabu mogõ min ma kojugu ke, ne ka o janfa k'a don aw boro.» O k'a jaabi ko: «Anw ta mun le be o ra tuun? O ye i yere ta ko le ye.»

⁵ Zudasi ka wari firi Alabatosoba konõ, ka taga a yere kan don juru ra ka a yere faga. ⁶ Sarakalasebagaw kuntigiw ka wariw tomotomõ. O ko: «Nin wari man kan ka bla Alabatosoba kesu konõ, sabu mogõfaga sara lo.»

⁷ O kumana ka na ben kelen ma; o tagara dagalalagabaga ta foro san ni o wari ye, ka o ke lonanw ta kaburulo ye. ⁸ O le kosõn fõ ka na se bi ma, o foro togõ lara ko mogõfaga foro. ⁹ Cira Yeremi tun ka kuma min fõ, o kuma kera can ye o cogo le ra, ko:

«O ka warigbe bisaba ta, Izirayelimogõw ka o jate
ka o ke mogõ songõ ye,

¹⁰ ka o di dagalalagabaga ma a ta foro songõ ye,
i n'a fõ Matigi tun k'a fõ ne ye cogo min
na.»

O tagara ni Yesu ye Pilati fe

(Marika 15.2-5; Luka 23.3-5; Yuhana 18.33-38)

¹¹ O tagara ni Yesu ye jamanatigi fe. Jamanatigi ka a nininka ko: «Ele le ye Yahudiyaw ta masace ye wa?» Yesu ko: «I k'a fõ cogo min na, ne lo.»

¹² Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cekorobaw ka Yesu jaraki fen o fen na, Yesu ma o jaabi o si ra.

27:10 27.10 Nin kuma fora Jakariya 11.12-13; Yeremi 18.2-3; 19.1-2; 32.6-15.

¹³ O tuma Pilati ko Yesu ma ko: «O be i jarakira ko minw bee ra, i te o menna wa?» ¹⁴ Yesu ma Pilati jaabi a ta kuma si ra; o ko ka Pilati kabakoya kosebe.

Yesu fagako latigera

(Marika 15.6-15; Luka 23.13-25; Yuhana 18.39-19.16)

¹⁵ Ayiwa, san o san, Jonyaban nanagbe* ra, jamanatigi tun be deri ka kasoden kelen labla. Ni jama tun ko a ye min labla, a tun be o le labla. ¹⁶ Ayiwa, o y'a soro kasoden do tun be kaso ra, min togo tun ye Barabasi; mogow bee tun be ale ta kojuguw kala ma. ¹⁷ Pilati kumana jama fe; a ko: «Ayiwa, aw b'a fe ne ye jon kelen le bla? Barabasi wa, walama Yesu min be wele ko Kisibaga*?» ¹⁸ Pilati tun k'a lon ko nangboya doron le koson o ka Yesu mina ka na ni a ye ale fe. ¹⁹ Ayiwa, ka Pilati siginin to kititigeyoro ra, a muso ka mogoo ci a fe ka taga a fo a ye ko: «I kana a to ko do ye don ele ni nin mogoo terennin ce de; sabu ne tooro siko ra su fe kosebe a koson.»

²⁰ Nka sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cekorobaw ka jama kononsu, ko o y'a fo Pilati ye ko a ye Barabasi labla, ka Yesu faga. ²¹ Jamanatigi ka o jininka tuun, ko: «Nin mogoo fla ra, aw b'a fe ne ye jon kelen le labla?» O ko: «Barabasi!» ²² Pilati ko: «O tuma, Yesu min be wele ko Kisibaga, aw ko ne ye ale ke cogo di?» O bee k'a jaabi ko: «A gbengben yiri ra!» ²³ Jamanatigi ko: «O tuma a ka kojugu juman le ke?» O belen ka do fara o perenkan kan, ko: «A ye gbengben yiri ra!» ²⁴ Pilati nana a ye ko ale ta kuma tena foyi na minke, ko jama mankan

fana be bonyara ka taga ja, a ka ji ta ka a tege fla ko jama bee ja na, k'a fo o ye ko: «Ayiwa, ne nin te nin mogo terennin fagari ra ni aw ye. A ko be aw yere le boro.» ²⁵ Jama bee ko: «Onhon, an sonna. A hake ye ben anw ni an denw kan.» ²⁶ O ra, Pilati ka Barabasi labla o ye. A k'a to o ka Yesu bugo ni gbeje ye, ka soro k'a di o ma ko o ye taga a gbengben yiri ra.

Sorasiw ka Yesu toro
(*Marika 15.16-20; Yuhana 19.2-3*)

²⁷ Jamanatigi ta sorasiw tagara ni Yesu ye jamanatigi ta bonba kono. O nana ni sorasiw ta jenkuru bee ye ka na a lamini. ²⁸ O ka a yere ta faniw bo a ra ka deregeba wulenman do don a ra. ²⁹ O ka nani dan ka o ke i ko masafugula, ka o biri a kun na, ka a kininboro ke ka kalama do mina. O ko, o ka o kinbiri gban a koro k'a logobo, ko: «Yahudiyaw ta masace, an be i fora!» ³⁰ O ka ke daji tu ye a kan, ka kalama mina a boro ka a bugo ni a ye a kun na. ³¹ O k'a logobo ka ban tuma min na, o ka deregeba bo a ra, ka a yere ta faniw don a ra tuun, ka bo ni a ye ka taga a gbengben yiri ra.

O ka Yesu gbengben yiri ra
(*Marika 15.21-32; Luka 23.26-43; Yuhana 19.17-27*)

³² O boto, o benna ni Sirenikace do ye, min togo tun ye ko Simon. O ka ale jagboya ko a ye Yesu ta gbengbenyiri* ta. ³³ O tagara se yoro do ra, min togo ye ko Goligota, o koro ye ko Kunkolo yoro. ³⁴ O sera yi minke, o ka fla kunaman do pagami

duven na ka o di Yesu ma; a ka a nene minke, a ma son ka a min.

³⁵ Yesu gbengbennin ko yiri ra, o ka kara la ka a ta faniw tarantaran jagon na. [O kera minke, cira tun ka kuma min fo, o kera can ye, ko:

«O ka ne ta faniw taran jagon na, ka kara la ne ta deregeba koson.»]

³⁶ O ko, o sigira ka to k'a korosi.

³⁷ O tun ka kuma do sebe yiri do kan a kunkolo kunna, k'a fagakun yira. O tun k'a sebe ko: «Nin ye Yesu ye, Yahudiyaw ta masace.» ³⁸ O ka benkannikebaga fla fana gbengben ni a ye yiri dow kan, kelen be a kininboroyanfan na, kelen be a numanboroyanfan na. ³⁹ Temεbagaw tun b'a flera, k'a neni, ka o kun komi a ra, ⁴⁰ k'a fo a ma ko: «Ele min ko i be se ka Alabatosoba ci, ka a lo kokura tere saba konɔ, ayiwa, i yere kisi sisan sa! Den min bora Ala ra*, ni ele lo, o tuma jigi ka bo gbengbenyiri ra!» ⁴¹ Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamogow*, ani cekorobaw fana tun be a logobora, k'a fo ko: ⁴² «A ka tow kisi, nka a te se ka a yere kisi! Ni a ko a ye Izirayeli* ta masace ye, o tuma a ye jigi ka bo yiri ra! Ni a jigira, an be la a ra.» ⁴³ O ko: «A ko a ka a yere karifa Ala ma. Ayiwa, ni can lo ko Ala be a kanu, a ye a kisi sisan ke; sabu a yere da le k'a fo ko Den min bora Ala ra*, ko ale lo.» ⁴⁴ Benkannikebaga fla minw tun gbengbenna ni a ye, olugu fana tun be a nenina o cogo kelen na.

Yesu sara gbengbenyiri kan

(Marika 15.33-41; Luka 23.44-49; Yuhana 19.28-30)

⁴⁵ Ayiwa, tere sera kuncε tuma min na, dibi barara ka don jamana fan bεε ra fɔ ka taga wulada surunya. ⁴⁶ Wulada surunyara minke, Yesu pεrεnna ni fanga ye, k'a fɔ ko: «Heli, Heli, lama sabakatani?» O kɔrɔ le ye ko: «Ne tigi Ala, ne tigi Ala, mun na i ka ne kelen to?» ⁴⁷ Mɔgɔ minw tun bε o yɔrɔ ra, olugu ka o mɛn minke, o ko: «A bε cira Iliya* le welera!» ⁴⁸ O yɔrɔnin bεε, o ra kelen borira ka taga fu dɔ ta, ka o su minnifen kumunin dɔ ra, ka a dulon kalama dɔ ra, ka na o la Yesu da ra ko a ye a sɔnsɔn. ⁴⁹ Tɔw ko: «A to yi, an y'a flε, ni cira Iliya bεna na a kisi.» ⁵⁰ Yesu ka kulekanba ci tuun, ka sa. ⁵¹ O yɔrɔnin bεε ra, Alabatosoba cεtigεfani faranna flα ye, k'a ta san fε ka na se fɔ dugu ma. Dugukolo yεrεyεrera, faraw cira. ⁵² Kaburuw dayɛlɛra, mɔgɔ saninman caman suw kununa; ⁵³ o bɔra kaburuw kɔnɔ Yesu kununin kɔ, ka don Zeruzalɛmu dugu kɔnɔ. Mɔgɔ caman ka o ye.

⁵⁴ Sorasikuntigi ni sorasi tɔ minw tun bε Yesu kɔrɔsira, olugu ka o ye minke, ka dugukoloyεrεyεrε ye, o siranna kosεbε. O ko: «Can ra, Den min bɔra Ala ra*, nin cε lo.» ⁵⁵ Muso caman tun lɔnin bε yɔrɔjan ka fleri kε. Olugu le tun tugura Yesu kɔ kabini Galile mara ra, ka a demε baara ra. ⁵⁶ Mariyamu Magidalakamuso, ale tun bε o ra, ani Yakuba ni Yusufu bamuso Mariyamu, ani Yakuba ni Yuhana bamuso.

*O ka Yesu sutara
(Marika 15.42-47; Luka 23.50-56; Yuhana 19.38-42)*

---

* **27:47** 27.47 Iliya: Dɔw b'a fɔ a ma ko Eli.

⁵⁷ Wulada sera minke, ce naforotigi do nana ka bo Arimate; a togo tun ye ko Yusufu. Ale fana tun ye Yesu ta karamogoden do ye. ⁵⁸ A tagara Pilati fe ka taga Yesu su daari a fe. Pilati sonna ko o ye a di a ma. ⁵⁹ Yusufu tagara Yesu su ta, ka a kasanke ni fanikura do ye, ⁶⁰ ka taga a don kaburukura do kono; Yusufu yere le tun ka o kaburu sozi fara ra a yere togo ra. O ka Yesu su la kaburu kono, ka kabakuruba do kolonkolon ka o ke ka kaburu datugu, ka taga. ⁶¹ Mariyamu Magidalakamuso, ani Mariyamu to kelen, olugu tun siginin be ka o nasin kaburu ma.

Yesu ta kaburu korosiko

⁶² Ayiwa, o dugusagbe, Yahudiyaw tun be o ta Nenekirilon* panagbe laben lon min na, o lon dugusagbe, sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Farisiw* korira ka taga Pilati fe. ⁶³ O tagara a fo Pilati ye ko: «An matigice, an hakiri b'a ra ko mogolafiribaga nin tun k'a fo ko ni ale sara, ko tere saba ko a bena kunu. ⁶⁴ A to sorasiw ye taga kaburu korosi ka se fo tere saba, janko a ta karamogodenw kana na taga a su ta ka a dogo, k'a fo mogow ye ko a kununa. O lafiriri bena juguya ka teme ale yere ta kan.» ⁶⁵ Pilati ko: «Aw ye sorasi dow ta, cogo min ka aw diya, aw ye taga a korosi ten.» ⁶⁶ O tagara no bla kaburu da ra, ka sorasi dow bla ko o ye kaburu korosi ka ja.

28

Melake ka Yesu kunuko fo muso dow ye
(*Marika 16.1-10; Luka 24.1-12; Yuhana 20.1-10*)

¹ Nenekirilon* temenin kɔ, loɔɔkun tere fɔlo soɔɔmada joona fe, Mariyamu Magidalakamuso, ani Mariyamu tɔ kelen, olugu fla tagara ko o be taga kaburu fle. ² O wagati kelen na, dugukolo barara ka yereyere ni fanga ye. Matigi ta meleke do bɔra sankolo ra ka na kabakuruba kolonkolon ka bɔ kaburu da ra ka sigi a kan. ³ A tun be manamanana i ko sanmanamana; a ta derege tun gbɛnin lo pepepe. ⁴ Sorasi minw tun be kaburu kɔɔsira, olugu ja tigera; o ka ke yereyere ye, ka ke i ko suw. ⁵ Meleke k'a fɔ musow ye ko: «Aw kɔni, aw kana siran, sabu Yesu min gbengbenna yiri ra, ne k'a lon ko aw be ale le yɔɔɔpinina. ⁶ A te yan. A kununa i ko a yere tun k'a fɔ cogo min na. Aw ye na don ka a layɔɔ fle. ⁷ O kɔ, aw ye taga joona, ka taga a fɔ a ta karamɔɔɔdenw ye ko a kununa ka bɔ saya ra, ko a be taga o kɔɔ Galile, ko o bɛna taga a ye o yɔɔ le ra. Ne tun nana o le fɔ aw ye.»

⁸ Musow teliyara ka bɔ kaburu da ra, o siranninba, ani o jusu diyaninba. O borira ka taga o kibaro diman fɔ karamɔɔɔdenw ye. ⁹ O tagaɔ, o barara ka bɛn ni Yesu yere ye. Yesu ka o fo. O ka o kinbiri gban ka o boro mini Yesu sen ma, ka a bato. ¹⁰ Yesu ko o ma ko: «Aw kana siran. Aw ye taga a fɔ ne balemaw ye ko o ye taga Galile. O bɛna ne ye o yɔɔ le ra.»

Yahudiyaw ko o be Yesu kunuko dogo

¹¹ Ka musow tagaɔ to, Yesu su kɔɔsibaga doɔw wurira ka don dugu kɔɔ. O ka fen o fen ye, o tagara o bɛe fɔ sarakalasebagaw* kuntigiw ye. ¹² Sarakalasebagaw kuntigiw, ani cekɔɔɔbaw

tagara ɲɔɔn ye ka kuma o ko ra. O kuma kɔ, o ka wari caman di sorasiw ma, ¹³ k'a fɔ o ye ko: «Aw ye taga a fɔ mɔɔw ye ko Yesu ta karamɔɔdenw nana su fɛ ka na a su ta ka taga ni a ye, ka aw to sunɔɔ ra. ¹⁴ Hali ni o ko sera jamanatigi ma, anw yere bena kuma ni a ye, ka a kunko bɔ aw kan.» ¹⁵ Sorasiw ka wari mina. Min fɔra o ye, o tagara o kɛ. O kuma le fɔra yɔɔ bɛɛ Yahudiyaw cɛ ra fɔ ka na se bi.

*Yesu ka a yere yira a ta karamɔɔdenw na
(Marika 16.14-18; Luka 24.36-49; Yuhana 20.19-23; Kɛwalew 1.6-8)*

¹⁶ Karamɔɔden tan ni kelen tagara Galile; Yesu tun ka kuru min ko fɔ o ye, o tagara o yɔɔ ra. ¹⁷ O ka Yesu ye minke, o ka o kinbiri gban a kɔɔ ka a bato. Nka sigiya tun bɛ dɔw jusu ra hali bi. ¹⁸ Yesu gbarara o ra, k'a fɔ o ye ko: «Fɛn bɛɛ se dira ne ma, sankolo kɔnɔ, ani dugukolo kan. ¹⁹ O le kosɔn aw ye taga siyaw bɛɛ kɛ ne ta karamɔɔdenw ye. Aw ye o batize, Fa Ala, ani Dence*, ani Nin Saninman* tɔɔ ra. ²⁰ Ne ka fɛn o fɛn yira aw ra, aw ye o karan o ra, o ye o sira tagama. Ne bɛ ni aw ye lon bɛɛ, fɔ ka taga se dunuɲa laban ma.»

Biblu Ala ta Kuma
Jula: Biblu Ala ta Kuma Bible

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Julakan

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

0c9588de-99ac-53f9-aa9b-6885106dcde8